

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 351

15 DE NOVEMBRE DE 1996

PREU: 200 PTS

anys lleials a Mallorca

En **Sebastia Bal-le** fa matalassos des de que tenia 13 anys, a la ciutat d'Inca. N'arregla tres o quatre cada dia. Diu que els de llana són els més higiènics. Que els de lli i les màrregues de palla d'ordi han desaparegut. Estufen la llana i, si és necessari, la renten i la tornen a posar dins el matalàs. El seu fill, Vicenç, segueix el negoci familiar.

Són els taxistes d'Inca. Si els necessitau, telefona al 881020.

La redacció del setmanari *El Temps* se solidaritza amb **Josep Palou** i **L'ESTEL**

(vegeu la relació de signatures a la pàgina 13.)

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 4 L'esperit republicà
- 5 Cartes al director
- 6 L'antifranquisme
- 8 Gandhi, el separatista
- 10 Plebiscit
- 11 Nacions europees
- 14 La màfia a Mallorca
- 21 Parlem clar i llampant
- 15 Bernat Amengual
- 22 Plaça de Mayo
- 25 Cuina de na Tonina
- 26 Glosses
- 28 Dijous Bo

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

El dia de Tots Sants, els socis de la Casa Catalana de Ciutat anaren a missa a Orient. El vespre feren una castanyada al seu local social, castanyada que aprofitaren per entregar la pilota amb la signatura dels jugadors del Barça a en Mateu Joan i Florit, director de *L'ESTEL de Mallorca*, el qual va guanyar la rifa feta durant el sopar al Poble Espanyol amb totiu de l'entrega dels premis Ars Magna el mes passat.

Des del vespre del dijous 31 d'octubre al migdia del diumenge dia 3 de novembre va tenir lloc el vintè aplec excursionista dels Països Catalans, que va tenir lloc a la vila d'Esporles. A una esplanada de devora l'escola, s'hi muntaren les tendes de campanya, el bar, el cadafal per a les actuacions... hi vaig poder veure i escoltar persones dels País Valencià, de les diferents contrades del Principat, de la Catalunya Nord, occitans de Tolosa que parlaven francès, mallorquins... des d'aquest lloc partiren cap a les diferents excursions programades per dins la muntanya de Mallorca. El vespre del divendres hi va haver una conferència a les escoles a càrrec del geògraf Onofre Rullan, sota el títol "Esporles: muntanya metropolitana". El vespre del dissabte, al mateix lloc, l'historiador Gaspar Valero va fer una conferència ajudat de diapositives titulada "Els miradors de l'Arxiduc". Interessant conferència, que el qui subscriu va escoltar i mirar amb interès i que va versar sobre la gran obra de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria, príncep germànic qui, durant quaranta anys, va comprar quasi totes les possessions de la Serra situades entre Banyalbufar, Valldemossa i Deià. També va comprar a l'Estat espanyol les torres de senyals de la contrada. Va construir els miradors, camins i escales de muntanya, va restaurar les possessions, les torres... va fer una obra excepcional que avui gaudim els mallorquins i gaudeixen els turistes que ens visiten. Una conferència que em va fer pensar... perquè, és que no fan el mateix els germànics que avui compren possessions i cases? Les restauren, les cuiden i impedeixen que el patrimoni cultural mallorquí s'esbuqui de vell. És clar que molts dels germànics que compren avui no tindran el bon gust que tenia l'arxiduc, per això el Govern Balear i els ajuntaments han de controlar les noves restauracions. També convindria que els nostres governants tinguessin cura dels miradors i els camins construïts per l'arxiduc si no volem que s'esbuqui aquest llegat històric. **Mateu Joan**

Especial dedicat al Dijous Bo d'Inca.
Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05
i el vos enviarem cada quinze dies.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• Sabíeu que en **Jaume Matas** és fill dels empresaris de Publicitat Matas, que tenen despatx a la Rambla de Ciutat? Ah!, la publicitat! Així qualsevol arriba a president.

• Sabíeu que la dona del president **Jaume Matas** és murciana i amiga de tota la vida del president del Govern valencià, el murcià **Zaplana**? Així s'explica que el nostre president faci més bones miques amb els de Múrcia i els de València que amb els de Catalunya.

• La gent es demana com acabarà el plet entre el regidor foraster **Puche** i els botiguers mallorquins del centre de Manacor per l'afer dels pilons al costat de les voreres dels carrers.

PSOE han fet marxa enrera i han dictaminat que "l'actual província de 'Balears' es denominarà oficialment en cada una de les llengües oficials: 'Illes Balears' o 'Islas Balears'". En **Pere Sampol**, del PSM, ja ha manifestat que això és una presa de pèl i ha fet una crida per "seguir fent feina fins aconseguir l'autèntica sobirania per a les illes Balears" (autèntica sobirania vol dir independència, senyor Sampol), "passi el que passi, i es prenguin les iniciatives que es prenguin, en el darrer moment (des de Castella) ens tracten com una província que no té dret a reivindicar la seva personalitat cultural i idiomàtica. És una autèntica vergonya", afegeix en Sampol. Així, el PSM es continuarà oposant a aquesta doble denominació.

Són els quintos santjoaners de l'any 1955, els quals, com cada anys, es reuneixen per fer una dinar de companyonia a Can Tronca, a Sant Joan.

guera és un himne d'esquerres, i té tota la raó. L'himne de la dreta és el *Cara al sol*.

• L'eurodiputat **Carles Gasòliba** va defensar la pluralitat lingüística de la Unió Europea en el Parlament europeu, on va fer part de la seva intervenció en català. En aquest mateix ple, el Parlament europeu va aprovar la destinació de vint milions d'ecus per als properes tres anys, per a la promoció de la diversitat lingüística en el si de la comunitat. El Parlament europeu ha decidit recentment publicar en català el Tractat de la Unió Europea, més conegut per Tractat de Maastricht, així com els tractats comunitaris, gràcies a les gestions realitzades pels parlamentaris de CiU en coalició amb el PSM. Com es veu, el Parlament europeu és més tolerant que el Parlament espanyol.

El PP va votar al Parlament de Catalunya en contra d'una moció a favor de la unitat inqüestionable del català i que valorava positivament el procés d'immersió lingüística dut a terme a les escoles. Tanmateix, la moció va ésser aprovada per la resta de les forces polítiques. Quan el PP mallorquí sigui minoritari al nos-

tre Parlament, es podran votar mocions en defensa de la nostra llengua i de la nostra dignitat.

• El prefecte del Pirineus Orientals, **Bernat Bonet**, també està obsessionat amb la llengua catalana. Ara, ha impedit que tres organismes de la Catalunya Nord (la regidoria de Cultura catalana de l'Ajuntament de Perpinyà, la Federació per la defensa de la llengua catalana i Correus) duguessin a terme una campanya per la promoció de l'ús del català al correu. Bonet va evitar que aquests tres organismes fessin una roda de premsa per presentar l'exposició fotogràfica de les plaques amb els noms dels carrers retolats en català. I llavors diuen que França és la terra de la "liberté".

• El *Defensor del Pueblo* -del poble castellà, s'entén- ha afirmat que les comunitats autònomes estan "obligades" a utilitzar el castellà, a més la de llengua pròpia. Com a argument de les seves afirmacions, aquest "defensor del Pueblo" es remet a una sentència del Tribunal Constitucional que afirma que "la utilización exclusiva de la lengua autonómica por parte de cualquiera administración autonómica es un

Fa desset anys que en Jaume Llinàs regenta la serradora **Can Just**, a la barriada de Son Amonda, a Inca. Son pare, en Pere Llinàs, la va obrir ara fa quaranta-dos anys. A la fotografia, amb el seu germà i el seu fill.

• Molt bé per als diputats de CiU que abandonaren el ple del Parlament català quan el diputat **Julio Ariza** (PP) s'expressà en castellà durant la seva intervenció. Quan els partits nacionalistes mallorquins facin el mateix quan qualche pepé parli en foraster dins el nostre Parlament, podrem pensar que de veritat són nacionalistes i que defensen la llengua de Mallorca al *sancta sanctorum* de les institucions mallorquines.

• I ens pensàvem que a la fi podríem tenir el nom oficial de la nostra terra en la nostra llengua! Ca barret! Els capparets del PP i del

• I és que aquesta gent "tan ufana i tan superba", la gent de Castella, no tan sols ens roba els doblers, també ens roba la identitat i... la dignitat.

• Recorreu el dial de la vostra ràdio: emissores en castellà (de Castella), en alemany, en anglès, en francès... Afortunadament podem sentir les emissores catalanes gràcies a la iniciativa de l'Obra Cultural a través de Voltor, que si no seria ben igual que en el temps del "cara al sol".

• El president del PP, el montuïrer **Joan Veger**, troba que *La Balan-*

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes Han dit..., De bona font, Sabíeu què...?, Forasterades, Pugen i Davallen, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

Bernat Meric: La impressora del futur és d'injecció de tinta a color, que amb una qualitat molt similar a la fotogràfica permet fer reproduccions d'imatges grans a una velocitat d'uns deu minuts per còpia.

ΩΩΩ

Antoni Rosselló, caçador: Abans hi havia més caça i menys escopetes. El meu amic Benet Mayol em conta que cada dia li duen escopetes per vendre. La gent està desmoralitzada. Aquest esport és molt car i a més si surts un dia i un altre i no agafes res et desanimen.

ΩΩΩ

Pere Sampol, diputat del PSM: Està clar que Madrid només escolta qui té pes polític. Aragó té un partit regionalista actiu, que sap actuar de frontissa i garanteix la governabilitat d'aquesta comunitat. I aquí hi ha els resultats. Madrid no ens considera una part integrant de l'Estat, sinó unes illes que són seves. Nosaltres no participam en Espanya. Som d'Espanya. És un tractament quasi colonial. Com a màxim, ens veuen com una regió llunyana.

P. SAMPOL

ΩΩΩ

Miquel Duran, historiador: Mallorca és, ho ha estat sempre, terra de cacics. Un dia, Josep Melià em va dir que persones com ell i jo no fariem res si Carlos March no ho volia.

ΩΩΩ

Gabriel Ordines, secretari del Grup Excursionista de Mallorca (GEM): Celebrar el vintè APLEC és una gran satisfacció ja que és una trobada de germanor entre excursionistes d'arreu dels Països Catalans.

ΩΩΩ

Viola von Tiedemann, profesora d'alemany: Començ a veure suspicàcies en alguns illencs davant la presència de residents alemanys a Mallorca.

PRESENTACIÓ DE DUES PUBLICACIONS D'EN JOAN QUETGLES

L'ESPERIT REPUBLICÀ

PROTOCOLS PER A UNA FILOSOFIA D'ALLIBERAMENT (Opuscle)

L'acte tindrà lloc el divendres, dia 22 de novembre, a les vuit del vespre, 3r. pis, Aula B, al CENTRE CULTURAL "SA NOSTRA" (Concepció, 12)

Els subscriptors de L'ESTEL assistents seran agraciats amb les dues obres

incumplimiento efectivo del bilingüismo". Afirmacions com aquesta ens fan adonar que no n'hi ha prou essent comunitat autònoma i que es fa necessària la independència. També comprenem, ara, que el nostre president parli qualque vegada en foraster, per por al "defensor del Pueblo" castellà.

• Des de fa un parell de mesos, s'ha posat en marxa l'Associació Pro Selecció Nacional Catalana de Futbol (SENACAF). Aquesta associació pretén impulsar, amb el suport dels ciutadans i de les Penyes del Barça, la formació d'una selec-

ció nacional catalana (de Catalunya tota), seguint el model d'estats com la Gran Bretanya, que té quatre seleccions, una per a cada nació: Anglaterra, Escòcia, País de Gal·les i Irlanda del Nord. Des de SENADAF estan disposats a seguir "els processos jurídics legalment necessaris per a obtenir el reconeixement dels organismes competents.

• Documentadíssims escriptors estrangers han dit que la sardana és l'única dansa en la qual no hi ha "cap moviment" que desdigni d'una sòbria serenitat i d'una puresa inalterable.

• Una majoria de francesos estaria disposada a concedir per referèndum la independència a Còrsega, segons una enquesta de l'Institut BVA per a la televisió Canal+. El 51% de les persones enquestades es declaren favorables a celebrar un referèndum, i un 42% afirmen que votarien per la independència de Còrsega.

• "Què és el GAL?", varen demanar a na **Pilar Rahola**. "Allò que un dia pot atemptar contra mi", va contestar la tinent de batle de l'Ajuntament de Barcelona i parlamentària al Parlament espanyol. Ω

El Complot de Prats de Molló

JOAQUIM NUÑEZ I ROIG

Fou el 4 de novembre de 1926 que dues columnes armades i organitzades paramilitars tindrien una missió: començar l'alliberament de Catalunya partint de Coll d'Ares i per Sant Llorenç de Cerdans, per caure sobre Olot i fer un aixecament del poble català i enderrocar la dictadura del General Primo de Rivera.

La rebel·lió no va reeixir, però no solament Europa sinó el món sencer s'assabentaren que hi havia una pàtria que es diu Catalunya. El procés que es va celebrar a París contra Francesc Macià va internacionalitzar el fet català. Un paràgraf del discurs que va fer l'advocat Henry Torres, defensor de l'Avi: "Oh! senyors! Catalunya sotmesa, els seus costums i llengua perseguits, la bandera prohibida, les institucions destruïdes, el Col·legi d'Advocats en dispersió i els seus membres deportats, els sindicats obrers clausurats i substituïts per altres (fora bo d'afegir-hi que el local que escolliren a Barcelona fou el Centre Autonomista de dependents del comerç i de la Indústria, CADCI), heus ací el que passa allà, heus ací l'espectacle que els governs d'Europa no volen veure, heus ací la raó de l'aixecament d'aquests homes, heus ací per què s'han armat..."

La condemna del Tribunal fou la següent: Al "coronel" Francesc Macià, 100 francs de multa, dos mesos de presó i expulsió de França; als seus seguidors, 50 francs de multa, un mes de presó i l'expulsió del territori francès. I així passaren a Bèlgica gràcies a les gestions que va fer Jaume Mir prop del Govern belga. Qui era en Jaume Mir? Un català que va fer espionatge a favor dels aliats (1914-1918) durant dues anyades. El servei del contraespionatge alemany ja l'havia assenyalat com un espia al servei dels aliats. Detingut pels alemanys el 23 de març del 1917, gràcies a un confident dels alemanys, va ésser condemnat a la pena de mort, poc després commutada per la pena de treballs forçats a perpetuïtat.

I ara permeteu-me que us digui quelcom que succeí quan passàrem la frontera francesa cap a Bèlgica. Jo formava part d'un grup de companys que tot just ens coneixíem, puix acabaven d'arribar procedents de Catalunya. Els bons nois em demanaren que fos jo el primer a presentar-se, puix sabia un xic més que ells la llengua francesa.

I així fou com vam ésser rebuts per la gendarmeria belga. Van començar l'interrogatori: "Votre nom. Votre prenom. Lieu de naissance. Nationalité", i ací vaig respondre, i ben segur del que deia, "CATALANE". El gendarme que escrivia va començar a escriure, un xic sorprès, les primeres lletres, quan de sobte un oficial que estava al seu costat va interrompre les preguntes tot dient-me: "Senyor, ho sento, però la vostra pàtria no és reconeguda per cap estat, per tant haurem d'escriure espanyola." I jo, ben cerimoniosament, vaig dir-li: "Em permet que li faci unes preguntes?" Va respondre afirmativament. "Vostè, capità, ha nascut en aquest país que es diu Bèlgica, i que consti que no oblidarem mai el bon tracte que tenim per part vostra. Vol respondre'm si vostè sent una igualtat de sentiments per Flandes i Valònia o s'inclina un xic més per una de les nacionalitats?" Jo el mirava de fit a fit i el seu físic era representatiu d'una raça germànica i potser holandesa, no pas llatina. La seva resposta no admetia controvèrsia: "Pas d'histoires, je suis un officier de la gendarmerie". Per què no va afegir belga? Això em recordava la resposta d'en Clemenceau quan uns catalans li recordaren que 10.000 voluntaris catalans havien ofert la vida a Verdun (guerra del 1014 al 1918), però el "tigre" no va voler saber res d'aquell assumpte i va respondre amb la mateixa frase de l'oficial belga, és a dir, la ja coneguda frase "Pas d'histoires". I l'únic que va aconseguir-se és que una bandera catalana figuraria als Invàlids... en recordança d'uns catalans que lluitaren la *liberté, l'égalité et la fraternité*. Ω

CREBAUTO **TOYOTA**

TALLERS I RECANVIS:
Avda. d'Alcúdia, 73 • Tel. 88 14 64
EXPOSICIÓ I VENDA:
Avda. Jaume II, 21 • Tel. 88 10 83
Tel. mòbil 907 33 58 36
07300 INCA

MAYORISTA CENTRO S.L.

Bones Festes

ARRIBA NADAL
I AMB ELL LA TRADICIÓ D'UNES FESTES
PLENES DE BONS MOMENTS...

UN ANY MÉS AMB VOSTÈS
PER A DESITJAR-LOS UN MOLT

"BON NADAL"

En la variada i extensa gamma de vins, caves, torrons...
que trobaran a l'exposició,

vostè(s) podrà(n) **escollir lliurement**

la composició de les seves paneres de Nadal.

D'aquesta manera personalitzarà els seus regals
i s'ajustarà al seu pressupost.

Per a major comoditat, concertí la visita cridant al
tel. 50 30 26 • Fax 88 16 95.

Amb l'espera de veure'm honorat amb la seva visita,
rebi una cordial salutació de

Toni Ramis

c/ General Weyler, 91 (davant Restaurant Guillen) • INCA

DESTIL·LERIES

MOREY

AM

FÀBRICA DE LICORS

c/ 16 de juliol, 54

Polígon Son Castelló

Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79

Fax (971) 75 00 33

07009 PALMA DE MALLORCA

Aquesta és
l'autèntica
ESTRELLA
de Manacor

**SI T'HA AGRADAT AQUESTA REVISTA
NO ET TALLIS I TELEFONA AL
26 50 05
I LA T'ENVIAREM CADA QUINZE DIES**

Tomeu Penya: La Balanguera com a himne no m'agrada, hauria de ser més visceral.

ΩΩΩ

Stefan Schorghuber, empresari alemany: No hi ha motiu per haver-hi enfrontaments entre mallorquins i alemanys. Segons la meua opinió, s'estan exagerant les xifres pel que fa al nombre d'alemanys que s'han establert a Mallorca. (...) Estic convençut que la majoria d'alemanys que compren aquí ho fan amb el convenciment que no estan al seu país d'origen i que se senten molt responsables i desitjosos d'aportar quelcom a aquesta societat.

ΩΩΩ

Planas Sanmartí, periodista: Nosaltres no som Espanya, sinó que som balears i pertanyem a Espanya i, en tot cas, som l'Espanya insular per imperatiu legal. (...) Què fa el Partit Popular de Balears? (a banda de barallar-se, és clar, i de procurar que mitja dotzena de prohoms no vagin a parar a la presó o hi tornin).

J. PLANAS

ΩΩΩ

Nadal Batle, catedràtic de la UIB: No crec que hi hagi cap motiu d'alarma social patriòtica a causa de la invasió dels prussians perquè aquests paguen, no com uns altres que cobren. El que és terrible és una aliança hispanoalemanya (semblant a la ianqui-jamaicana). Històricament, ja hi ha hagut col·lisions semblants. (...) Ara com ara, estam immersos dins un cercle viciós. Els mallorquins venen trasts als alemanys, els serveixen a taula i els fan el llit. En general, els doblers que en cobren segueixen, entre d'altres, els següents camins: uns se'n van als cofres de la Hisenda de Madrid, uns altres serveixen per comprar articles d'ostentació com ara els cotxes de luxe. (...) Si no fos pels intermediaris (Espanya), la irrupció dels nibelungs seria pacífica i reconduïble, són les sangoneres de sempre que ens haurien de fer por.

L'esperit republicà

Alemanya. Per una perspectiva catalana

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Als catalans, ens és urgent i necessari fer una revisió de quina ha de ser la nostra aproximació moderna a l'Alemanya d'avui. Ens és urgent establir una perspectiva catalana d'aquesta gran potència europea que és Alemanya. Fins ara, la classe il·lustrada catalana, en general, ha tingut una perspectiva espanyola i pobra (bé, s'ha de dir que aquesta perspectiva hispana és un reflex i un manlleu de la d'altres potències com la nord-americana i la francesa) sobre la significació d'Alemanya dins la història moderna. També és notable la manca de postura i de consens sobre quin paper pot jugar Alemanya respecte a la denominada "qüestió catalana". M'avenc a dir que la visió espanyola o la francesa distorsionen la realitat històrica alemanya. I no és una perspectiva nacional catalana. Però, a més a més, va contra els interessos culturals i polítics de Catalunya. La tradició franco-hispana, la tradició catòlica i la tradició comunista han fornit els elements bàsics per al manteniment d'una campanya constant contra Alemanya i contra tot intent d'aproximació a la realitat alemanya. Per al francès, Alemanya ha estat l'enemic etern. Per a Roma, la Reforma luterana fou el començament de totes les seves calamitats. Per a Rússia i els comunistes, el nucli dur del feixisme mundial. No és d'estranyar, doncs, que formin coalició contra el "detestable" esperit germànic. Però, per a nosaltres catalans, ens convé una revisió més detinguda sobre la realitat alemanya. En aquest sentit –sense pretensió d'esgotar el tema– em permetreu un seguit de consideracions.

Dins l'Univers hispà, predomina la imatge de la França republicana i de l'Alemanya imperialista. Els llibres de text continuen associant la idea de França a la Revolució Francesa i als conceptes de Llibertat, Igualtat i Fraternitat.

Però la realitat fou que la República no va durar ni cinc anys, i que allò real que en va sortir fou el nou Imperi francès com a continuador del vell. La realitat fou que la nova França fou més agressiva que l'antiga i menà una política militarista d'expansió territorial. El nou Estat francès, fins avui, no reconeix les realitats nacionals no franceses dins el seu propi territori. Amb l'instrument del nou Estat, França va dur una política de gran violència per tal d'uniformar totes les poblacions del territori.

És França, i no Alemanya, qui ocupa la Catalunya Nord. La proclamada llibertat, igualtat i fraternitat es tradueix perversament en l'infame genocidi cultural de la Catalunya Nord i de la resta de minories nacionals no franceses.

La França tradicional menà una guerra de destrucció contra Catalunya. Podem dir amb seguretat que l'esquarterament de Catalunya al 1659 i la desfeta de la guerra de 1714 foren possibles per la intervenció plena de l'exèrcit francès coaligat a l'espanyol. S'escau dir aquí que els que ajudaven militarment –fins al 1711– els catalans eren els austríacs, és a dir alemanys, i que era Àustria la potència que reconeixia la sobirania de Catalunya i els drets nacionals dels catalans. I també s'escau afegir que mentre els espanyols apostaven per un rei francès –En Felip V–, els catalans ho feien per un d'alemany (austríac) –En Carles III–. Un era absolutista i uniformista, l'altre, respectuós amb els drets dels pobles. La denominada França revolucionària va continuar la política d'expansió territorial amb l'intent continuat d'annexar-se territoris veïns d'ètnia no francesa. La primera gran derrota de l'expansionisme imperial francès a Europa fou la de França en front de Prússia al 1871. A partir de llavors, canalitzà l'afany imperial a la dominació bestial de països indefensos de l'Àfrica i de l'Àsia.

Al 1789, no hi havia Estat alemany. Allò que hi havia a l'altra banda del Rin era un garbuix d'Estats alemanys confederats o independents, el més poderós dels quals era Prússia, capital Berlín. Des d'aleshores, es va iniciar el formidable procés de reunificació que, al 1871, fa donar lloc al sorgiment d'Alemanya com a Estat. El denominat imperialisme alemany o prussià, pròpiament, no era tal cosa. La pretensió dels nacionalistes alemanys era la consecució de la reunificació nacional, de l'establiment d'un Estat alemany modern. Els alemanys no planejaven incorporar territoris d'ètnies no alemanyes. Els imperialistes eren –i són– els francesos.

L'enfrontament franco-alemany va provocar l'esclat de la I Guerra Mundial. La intervenció nord-americana va significar la derrota d'Alemanya i França es podia fer la foto del vencedor. França sola hauria estat derrotada per Alemanya. I, en canvi, a Versalles es presentava com a potència vencedora. França no va respectar els 14 punts de Wilson que incloïen el dret a l'autodeterminació dels pobles. Amb desacord amb la política expansionista dels francesos, els Estats Units no ratificaren el Tractat de Versalles i es varen negar a participar a la Societat de les Nacions. França es va annexionar Alsàcia i Lorena i va ocupar militarment la conca del Rhur. La indefensió d'Alemanya i la rancúnia de França, va provocar la descomunal reacció nacional d'Alemanya, reacció que havia de commoure el Món. La gran tragèdia començava amb el dictak de Versalles. Les Fúries desfermades varen empènyer al poble alemany al darrere d'En Hitler. Començava la cursa frenètica cap a una nova guerra d'extermini.

Hem d'observar que el període nazi de la història alemanya abasta 12 anys, del 1933 al 1945. I que, tot i la desmesura i la

matança d'innocents, el hitlerisme no va trencar el pensament tradicional germànic al voltant de la qüestió nacional. Fins al 1939, les annexions de l'agressiva Alemanya es presentaven com una continuació de la política d'En Bismarck. Es presentaven com el cim del procés de reunificació de la nació alemanya. La regió dels Sudets era població majoritàriament alemanya, i els austríacs, per majoria, anhelaven la unió amb Alemanya. La teoria marxista pretén mostrar que el nazisme –el feixisme, en general– és una etapa del capitalisme, una pura conseqüència del desenvolupament del capitalisme. És una teoria simplista però convencional, donada per bona per totes les centrals comunistes. Però deixen de banda la qüestió fonamental: el fet nacional alemany.

Ens han transmès muntanyes de materials on es posa èmfasi en el fanatisme i la malvestat dels nazis. I, sens dubte, una bona part d'aquests materials són genuïns. Però defugen explicar quins varen ésser els mecanismes psicològics essencials que portaren a les classes populars alemanyes a donar un suport decidit a la terrible aventura hitleriana. N'Hitler –queda evident– els portava cap a la guerra i la destrucció. Hi havia moltes veus democràtiques que ho denunciaven. Però, a les eleccions de 1933, el partit nazi fou el més votat dels de la coalició de dretes.

M'abellix fer una cita d'un article de N'Alfons Quintà, al diari *Avui* –19.10.96– on tracta sobre la tradició alemanya. Diu: "Hi ha a Europa l'atractiu del model alemany de respecte per la diversitat i el rebuig del model francès uniformitzador... S'enfronten (els italians) a la pretensió francesa de crear un front llatí antialemany... Òbviament el cor de N'Aznar està amb França. Tan clar com que el de Jordi Pujol està amb Alemanya..."

L'Alemanya d'avui, conseqüent amb la seva tradició, ha mantingut la gran autonomia dels Landers, tot i que aquests ens territorials són de nació alemanya. El fet que tots siguin Deutschland no estat emprat com excusa per l'establiment de l'uniformisme. Ω

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

E P ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

CARTES AL DIRECTOR

Aquesta gent no ha llegit el míting de n'Anguita a la festa del PCE'96, però en parlen

Després d'un temps pruden- cial i de passar-me per davant els ulls al- guns encerts i moltes diar-

rees mentals que varen aparèixer a tots els mitjans de comunicació durant les setmanes posteriors al míting del camarada Anguita, vaig pensar que tal vegada no havien entès res a Madrid i que encara estava somiant quan en Peces Barba deia per ràdio, la matinada del diumenge 15 de setembre, que en Julio Anguita havia estat un "temerario" i un "irresponsable".

Llavors vaig recordar que tenia una còpia del míting, i vaig decidir llegir-la per refrescar-me la memòria. En acabar la seva lectura, vaig arribar a la conclusió que aquesta gent no l'havia llegit i que per ventura no l'havien escoltat sencer.

Vaig tenir la sort i el privilegi d'esser-hi (en viu i en directe) aquell vespre a Madrid on "el rogerio" local i camarades arribats de tot l'Estat espanyol, cridàvem a l'uníson "¡Aquí se ve, la fuerza del PCE!". A aquells que varen guanyar diners a la premsa, ràdio i televisió, escrivint les seves elucubracions a costa de la classe obrera, els deim que si volen saber realment el que va dir Julio Anguita ens cridin al telèfon 136419 els vespres, els enviarem el míting complet de n'Anguita d'aquell vespre de setembre on vàrem veure, lluir l'esperança al rostre de les dones i els homes del PCE. Miquel Lladó (Mikel), Andratx Ω

D'una premsa, d'un poder L'antifranquista

No és cap secret que la mani- pulació informativa —desin- formativa—, la tergiversació dels fets i àdhuc la mentida són les armes més habituals que utilitza el Poder en temps de pau per a controlar més eficaçment el(s) poble(s) i mantenir-lo(s) en la ignorància i la desorientació. La millor productora del posiciona- ment oficial uniformador sol esser la premsa, sens dubte un instrument privilegiat per a fer política i elaborar discursos que manipulen, sovint grollerament, l'opinió pública, tot afavorint l'encimbellament de l'esmentat poder fàctic.

Són nombrosos els articulistes i gasetillers diversos (1) que, atesa llur manca d'escrúpols, s'a- profiten de l'aculturació produïda per anys d'assimilació jacobina i colonitzadora, i destil·len subtil- ment —com les aranyes— el que podríem anomenar *encerclament informatiu desorientatiu*, l'objec- tiu del qual fóra accelerar el pro- cés de colonització cultural i d'a- lienació nacional del poble (viciat i desarrelat). Ens volen fer creure contínuament en les "virtuts" i les "bones intencions" de les institu- cions colonials, de tal manera que l'engranatge funcioni com és pre- vist i l'obsessió vertebradora del poderós faci el seu camí.

Com veim, doncs, l'estructura dita democràtica no trenca en absolut amb la superestructura colonial, ans la legítima i li ator- ga unes vies de penetració més eficaces. De fet, tots els governs espanyols que fins ara han estat (i, per extensió, francesos, angle- sos o italians), han imposat sem- pre llur joc "democràtic". És la llei del més fort, del qui gaudeix de l'autoritat per mobilitzar els enèrgics cossos policíacs, de l'exèrcit... i de la premsa assimi- lada. Podem parlar, per tant, d'ac- tituds intransigents, d'idees irre- nunciabils i de vocacions impe- rialistes. Tot això embolcallat, és clar, amb una suposada "necessà- ria convivència democràtica", feta a la mesura dels *nacionalis- mes exacerbat*s, d'aquells que senten la "obligación ineludible de defender la voluntad de la mayoría de sus ciudadanos" (sic). La cosa és, almenys, inju- riosament grotesca. Andreu Salom i Mir Ω

(1) Entre els mesetaris podem citar Luis M. Anson, Jaime Campmany, Alfonso Ussía, Francisco Umbral, Julián Marías, Emilio Romero i un llarg etcètera; entre els "d'aquí", hi encabiríem Andrés Ferret, Antonio Alemany, Carlos Garrido, José Jaume, Baltasar Porcel...

insidiós

Els qui coneixen les obres i les investigacions de David Ginard i segueixen les fantàsti- ques memòries de pubertat que Miquel López Crespí publica periòdicament en *L'Estel de Mallorca* hauran restat estupefac- tes davant les crítiques injustes que l'escriptor li adreça en el fragment de l'1 de novembre proppassat. La nimietat de les acusacions ja deu haver previngut els lectors contra el motiu aparent de la invectiva d'en López, però convé que sàpiguen, per si de cas ho ignoren, que aquestes críti- ques no són sinó la conseqüència d'una crítica mal digerida: la que Ginard va expressar sobre *L'anti- franquisme a Mallorca 1950-1970* —la primera part de les memòries de l'autor— en un arti- cle que va aparèixer en l'*Última Hora* del 21 de maig de 1994. En aqueix escrit, Ginard s'atreveia a discordar del cor d'anònims adu- ladors que havien rebut cofoia- ment la sortida del llibre. Al meu entendre, l'article era molt pon- derat i tenia uns arguments sòlids, però l'orgull de l'antifranquista omniscient li va impedir d'encai- xar-lo. «No caldria sinó que un mocós que només tenia nou anys quan va morir Franco m'hagués d'esmenar la plana!», degué exclamar López Crespí, que fins aleshores havia lloat Ginard, i que de llavors ençà s'hi va girar contra, primer de tot emparant-se amb l'anonimat i ara denunciant l'historiador perquè no ha escrit al seu dictat. El pobre Miquel hauria de saber que això no treu cap enlloc, però del seu pa farà sopes, perquè, si he de ser franc, l'únic que m'interessa d'ell és que les seves insídies no afectin l'ànim d'un bon historiador. Antoni Nadal Ω

Jaume Santandreu: Digníssim aforat, honorable Damià Pons, no heu anat mai tan errat de comptes amb això del rentat d'imatge. Els qui ens ficam a treure clots de fons sabem que només hi ha una manera de fer-ho, que és ficar-s'hi sense manies. Per la mateixa cosa, el que prete- nem és tenir la consciència neta i la imatge bruta. Mirau per on, tot a l'enrevés de vós.

ΩΩΩ

Llorenç Capellà: El conseller de Cultura i Educació ha anunciat que els centres esco- lars de les Balears imparti- ran, obligatòriament, la mei- tat de les classes en català, i la plataforma de defensa de la llengua balear ha posat el crit en el cel. Sap que no es troba tota sola. Amb tota seguretat comptarà amb el suport entusiàstic d'un tal Anson, del senyor Cotoner i de la sra. Pilar Juan de Sentmenat.

ΩΩΩ

Leonard Muntaner, historia- dor: El poble de Mallorca ha estat antixueta a remolc de les classes dominants: l'aris- tocràcia mallorquina i una part de la clerecia. (...) Em molesta que es faci una tergi- versació ideològica del fet com ha fet Carme Riera a la seva novel·la. Fa la impressió que els xuets eren molt amics dels nobles, que merca- dejaven plegats. Això passa- va, en ocasions. Però si algú va ser responsable de la revifalla de l'antixuetisme el XVII, el XVIII i bona part del XIX són els botifarres.

NECESSITAM PROMOTORS I PROMOTORES de L'ESTEL de Mallorca

a les illes Balears i a la resta dels Països Catalans

Tel. 26 50 05

JOSEP CAÑELLAS MAYRATA

pinsos • cereals
llegums • adobs • etc

c/ Àngel, 13 • Tel. 50 10 96
07300 INCA (Mallorca)

MERCANT

ARTICLES EN PELL

VENDA AL DETALL

FÀBRICA: Avinguda d'Alcúdia, 147 • Tel. 50 18 84
Plaça d'Orient, 6/7 • Tel. 88 10 96 • INCA (Mallorca)

Tintoreria

Inca

c/ Costitx, 7 • c/ Pau, 10 • INCA (Mallorca)
Tel. 50 10 35 • 50 43 16

Jaume Santandreu: No comprenc com els patriotes no comprenen que avança més l'independentisme fent donar una passa endavant al senyor Pujol que admirant les tres passetes –talment compassos de ballet– que puguin donar cent “querods roviros” tot allunyant-se cada pic més del poble. No comprenc com els qui són conscients d'estar fermats per les cadenes del colonialisme es maten a cadenes entre ells tot discutint el lema de les dues tendències: uns que diuen “desfermem-nos com sigui i després ja obrirem camí cap a l'esquerra”, mentre els altres sentencien “si no és per anar cap a l'esquerra, no val la pena desfermar-nos”.

J. SANTANDREU

ΩΩΩ

Joan Huguet del PP: Agradi o no, UM és el nostre aliat natural.

ΩΩΩ

Cristòfol Soler, diputat del PP balear: El PP balear camina per una espiral que el podria deixar en minoria en el Parlament.

ΩΩΩ

Isabel Peñarrubia, historiadora: A Mallorca necessitam un projecte de país que aglutini dreta i esquerra nacionalista.

ΩΩΩ

Josep Covelo (carta a *Avui*): Si tinguéssim una Catalunya totalment sobirana, la historiografia jutjaria la política de CiU com a col·laboracionista amb l'estat espanyol i el president de la Generalitat com el gran aturador del procés sobirà.

ΩΩΩ

Jaume Celià: Ara mateix només tenc un dia de feina a la setmana però ja hi ha forasters que me'l volen prendre. Els llocs de treball haurien de ser per als mallorquins i quan tots estiguessin ben col·locadets el que sobra podria repartir-se entre els peninsulars.

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

La transició: els diversos sectors franquistes volien salvar l'herència de quaranta anys d'opressió (I)

MIQUEL LÓPEZ CRSPÍ

La lluita contra el feixisme s'anà accentuant dia rere dia

D'ençà les grans vagues d'Astúries de començaments dels seixanta, la lluita contra el feixisme s'anà accentuant dia rere dia, any rere any. El moviment obrer i popular continua l'ofensiva en contra de la dictadura franquista i la burgesia. Hem de valorar que, si entre 1963 i 1967 només el 4 % de les vagues tenien contingut eminentment polític, des del 67 se'n polititzen amb important contingut anticapitalista el 45 %. La burgesia i el reformisme no aconsegueixen disminuir aquest ritme d'enfrontaments fins ben entrat el 1977. Culminació d'aquesta batalla per la desmobilització del poble foren els nefastos Pactes de la Moncloa, signats per totes les forces burgeses i reformistes –especialment PCE i PSOE– i que consolidaren la iniciativa de la reforma per a les forces del franquisme reciclat. L'execució de l'almirall Carrero Blanco l'any 1973 havia accelerat bruscament el ritme de la lluita de classes. A partir dels anys 1971-1973 les assemblees i els representants elegits d'aquesta manera s'oposen als *enlaces* i *jurados* del sindicat vertical feixista, molts dels quals homes de Carrillo, que, al seu torn, s'oposaven a qualsevol tipus de democràcia que no fos la burgesa, de tipus “occidental”, convertint-se en els enemics més aferrissats d'un autèntic avenç vers la República i el socialisme.

Fracassos dels carrillistes a Mallorca

A Mallorca, per aquests anys, dos dels màxims responsables d'aquesta política de reconciliació amb els sectors reciclats del franquisme, i de lluita contra la República i el socialisme entès com a poder dels treballadors, són n'Antoni M. Thomàs i l'advocat Ignasi Ribas i Garau. David Ginard en el seu llibre *L'Esquerra Mallorquina i el Franquisme* (pàg. 301), diu: “La reorganització del Partit (nota de M. López Crespí: atenció! fixeu-vos-hi com, per als carrillistes i simpatitzants, només hi ha un Partit: el P“C“E! Aquesta és la “objectivitat” que empren en els seus treballs!), esdevinguda l'estiu del 1971, suposà la formació d'un

Roda de premsa clandestina de l'OEC. D'esquerra a dreta: Jaume Obrador, exregidor del PSM, M. López Crespí i Josep Capó, secretari general de l'OEC i actual dirigent de la PIMEM. Després d'aquesta roda de premsa, l'any 1976, els tres militants revolucionaris serien detinguts per la Brigada Social.

nou Comitè Provincial dirigit per Antoni M. Thomàs. La nova direcció tractà de la necessitat d'editar periòdicament *Nuestra Palabra*, independentment que altres sectors, com la joventut o els intel·lectuals, tinguessin el seu propi periòdic”. El projecte carrillista –editar una revista–, com moltes altres iniciatives del P“C“E, no va quallar, i els esforços dels dirigents reformistes fracassaren. El mateix David Ginard ho reconeix així en el llibre abans esmentat. I, a la pàgina 301, escriu, parlant d'aquest significatiu fracàs d'Antoni M. Thomàs: “De tota manera, en aquesta ocasió la publicació, tampoc no aconseguí de quallar. De fet, no reaparegué fins el febrer del 1972... al qual seguí un altre, corresponent a l'abril de 1973...”.

Això va ser tot... fins al 25 d'abril de 1974. Entre l'abril de 1974 i el novembre de 1975, el carrillisme illenc, en la seva línia de defensa dels pactes amb el franquisme reciclat i de lluita contra els partits comunistes, revolucionaris i nacionalistes, només aconsegueix treure nou números.

Els franquistes “liberals” volen reformar el règim. La inutilitat absoluta de la “Kunta” (Junta Democràtica de Mallorca)

La mort del dictador el 20 de novembre de 1975, acompanyada per continuades vagues i manifestacions polítiques arreu de l'Estat, aterrí, primer, la burgesia monopolista espanyola que, desesperada, cercà una línia operativa de reforma del règim que conservàs intacte el seu aparell de

repressió militar i policíac, la “sagrada” unitat d'Espanya, unida in aeternum sota la monarquia borbònica reinstaurada per Franco. Per altra banda, l'accentuació de la lluita de classes contra el capitalisme i la seva forma de dominació terrorista (la dictadura franquista), serví per a consolidar encara més les tendències de ferma col·laboració entre una pretesa esquerra i el franquisme reciclat [Torcuato Fernández Miranda, Adolfo Suárez, etc. etc] que volia canviar la façana del règim per a continuar fruit dels seus històrics privilegis de classe.

Aquesta ofensiva revolucionària del poble es concreta, a nivell d'Estat, amb les vagues de la SEAT, les vagues generals polítiques de Vigo, el Ferrol i Pamplona (any 1972). Amb la mort de Carrero Blanco continuen les mobilitzacions de caràcter revolucionari al Baix Llobregat, la tercera vaga general a Pamplona i al País Basc per l'amnistia i l'autodeterminació (any 1974). L'any 1974 és també aquell en què es reorganitzen i fan les primeres passes molts dels grups que havien restat forçadament inactius (a causa de la repressió franquista). UGT desperta a poc a poc i es comença a organitzar la CNT. Es constitueixen els fantasmals organistes unitaris que volen negociar amb la dictadura el consens i una sortida pactada a la greu crisi que pateix el sistema. El muntatge oportunista d'aquestes inútils plataformes “unitàries”, el cinisme dels seus dirigents, els ha descrit a la perfecció Antoni Serra en la seva obra *Gràcies, no volem flors* (pàgs. 151-154): “En García Trevijano anava abrindadíssim. Ens va venir a dir que el franquisme estava llest i que aquelles ‘Juntas’ serien com l'embrió de govern del futur pròxim. Com se sap, els mallorquins tenim fama de ‘roquers’, però en aquella avinentesa anàvem ben informats, de manera que les raons de García Trevijano, no ens impressionaren gaire. La veritat és que a mi no m'acabava de convèncer tot allò i, sobretot, desconfiava dels termes d'urgència amb què una qüestió tan seriosa per al futur polític de les Illes ens era plantejada. Em semblava una maniobra política del centralis-

El dirigent de CC.OO. Guillem Coll, l'advocada Maria Duran, el dirigent d'Esquerra Unida Jaime Bueno i l'exbatlle nacionalista d'Esportistes Pere Tries. Tots ells eren, en temps del franquisme, destacats militants comunistes d'OEC (Organització d'Esquerra Comunista) que lluitaven per la República, l'autodeterminació i el Poder dels Treballadors.

me, més o manco d'esquerra, però centralista al capdavant. I en aquest sentit vaig veure que coincidí amb Climent Garau. Li demanàrem sobre la reacció que, respecte a la qüestió, s'havia produït en altres llocs de l'Estat espanyol:

—*Han aceptado la Junta con verdadero entusiasmo. En Andalucía ya se trabaja en este sentido. Es nuestra solución del mañana*—tornà a dir.

—I l'Assemblea de Catalunya, què?

—*No hay problema. La Asamblea se ha disuelto para convertirse en Junta Democrática de Cataluña*—afegí amb un cinisme fora mida.

I dic amb cinisme, perquè feia poques hores que en Climent Garau i jo, per separat, havíem parlat amb en Josep Benet i ens havia informat que l'Assemblea de Catalunya no havia acceptat el plantejament [del P"CE carrillista], després d'haver debatut el tema en una reunió que havia tingut lloc el vespre anterior. També havia parlat amb un comunista català, l'historiador Ramon Garrabou, que m'havia contat les grans tensions que havia produït la 'Junta' a Catalunya. Volguérem insistir sobre el tema, però un comunista d'aquí ens digué que no es tractava "de hablar de cuestiones frías ni de nacionalismo, sino de constituirnos en Junta Democrática". Així que no arribàrem a cap acord definitiu. Però l'endemà tornaren tir junta—ja em perdonareu la redundància—, a la qual no vaig ésser convocat, i aquí sí que ja fou constituïda la 'Junta Democrática de Mallorca'. Per si no en tenia prou evidències, vaig comprovar en aquella ocasió que la política era un joc oportunista en mans de jugadors més o manco afeccionats. En molt de temps no vaig poder-me llevar la impressió que ens havíem deixat entrar un cavall de Troia a dins ca nostra. No era el primer ni tampoc seria el darrer dins aquesta 'dissortada pàtria'. Una vegada més, l'import-

tant havia estat, semblava, cobrir l'expedient. Ho dic perquè, de fet, l'activitat de la Junta va ésser nul·la...

Els PCs estalinistes abandonen les restes del seu verbalisme "revolucionari"

Pel gener de 1974, en una conferència de PCs pro-soviètics, en Carrillo—que ja havia criticat per conveniències tàctiques i oportunistes la invasió de Txecoslovàquia—comença a definir aquesta estranya criatura que la premsa anomenà *eurocomunisme*. La qüestió, a mesura que s'apropava el moment del pacte amb el franquisme reciclats, era deixar a la cuneta tot allò que pogués restar de verbalisme revolucionari en el PCE. Parlem de l'abandó de conceptes com el marxisme-leninisme, la lluita pel poder dels treballadors (dictadura del proletariat), la consolidació d'un partit de classe. El PCE, s'assemblava cada dia més a una senzilla agrupació de demòcrates que volien la "llibertat" en abstracte, que no a un partit de classe format per militants autènticament comunistes; el PCF, per febrer de 1976, en el seu XXII Congrés, abandonava públicament el concepte—per a ells, verbal i simplement teòric—de *dictadura proletària*. Cal matissar que, per als partits d'origen estalinista com el PCE espanyol o el PCF, el concepte *dictadura proletària* simplement significava, seguint el model soviètic, *dictadura del partit*. Mai el carrillisme va fer cap intent seriós de formar els seus militants o d'explicar-los els conceptes bàsics del socialisme científic, o d'encoratjar-los en l'estudi dels clàssics del pensament revolucionari. Ben al contrari, moltes de les obres de Marx, Engels i Lenin eren considerades "superades" pel pensament "pràctic i clarivident" de Santiago Carrillo. No en parlem de les obres de Mao Zedong, Trotski o Rosa Luxemburg, completament desconegudes per a unes direccions anticomunistes i ignorants. Quan dirigents carri-

l·listes del tipus Antoni M Thomàs, Ignasi Ribas, Pep Vilchez, etc, anomenaven aquests grans teòrics del pensament revolucionari, només ho feien per a blasmar en contra de les seves idees i les seves respectives pràctiques polítiques, tan divergents de la buidor i pamfletarisme propagat per la direcció històrica del PCE.

Els diversos sectors del franquisme volien salvar l'herència de quaranta anys d'opressió. Els pobles de l'Estat es revoltien contra les componendes dels franquistes reciclats amb l'"oposició" domesticada

En les altures del poder s'anà establint un ampli compromís entre diversos sectors del franquisme (Arias, més feixista) i els més "aperturistes" (Fraga). La monarquia reinstaurada per Franco i les diferents "famílies" del règim volien salvar, fos com fos, l'herència dels quaranta anys d'opressió. PSOE i PCE pugnaven per fer oblidar al poble els crims constants de la dictadura—tant els de la guerra i postguerra, com els de cada dia. 1976 naixia enmig de la sang obrera i popular. En menys de dues setmanes (març de 1976) hi hagué set morts. I, en la ment de tots els antifranquistes encara hi era ben fresc el record dels afusellaments del 27 de setembre de 1975, quan, en una matinada que fou una orgia de sang, cinc joves antifeixistes del FRAP i d'ETA, era executats per forces de la policia i la Guàrdia Civil.

Però la burgesia espanyola i l'esquerra pactista feia temps que estaven desbordats per l'activisme creixent del poble de totes les nacionalitats de l'Estat. El reduït aparat del PSOE (partit que, amb el suport de la socialdemocràcia mundial, i especialment la d'Alemanya, s'estava organitzant en aquells moments crítics) i la més forta organització dels carrillistes provaven de llevar continuïtat revolucionària a les accions combatives del poble. Per a l'esquerra pactista, no es tractava d'avançar

en la lluita fins a aconseguir una ruptura amb el franquisme i anar a la instauració d'una República Federal o un règim socialista. PSOE i PCE, en temps de la transició, eren els enemics més aferrissats de la lluita pel socialisme, per mesures de signe anticapitalista o que anàs vers l'obtenció de l'autodeterminació i independència de les nacionalitats oprimides. En aquell temps era prou coneguda l'escassa sensibilitat del P"CE illenc vers el problema nacional. L'escriptor Antoni Serra, en el llibre *Gràcies, no volem flors* (pàg. 110) en deixa constància d'aquest fet: "Per aquella època, les meves relacions amb Antoni Tarabini s'intensificaren. Els militants de Bandera Roja a Mallorca dubtaven si integrar-se o no dins el Partit Comunista, com ja hem dit anteriorment, i, pel que deia Tarabini, semblava que qüestionaven l'escassa sensibilitat que mostraven els comunistes [el P"CE carrillista] per tot allò que feia referència al fet nacional de les Illes".

El reformisme traïdor d'aquests partits era tan accentuat que a poc a poc anaren renunciant fins a la lluita per una simple república burgesa de tipus occidental (que no hagués posat en perill el sistema de dominació i opressió capitalistes), fins a esdevenir els millors guardians de la maniobra de reforma del règim ordida pel sectors "liberals" del franquisme, amb el suport de l'imperialisme estatunidenc. Per això, i coincidint amb els fets revolucionaris de Vitòria, els diversos organismes unitaris fantasmals decidiren unir-se per a anar consolidant l'oferta de canvi pactat amb el franquisme. Encara calents els cadàvers dels obrers assassinats per Fraga, Martín Villa i Suárez, en Carrillo i en Felipe González decideixen unificar els seus respectius aparats propagandístics, i pel març—encara sonant els trets a Vitòria—proclamen la formació de la *Platajunta* que s'ofereix a negociar amb els hereus del franquisme. Ω

Camins com el de Lluc a Sóller han estat tallats a la finca de **Son Massip** (Escorca). A la pujada a la Mola de s'Esclop per la finca de **s'Alqueria** (Andratx) tampoc no deixen passar. Les diverses rutes que tenen el seu origen o passen per **Coma Sema** (Bunyola); l'antic camí que comunicava sa Calobra amb **Tuent** (Escorca) i el camí de **s'Escolta** (Valldemossa) es troben barrats a prova d'excursionistes segons ha denunciat **ADIM** (Associació per a la Defensa dels Itineraris de Mallorca).

ΩΩΩ

Com cada any, des de dia 1 de novembre fins al 28 de febrer es pot fer la matança del porc a les cases particulars. Enguany el fred encara no ha arribat i farà que moltes matances es retardin.

ΩΩΩ

L'Obra Cultural Balear ha publicat una primera relació de persones reconegudes que estan a favor que el poema de Joan Alcover **La Balanguera**, musicat per Amadeu Vives, sigui l'himne de Mallorca: Joan Company, Joan Moll, Antoni Parera Fons, Bonet de ses Pipes, Miquel Duran, Climent Garau, Lluís Garcia Sevilla, Pere Gil, Demetri Peña, Ferran Porto, Blai Bonet...

ΩΩΩ

La data escollida per posar en marxa les noves instal·lacions de l'aeroport és dia **15 de febrer**. Veurem, veurem!

ΩΩΩ

Mentre molts picapedrers mallorquins no tenen feina i es mosseguen les ungles, les empreses forasteres que construeixen el nou aeroport i el segon hospital duen treballadors forasters, bàsicament d'**Andalusia**.

AERÒBIC • SOLÀRIUMS • SAUNA
FISICOCULTURISME MASCULÍ
SPORT FITNESS FEMENÍ • JUDO • JIU-JITSU
c/ Torrent, 15 • Tel. 88 10 66 • 07300 INCA (Mallorca)

Fàbrica de Rajoles

BARTOMEU CAPÓ RIPOLL

**Escalons Raspallats Micoporos
i Fiola per a Piscines**

Carrer Mostassaf, 22 • 07300 INCA (Mallorca)
Tel. Fab. 50 08 76 • Part. 51 94 60

Hard & Soft
Olivetti

INFORMÀTICA
EQUIPS D'OFICINA

Hard & Soft

Amador Salés Gutiérrez
DIRECTOR COMERCIAL

Ordinadors • Copiadores • Faxos
Subministraments • Mobles d'oficina

Avda. d'Alcúdia, 133 • Tel. 50 24 08 • 07300 INCA (Mallorca)

El distintiu **Qualitat Controlada** (QC) aplicat als ous mallorquins ha permès que en aquests moments les empreses avícoles mallorquines controlin el mercat insular.

ΩΩΩ

Els catalans no tenen bona reputació arreu d'Espanya ja que constantment reivindiquen els seus drets com a nació. Això mentre el govern del PP de Madrid ha canviat el nom del **PER**, n'ha augmentat la dotació econòmica i n'ha facilitat el cobrament de subsidis. A partir d'ara els andalusos bastarà que facin 35 jornals a l'any per tenir dret al subsidi. Mentretant, als mallorquins que els donin pel sac. A fer feina sense aturar perquè les colònies serveixen per això: per pagar els capritxos i la bona vida dels colonitzadors forasters.

ΩΩΩ

Segons **Josep Capó Joan** tot i recollint una tradició de font oral, Joan Alcover es va inspirar en la plaça de la vila de Santa Maria per compondre alguns versos de La Balanguera.

ΩΩΩ

El missèr encarregat de defensar els polítics del PP acusats de corrupció i que va anar a les llistes d'aquest partit, **Rafael Pàrrera Mesquida**, s'ha destapat com un ultra espanyolista de *Santiago y cierra España* criticant en una carta al director les noces civils del vicepresident del govern espanyol pel PP, Álvarez Cascos: **Ha hecho usted mucho daño, señor Álvarez Cascos. Su boda, envuelta en olor de multitud y ostentosamente respaldada por el Gobierno de la nación, es una afrenta para los numerosos españoles que creemos en el matrimonio como institución para toda la vida, y que por ello vemos con reservas la nueva boda de un divorciado.**

ΩΩΩ

La **Banca March** pot tancar moltes sucursals a mig termini que té obertes a Mallorca. Moltes d'aquestes sucursals ja només compten amb un sol empleat, els quals són durament pressionats per aconseguir nous clients.

Gandhi, el separatista (xxviii)

Democràcia i independència

RICARD COLOM

En esclatar el 1939 la Segona Gran Guerra, el virrei anglès a l'Índia comença els preparatius bèl·lics, com sol passar (la guerra és prerrogativa estatal, no pas de les colònies), sense consultar dirigents ni parlaments de colònies.

Molt dignament, tots els ministres del Congrés presentaren la dimissió.

Gandhi era contrari que hi hagués unitats armades índies per a defensar-se de problemes interns ni d'atacs externs. Però el Congrés pensava altrament i el juliol oferí al virrei el seu suport militar a canvi d'un reconeixement d'un govern federal indi de caràcter provisional, o sia, una independència de fet. Aquesta oferta, però, fou refusada per l'Imperi, i els saberuts polítics del Congrés, qui volien politiquejar a llur aire per atènyer ja el poder, hagueren d'abaixar la testa i reprendre el contacte amb Gandhi per decidir els pròxims passos a seguir.

Gandhi havia escrit a Hitler poc després d'esclatar la guerra. El pervers dictador nazi no es dignà a respondre-li. Als seus 70 anys, Gandhi ha de veure com de bell nou el món s'encén en guerra. Per l'octubre del 1940 Gandhi engegà una campanya de desobediència civil contra la guerra, crida a fer boicot a l'armament de guerra. Foren empresonats centenars de practicants de la *satyagraha*, el primer en Vinoba Bhavé. Però devers desembre del 1941 els empresonats foren alliberats: els japonesos amenaçaven per Birmània i els anglesos ja no tenien més remei que amollar la mà a l'Índia si no volien perdre-ho tot. Tot i això l'imperialista Churchill, més xovinista que un francès, no baixava de l'ase i les negociacions fracassaren.

El dia 8 d'agost de 1942 el Congrés, sota la presidència de Maulana Azad i d'acord amb Gandhi, adoptà a Bombai la resolució de "Fora de l'Índia": "La fi del domini britànic en aquest país és una decisió vital que cal prendre immediatament i del qual depèn el futur de la guerra i l'èxit de la llibertat i de la democràcia... El perill actual exigeix, per tant, la independència de l'Índia i la fi de la dominació britànica... per tant, el comitè ha decidit autoritzar l'inici d'una lluita de masses amb mitjans no violents que tinguin el major abast possible i on el país empi tot el poder no violent que ha adquirit al llarg d'aquests últims vint-i-dos anys de combat pacífic, per realitzar el dret inali-

neable de l'Índia a la llibertat i a la independència. Tal lluita ha d'esser dirigida forçosament per Gandhi, i el Comitè del Congrés li prega d'assumir-ne la direcció... i donarà suport en el difícil camí sense llocs de repòs que a la fi ha de menar a la independència i alliberament de l'Índia."

Les esquerres i humanismes sucursals a ca nostra de la mentalitat hispanista (IU, SOS Racisme, Greepeace, Amnesty Internacional, Mans Unides, CNT, Anarquistes, etc.) són gent colonitzada mentalment, que no volen diferenciar entre un immigrant i un colonitzador, que de vegades bramen "*Yankees go home!*", o recolzen el Sahara independent o els indis contra els *garimpeiros* i criolls; però ací a ca nostra són ells mateixos uns *garimpeiros* (o sia, treballadors-colons, colonitzadors pobres) i uns hispanistes de vegades més caparruts i ases que no pas els mateixos forasters.

Sien benvinguts a ca nostra els immigrants (o sia, els qui vénen a treballar i guanyar-se la vida honestament), però no pas els colons, rics o pobres, que pretenen acastellaranar-nos i servir els interessos del podrit Imperi espanyol, el qual, de tan corrupte, put i treu pus pels quatre costats de les seves clavegueres plenes de psicòpates, sàdics, narcotraficants, nazis i males bèsties disfressades de *patriotas españoles*. Per tant, si algú tan pacífic com Gandhi deia "*Britànics fora de l'Índia!*", també nosaltres tenim dret, democràticament, a exigir un plebiscit per la nostra independència, com el Quebec, o com volen fer Flandes o el Nord d'Itàlia, i dir: "*Colonitzadors espanyols i forces d'ocupació fora de la nació catalana.*" Naturalment que molts d'esquerrans de l'any de Maria Castanya diran que som xenòfobs i racistes, però cal repetir-los que cridar "*Yankees go home*" és com cridar "*Colonitzadors go home*", o "*Francés a la mer*", que deien els algerians.

També en el cas d'Algèria el PCF demostrà abastament el seu caràcter colonitzador i xovinista francès. Els nostres PSOE-IU i congèneres també demostren llur condició de partits fonamentalment espanyolistes. Si els espanyols fossin demòcrates solucionarien els problemes català i basc, i d'altres, democràticament, és a dir, amb un referèndum d'autodeterminació. Però els nostres esquerranosos-capital-Madrid refusen que els marroquins vinguin a viure al Sahara mentre els

sembla bé que qualsevol espanyol (colonitzadors inclosos) vinguin a dir-nos com hem de fer per organitzar ca nostra. I és que és més fàcil demanar la llibertat de l'esclau del veí que no pas del propi. Un immigrant integrat ja no és un foraster, però un immigrant que vulgui fer-nos ballar el seu so i menysprei el nostre poble és un foraster i un colonitzador racista: *foraster és qui vol*, cal dir ben clar a aquestes bledes *progres* fossilitzats en els anys 60-70. El mateix Gandhi els diria: "És impossible esser internacionalista sense esser nacionalista. L'internacionalisme sols és factible quan el nacionalisme és un fet. És a dir, quan els ciutadans de distints països s'han organitzat i són capaços d'actuar com un sol home." Aqueixos vaporosos *ciudadanos del mundo* qui sovint menyspreen totes les cultures i idiomes amb menys de 40 milions de persones i es creuen tant més internacionals com més ignorants, impertinents i *pihos*, són la darrera i patètica derivació de tot aquest pseudoprogressisme colonitzador.

El dia després de la resolució *Fora de l'Índia*, els anglesos—tan internacionals i *ciudadanos del mundo*, ells—feren detenir l'ancià Gandhi i un grapat de dirigents del Congrés. Aquesta mesura provocà un aixecament popular, reprimint amb tots els mitjans. En un escrit al virrei (gener del 1943) Gandhi li va retreure la violència de les forces colonials i encetà un dejuni de 21 dies. El dia 6 de maig de 1944 fou alliberat per motius de salut. Durant el seu empresonament, al palau de l'Aga Khan havia mort el seu fidel secretari Mahadev Seasi i el 22 de febrer de 1944 sa muller Kasturbai.

Gandhi deixà escrit sobre la democràcia: "L'esperit de la democràcia no és pas quelcom de mecànic, que hom pot atènyer a través d'abolicions formals. Requereix un canvi dins el cor." "Allò que entenc jo per democràcia és un règim on el més feble posseeix les mateixes oportunitats que el poderós." "La llibertat no ha significat mai la llicència per fer allò que ens vingui de gana." "L'esperit de la democràcia no pot esser establert en condicions de terrorisme, procedeixi el terrorisme de l'estat o del poble." "El govern del poble pel poble i per al poble no pot dependre del mandat d'un home, per més gran que aquest sia." (*continuarà*) Ω

Davant les preguntes agressives que volien criminalitzar el nacionalisme català per part del nacionalista espanyol **Matis Vallés** de DM, Antoni Mir, president de l'OCB va contestar: **Per què em plantegeu zones d'agressivitat armada, si el meu nacionalisme és defensiu, no crea conflictes i reclama la supervivència? Aquí els únics que necessitam justificar-nos som els catalanoparlants.**

ΩΩΩ

ABC ha tornat ser l'únic mitjà que s'ha fet ressò extensament de la diarrea mental de la plataforma forastera-gonella, ara en contra de **Joan Flaquer** i l'anunci que es farà el 50% de les assignatures en català. La pressió d'ABC ha funcionat i per a l'any que vé Madrid continuarà enviant-nos professorat foraster que no sap un borrall de català.

J. FLAQUER

ΩΩΩ

El PSOE i el diari ultraespanyolista *El País* ja han anunciat el seu suport a la idea de **Luis M. Anson** d'un pacte d'estat PP-PSOE per fotre puntada de peu a **Jordi Pujol**.

L'ESTEL de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL de Mallorca

Obscurantisme hispà i català

JAUME TALLAFERRO

L'Estat espanyol, l'univers hispà, és el lloc on la *burrera* i la ignorància viciosa seu a la trona d'honor. Tants segles d'Inquisició han fet que la gent s'avesàs més i més a veure escarnida la justícia i la intel·ligència, i premiada la poca-vergonya dels llepaculs i el sadisme obscurantista.

Com ben bé diu en Quetles als seus articles sobre els Estats Units i la democràcia "calvinista", dins l'univers hispà hi ha un enviciament podrit ben difícil de redreçar. Ací, i en general als països de tradició catolicaromana, el cesarisme corrupte s'allarga durant grans períodes —sols estroncats breument per estèrils i ineptes escarafalls destructius dits "revolucionaris". Per què?

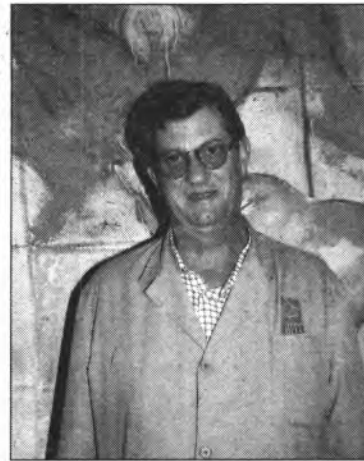
Allò que a ca nostra ha estat una beateria folclòrica paganitzant (processons, marededeus disfressades de regines-deesses, supersticions, autoritarisme centralista i uniformador, inquisicions...) com a religió. I sempre, la gent no té ni comprèn ideologies ni filosofies (coses sempre d'elits de quatre gats), sinó sols religions, generalment opi de les seves sofrenes. Per això la religió és sempre el fonament social més definidor i fort. Si aquests fonaments són folclore autoritari —com sol esser als països sota la tutela vaticana—, el resultat social serà el que tenim. I, naturalment, oscil·larà entre dictadures nacionalcatóliques i pseudodemocràcies de bous, futbol i *reality-shows*.

A ca nostra, la Bíblia fou prohibida des dels Reis Catòlics i Trent fins al Vaticà II. Als països "protestants", mentre ací fèiem actes de fe, processons i poca-soltades, allí podien llegir lliurement la Bíblia en llur pròpia llengua, interpretar-la i vindicar la llibertat de consciència, de religió i les llibertats democràtiques i republicanes. Ara són països molt més forts, estables i organitzats que no pas els catolicoromans.

Ca ca nostra, la ignorància bíblica ha estat sempre apoteòsica. La Bíblia és un llibre molt dens i sorprenent, que mou a pensar molt. Per això l'univers hispà (i el seu satèl·lit, el subunivers catalanesc) està eixelebrat, en bragues. És lamentable adonar-se contínuament de la tremenda incultura bíblica dels nacionalistes catalans, igualment. I així no anirem enlloc. Fins i tot a L'ESTEL hi ha gent com en Mikel (pàg. 13, núm. 347) que mal cita (inventa) de l'Eclesiastès: "La vida és beure, menjar i folgar, la resta es vanitat i porgar fum", sentència que queda ben dionisiaca i epicúria, però que és tot just el contrari del que diu, en profunditat, l'Eclesiastès: "que tot té els seus temps, però que tot s'acaba i és vanitat". O sia, cal que els independentistes siguem rigorosos, i que deixem les bajanades autodestructives per als qui amaguen la veritat i s'estimen la injustícia, és a dir, els espanyolistes. La pena, però, és que a tot arreu n'hi ha, de poca-soltes i malfeiners. Ω

Fa dos anys que en Bartomeu Marqués és l'agent de vendes de les marques **Hyunday** (coreana), **Volvo** (sueca) i **Toyota** (japonesa) a la ciutat d'Inca. També ven cotxes de segona mà.

En Gabriel Seguí, natural de Moscari, fa quinze anys que es va associar amb en Miquel Vallori per obrir la fàbrica de confecció en pell **HEITORN** a la ciutat d'Inca.

En Ferran Garcia, de Caimari, fa vuit anys que va obrir la botiga **Garcia Cosmètics** a la ciutat d'Inca. Té productes de perruqueria i els distribueix per tot Mallorca.

N'Angela Peláez, natural de Castella, fa un any que ha obert el **Forn ca n'Angela** a l'avinguda d'Alcúdia, a Inca.

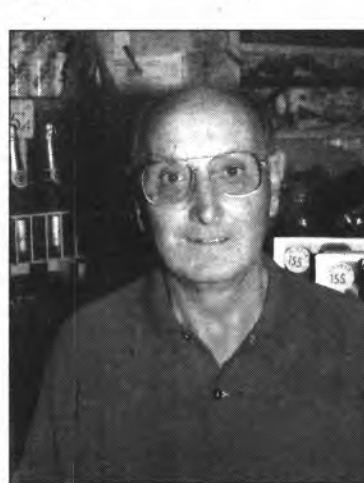
N'Amador Salés, natural d'Inca, fa tres anys que va obrir la Botiga **H.S. Informàtica** a l'avinguda d'Alcúdia, a Inca.

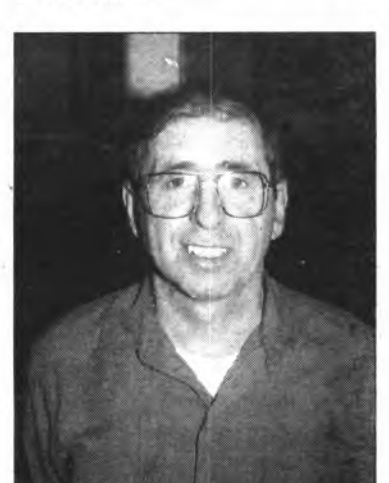
Na Catalina Fernández, natural de Castella, fa vint-i-dos anys que va obrir la botiga de moda **Francis**, a la ciutat d'Inca.

Na Maria Marroig, natural de Ciutat, fa quatre anys que va obrir el **Taller de Modes Marroig**, a l'avinguda d'Alcúdia, a Inca. Fa roba a mida i fa adobs.

N'Arnau Capó, natural de Moscari, fa quaranta-dos anys que va obrir l'**Autoservei ca n'Arnau**, a la barriada del Cós, a Inca.

Fa vint-i-cinc anys que n'Antoni Rotger va obrir el servei oficial **Mercedes Benz** a la ciutat d'Inca.

Matalasseria
LLANYFLEX

CORTINES • VÀNOVES
EDREDONS • QUADRANTS

BASAR DEL MATALÀS I DEL NADÓ

REFEIM MATALASSOS DE LLANA

Plaça d'Espanya, 33 • INCA (Mallorca)
Carrer Hostals, 3 • Tel. 50 55 82 • INCA (Mallorca)

FONTANERIA EN GENERAL

Instal·lacions de GAS BUTÀ i PROPÀ
Instal·lacions de Calefacció a Gas, Gasoil i Llenya
Instal·lacions i Manteniment de Piscines
Instal·lacions de Goteig i Aspersió (jardins, etc.)
Instal·lacions de Refrigeració (hostaleria)
Instal·lacions d'Aire Condicionat, Fred, Calor
Venda i instal·lacions de Sanitaris i Complementos

INCA: c/ Sant Pius X, 35 • Tel. 50 29 64 • Fax 88 01 56
LLUBÍ: Plaça de l'Església, 10 • Tel. 85 70 77

VIATGES
MASSANELLA, S.A.
CIBAL. 193

c/ Miquel Duran, 5
07300 INCA (Mallorca)
Tel. (971) 50 43 11
Tel. (971) 50 43 50
FAX (971) 50 44 50

Sense plebiscit, amb ERC de rerefons

FRANCESC CASTANY DE CASO, ESTAT CATALÀ

El 15 de maig d'enguany en un article meu publicat en aquestes pàgines de *L'Estel de Mallorca* (vegeu "Retornem a Macià") que analitzava la situació d'ERC, s'hi podia llegir un paràgraf profètic: "Ja fa temps que sabem que tot aquest rebombori de tints desintegradors era una qüestió de temps." Exacte, sis mesos després s'ha consumat una operació d'escissió dins d'ERC per part del tàndem Colom-Rahola i uns pocs fidels dins d'un auto-anomenat "Partit per la Independència" (PI) que té tots els punts per ésser una segona versió de "l'Esquerra Catalana" que fundà en Joan Hortalà poc després de perdre el congrés de Lleida del 1989 contra Àngel Colom i que al final es va integrar, com no, a les files de la matriu convergent tot formant-ne part de llur direcció i amb càrrec de president de la Borsa de Barcelona. Així, el futur del PI en el grup mixt del Parlament autonòmic del Principat durarà el temps necessari per consumir l'operació de descrèdit de l'independentisme com a alternativa i alhora per neutralitzar la imatge de "terminator" antidemocràtic que els ha quedat als colòmens a resultes del talant matusser com s'ha produït el fet de l'escissió (a pocs dies de la celebració del congrés d'ERC). Després que les aigües s'amarin no tardarem gaire a veure el PI integrat dins de CiU malgrat que al principi es presentin com a corrent crític "independentista" que serà aprofitat hàbilment per reforçar de cara al públic un "nacionalisme" que va de corcoll. En aquest sentit ja només cal veure (vegeu *El País* 15/10/1996) com s'efectua aquesta tàctica de la mà de les joventuts convergents (JNC) quan diuen que l'escissió d'ERC i la creació del PI demostren que la JNC i CDC són els instruments més eficaços per assolir la independència de Catalunya, això sí, sense caure en la "trampa" de centrar la seva actuació política exclusivament en aquesta darrera fase tot defençant un programa gradual que inclogui un nou marc estatutari i constitucional (no fos cas que anéssim massa ràpid!). En definitiva, tot sona a retòrica populista perquè els incauts i els irreflexius, per frustrats, es deixin portar per una cantarella que no té res d'independentisme pràctic i sí molt de solidificació del pujolis-

me en que llur objectiu, recordem-ho, és l'encaix de Catalunya a Espanya.

Amb tot, la fatal transició convergent, de cara al públic, es farà arrogant i a contracor. Una bona promoció de càrrecs secundaris en dependències d'afers culturals-lingüístics de la pròpia CDC o en algun cas complicat de la pròpia Generalitat, serà suficient mecanisme per a soldar a CiU la crossa que li fa falta a en Pujol per assegurar, amb vigor renovat, un marge electoral més ampli i necessari que el faci arribar amb tranquil·litat a l'albada del segle XXI (Pujol encara es veu reclamant un sistema de finançament català com el concert basc per al 2001. El que confirma que per a les properes autonòmiques té intenció de tornar-se a presentar a la reelecció). Perquè la ruptura, com ja apuntava també en el meu article, és un baló d'oxigen per a una CiU que canalitzarà la perplexitat i frustració d'uns simpatitzants i votants d'ERC cremadíssims, però que com a mínim amb CiU sabran a què atènyer-se alhora que fonamentaran el "bunker-senyereta", no com a ideal, però sí com a mal

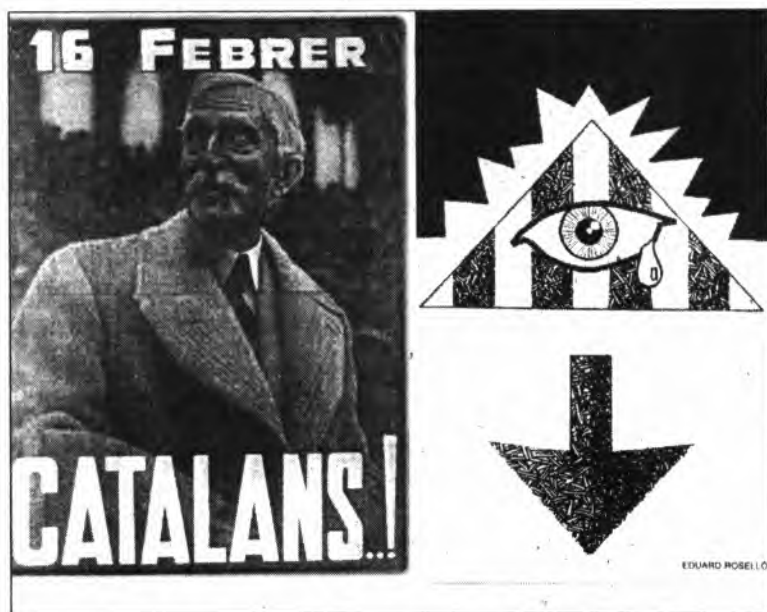
menor. I a canvi d'aquesta "pau espiritual", CiU rebrà la injecció d'uns vots que li poden assegurar una còmoda majoria i el que és més important, el seu reforçament moral en el sí de la societat.

Ara bé, malgrat l'èxit del maquiavel·lisme pujolista per avortar a favor de la seva parròquia qualsevol projecte netament independentista, és a dir nacionalista, amb possibilitats de ressò públic; com a independentistes ens ha de preocupar la mala imatge que s'ha deixat a l'ideal que en aquests moments, sociològicament, és una bèstia mal ferida. "Ja es veu que la independència és un impossible", "Era una moda de joves rebels", "La independència? una utopia", "Després d'això d'ERC, tranquil·litat i bons aliments" —són alguns dels pensaments que a nivell social deu fer molta gent no pas perquè hagin perdut l'ànima d'aconseguir la independència de Catalunya, però sí com a resultat d'haver perdut la moral de victòria. Perquè tot aquest sarau de l'ERC, sobretot ha estat una operació de desmoralització col·lectiva. En l'actual situació, l'independentisme té tots els punts per perdre

una patina institucional (en el sentit de la respectabilitat per abast social) i fer-lo caure de nou en la marginalitat, més quan l'ERC que resta fagocitarà la qüestió independentista per un esquerranisme que la condemnarà a ésser percebuda com un satèl·lit dels "descamisados" del PSOE català (com ara passa amb IC-Els verds), sobretot quan el nou secretari general del PSOE català, Narcís Serra, farà mans i mànigues perquè així sigui. I tot això fomentat amb escreix per uns mèdia que han aprofitat l'ensulsiada per espargir la frustració entre els catalans, tot fent llenya de l'arbre caigut: "Colom no ha sabido acompañar su mensaje con propuestas políticas cuya satisfacción no exigiera la improbable independencia de Cataluña" (editorial del diari *El País* 9/10/1996), "Y a la pregunta de si tiene mucho campo por correr un partido que reclama la independencia en un país cómodamente instalado en su sistema constitucional, se añade ahora la pregunta de si tiene sentido que ese partido se divida en dos" (Enric Company a *El País* 10/10/1996) o les més subtils per a reforçament indirecte del "líder": "Com a dirigent del nacionalisme català, Jordi Pujol acumula uns mèrits més que notables (...)" (Xavier Bru de Sala a *El País* 10/10/1996), "ERC ha estat fins ara pràcticament verge, enlluernada per un nacionalisme majoritari que ni cal, ni pot ni hauria de voler substituir" (editorial de la revista *El Temps* 21/10/1996). I tot aquest caramull desmotivador és amanit amb la publicació d'una enquesta del diari *La Vanguardia* (7/10/1996) on només el 24,2 % dels principatins desitja la independència nacional (64,3 en contra) amb sorprenents resultats com un 19,9% de votants d'ERC contraris a aital ideal o un 60,3% de "nacionalistes" convergents també contraris o prop d'un 10% de PPs que hi estan a favor. I el comentari del diari? Tota una sentència "democràtica": "Pese a que todos los partidos catalanes, incluido el PP, tienen una bolsa de electorado que apuesta por la independencia —tres de cada cuatro en el caso de Esquerra Republicana—, Cataluña ni necesita tener ni tendrá en el futuro un Estado propio, a tenor del sondeo efectuado en el principado por el Instituto Opina." I per neutralitzar el fals abast d'unes majories/minories reflex de sondejos, seria bo recordar altres enquestes sobre el tema per veure que són més un producte per a crear confusió que altra cosa. Es a dir, amb elles es pretén donar sentències per una banda o per l'altra, però ningú s'hi posa d'a-

cord i encara més en les que es fan per a percebre les inquietuds nacionals de les colònies: revista *Cambio 16* (16/9/1996): 39% a favor de la independència/ ICPS de la Universitat Autònoma de Barcelona (1994): 17% a favor de la independència/ enquesta "Sigma Dos" citada en el llibre *Así será España en 1996* d'Antonio Pérez Henares i Carlos Malo de Molina de l'editorial Temas de Hoy a tota Catalunya un 39,6% a favor de la independència i que fa dir a aquests dos politòlegs "la tendencia independentista que se detecta en Cataluña y el País Vasco, es un problema de cada día más enconado". I a tota aquesta diversitat de xifres cal citar a l'"experto" Juan Díez Nicolás, director del Centro de Investigaciones sobre la Realidad Social (CIRES) que segons una entrevista a la revista *Tribuna* (17/10/1994) diu: "Llevo muchísimos años trabajando en esos temas, conozco cientos de trabajos, miles de encuestas y nunca, ni en sus mejores momentos, los independentistas en toda España han llegado al 20%." Però al Principat i segons la recent enquesta citada de *La Vanguardia* ací ja l'hem sobrepassat aquest 20% i llavors com a nacionalistes hauríem d'estar tocant les castanyoles per aquesta suposada fita històrica? Quina és l'enquesta vàlida? N'hi ha alguna? La gent contesta sincerament, s'ho pren frívolament o passa perquè tem la manipulació? En definitiva, el sistema reflexa l'autèntic sentiment del poble o és més probable que el difumini a resultes d'interessos oligàrquics i d'ambició política producte d'una involució democràtica teixida entre bastidors?

Aquestes són les preguntes que els individus que ens interessem per la vetlla dels afers públics i de la Nació (és a dir, els elements ple-conscients de la societat, que com sempre són una minoria) d'una o altra manera ens fem a tocar-tocar; més quan se succeeixen operacions de descrèdit com la que genera la voladura intencionada d'ERC com a tàctica a una estratègia de soldadura de l'espanyolisme en uns moments que l'Estat espanyol està notablement desestructurat "nacionalmente". Darrerament s'ha tornat a atiar el debat sobre un "gran pacto nacional" entre el PP i el PSOE per evitar el factor frontissa d'una CiU o un PNB que fa "chantaje" a la majoria d'espanyols o el més agosarat sobre la reforma del sistema electoral per a pujar els cupos percentuals de representació a "Cortes" amb la intenció de reforçar l'abast dels partits "nacionales" i minimitzar absolutament als

Mentre l'ERC d'en Macià unia els catalans per la independència, Colom i Carod Rovira (1996) dinamitaven l'ERC al servei del regional-espanyolisme de CiU. A l'esquerra: Alt, escardalenc, d'una brunor pronunciada, d'ulls brillants fets en una llunyana idea, febreros i apassionats, d'un front emplomallat d'una tofa blanca i sostingut damunt d'unes celles grises, poblades i varonils, d'on arrenca un nas agut, agullenc i voluminós, Macià uneix la delicadesa amb la distinció, la suavitat amb l'energia. Al fons d'aquestes ulls somniadors i apassionats, s'hi endevina una ànima noble i franca, moguda per un cor gairebé infantil; tal és l'entusiasme que sap reflectir i la bonesa que hom hi sent bategar. No és estrany, doncs, que després de mort encara guanyés batalles. Foren les eleccions del 16 de febrer de 1936, tota la campanya del Front d'Esquerra fou feta sota el seu nom. El periòdic *La Rambla* del dia 15 de febrer, amb una gran fotografia d'en Macià a tot primera plana, deia: "Catalunya espera de tu". El cartell que reproduïm té la més gran significació. Possiblement és únic en la història de la propaganda apolítica. Solament una data, una figura i una clau. No es diu de qui és el cartell ni a qui s'ha de votar. La demostració més palesa de l'home símbol. A la dreta: la mediocritat, l'oportunisme i les rebaixes "sobiranistes" de la idea independentista han destrossat un partit orfe de lideratge "nacionalista".

"nacionalistas" perquè així Espanya no es veurà en un constant escac per part dels "desafectos". I en aquestes que l'autèntica enquesta, per seriositat i solemnitat que en fa un acte transcendent, és persistentment negada pels "demòcrates" (a qui per cert, tant agraden les enquestes). És a dir, neguen un plebiscit sobre la independència senzillament perquè a ells se'ls acabaria la vicoca, donat que el poble ja no seria més hostatge de sentiments segrestats i manipulats. S'acabaria amb els complexos; i amb la seva fi també es fondria una casta política oligàrquica que vivia d'aguditzar-los i fonamentar-los. S'hauria acabat amb aquell perfil esquemàtic del català que apuntava Josep Pla: "És un home de marca i de frontera, pressionat a quatre vents, fatalment dubitatiu, ressentit, insatisfet, masoquista." ("Homenots. Primera sèrie; radiografiant Joan Crexells", dins *Obra Completa de Josep Pla*. Volum XI. Editorial Destino. Barcelona 1969). S'hauria acabat amb aquest perfil d'una perplexitat (contradiccions psicològiques que esdevenen problemes personals i que són brou de cultiu per a la germinació d'esperits botiflerils) que només pot concretar ambigüitats com a resultat d'una psicologia de la por. Una por inculcada per l'espanyolisme de manera eficaç fins l'extrem que un valent com el nostre Francesc Macià podia arribar-se a desesperar d'aquest condicionant, tot exasperant-lo amb una frase esgarriosa: "Sempre trobo el mateix: la por". Però el mèrit de Macià rau a que gràcies a llur valentia, per caràcter reeixit, reforça l'auto-estima dels catalans i amb ella el coratge que els va fer perdre la por. I és quan l'esclau perd la por que esdevé senyor de sí mateix, senyor del seu destí personal i col·lectiu. S'esdevé independent.

I només amb talents preclars com Macià el poble català s'ha

pogut manifestar en la seva autèntica essència. Macià el 1931, convertí assenyadament unes eleccions en un plebiscit d'alliberament nacional i el guanyà gràcies al seu esperit combatiu. D'ell és aquella meravellosa sentència sobre el seny: "El seny, si no va acompanyat d'una ferma voluntat de combat, sovint només serveix per a tapar covardies"; que és el que se succeeix en l'actualitat amb la corrua de botiflers que ens governa. Es per això que sense líders "macianistes" no arribarà ni el plebiscit ni la democràcia al nostre país; és a dir la independència. En tot cas anirem fent la viu-viu mentre ensorren una i altra vegada les ERC mancades de Macià i apiquen l'esperit català. No en va, Heribert Barrera ha pogut dir: "Colom ha convertit l'independentisme en una cosa política-ment inòcua" (diari *El País* 6/8/1996). I es que la qüestió sempre rau en la qualitat dels homes que hi ha al capdavant d'un projecte. Filant més prim, en els seus homes d'acció de qualitat; en els seus líders. La solera i capital moral acumulats per ERC en 65 anys d'història només es deuen a l'acció motivadora d'un líder, Francesc Macià, i en menor grau a l'acció dramàtica d'un màrtir, en Lluís Companys. Però si al 1931 i al 1936 ERC/El Front d'Esquerres va guanyar ho fou només per la figura d'un Macià. I si l'ERC o el plebiscit no guanyen és per manca d'un altre Macià. Així les coses, més que amb ERC hipotecades i ultramontanes (binomis d'independència = utopia) s'hauria de pensar en una nova Palestra d'on sortissin els adequats quadres dirigits per a bastir el Front Patriòtic que definitivament ens ha de portar a la independència nacional. Si en Macià o en Batista i Roca estiguessin vius de ben segur que així ens ho aconsellarien. És la garantia per a un futur català lliure i democràtic. Ω

LES NACIONS EUROPEES

B è l g i c a

Dades tècniques

Nom oficial: Koninkrijk België, Royaume de Belgique (Regne de Bèlgica)
Superfície: 30.518 km²
Població: 9.938.000 h
Capital: Brussel·les 973.000 h
Alfabetització: 99,1%
Religions: catòlics (91,8%), protestants (3,5%), musulmans (1,1%), ortodoxos (0,4%), jueus (0,4%)
Llengües: francès i neerlandès (oficials), alemany (cooficial)
Unitat monetària: franc belga
Renda per càpita: 16 385 dòlars
Producte interior brut (PIB): 172.700 milions de dòlars
Despesa pública: educació (5,1%) del PIB, defensa (1,7%), sanitat (6,1%)

Un país molt poblat i culturalment heterogeni

Bèlgica és un dels països més petits d'Europa i també un dels més densament poblats.

Les seves dimensions reduïdes ajuden a explicar que Bèlgica s'hagi abocat a la cooperació econòmica internacional, especialment amb la fundació de la Unió Econòmica Bèlgico-Luxemburguesa (1921) i del Benelux (a partir de 1944), i amb l'adhesió a la Comunitat Europea del Carbó i de d'Acer (CECA) el 1951 i a la Comunitat Europea (CEE) el 1957.

Si bé les seves riqueses naturals són escasses, Bèlgica és un país altament industrialitzat, sobretot gràcies a la seva situació favorable en el cor del mercat europeu. És fàcilment accessible per mar i té una infraestructura interior ben desenvolupada i una productivitat elevada.

Culturalment, però, Bèlgica és una nació heterogènia, una amalgama d'antigues herències

de l'Europa Occidental. A part d'una població reduïda de parla germànica a l'est del país, Bèlgica es divideix geogràficament entre els valons, de parla francesa, a les quatre províncies del sud-oest (Hainaut, Namur, Lieja i Luxemburg) i els flamencs, de llengua neerlandesa, a les quatre províncies del nord i el nord-est (Flandes Oriental, Flandes Occidental, Anvers i Limburg). La província central, Brabant, es divideix entre les dues llengües i és on se situa la capital bilingüe, Brussel·les.

El marc institucional

Bèlgica és una monarquia constitucional parlamentària, independent des del 25 de novembre de 1834, moltes vegades esmenada però encara vigent, el poder legislatiu és exercit pel rei i per les dues cambres: la Cambra de Representants, amb 212 membres elegits per sufragi universal directe, i el Senat, amb 181 membres electius, dels quals 106 són escollits per sufragi universal directe, 50 designats pels consells provincials i 25 escollits per captació pel mateix senat.

De l'estat unitari a l'estat federal

Des del 1970, la vida política belga ha estat dominada per la reforma institucional. L'estat unitari, dotat d'una legislatura i d'un govern únics, va cedir el lloc primerament a un "estat de comunitats i regions", mitjançant dues reformes consecutives, del 1970 i el 1980, i després a un estat federal, per una revisió constitucional del 1988.

Per la reforma constitucional del 1970 l'estat central va cedir una part de les competències culturals a les dues grans comunitats, la flamenca i la valona.

Per mitjà de la revisió constitucional de 1980 es van ampliar les competències de les dues grans comunitats —que varen obtenir, al mateix temps, un govern propi— i de la petita comunitat de parla alemanya; però subsistia el desacord de la regió de Brussel·les.

Finalment, una tercera revisió, del 1988, va ampliar les competències i els mitjans financers de les regions i les comunitats. La regió de Brussel·les va obtenir el mateix estatut que Flandes i Valònia, i les estructures i els mecanismes de cooperació entre l'estat central, les regions i les comunitats es van millorar i precisar.

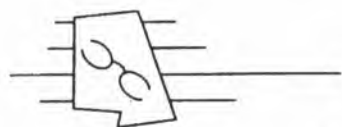
Un estat amb tres nivells

Des d'aleshores, l'estat belga presenta tres nivells de decisió:

1) El nivell federal i central, amb un parlament i un senat, i un govern, que exerceixen totes les competències no atribuïdes expressament a les comunitats i regions.

2) Un nivell comunitari, amb tres comunitats: la flamenca, la valona i la germanòfona. Cada una té un parlament i un govern, amb competències d'ensenyament, cultura, política sanitària, protecció de la joventut, política familiar i ajuda social.

3) Un nivell regional, amb tres regions: la flamenca, la valona i la de Brussel·les, amb parlament i govern executiu, competents en ordenació territorial, política ambiental, habitatge, política d'energia i aigua, economia regional i comerç exterior (respectant sempre la unió econòmica i monetària), política d'ocupació, infraestructures (autopistes, carreteres, vies aquàtiques) i transports públics. *Extret del volum tercer de la Geografia Universal de l'Editorial 92.* Ω

PLAÇA 26
O P T I C A

LENTS DE CONTACTE
ULLERES GRADUADES, DE SOL, ESPORT
ENTRENAMENT I REHABILITACIÓ VISUAL

PLAÇA D'ESPANYA, 26 • 07300 INCA (MALLORCA) • TEL. 50 57 51

aire condicionat
CALEFACCIÓ
ELECTRODOMÈSTICS
MEGAFONIA
TELEFONIA • TV

Gremi Sellters i Basters, 14
Tel. 76 00 00 • Fax 76 19 95
POLÍGON SON CASTELLÓ
PALMA DE MALLORCA

muntatges elèctrics
SANEJAMENT
PISCINES
GAS
CONTRAINCENDIS

SUCURSAL:
c/ del Mar, 6
Tel. 67 10 08
PORT D'ANDRATX

filmació PC i Mac

Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

**AIGUA POTABLE
A DOMICILI**

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor

Telèfon 74 27 68

El polític Vidal-Quadras, el seu "disparate pedagógico" i l'ensenyament israelià

Només una persona que desconeix la psicologia evolutiva o la pedagogia comparada pot rebre el fet que escoles catalanes imparteixin les assignatures en català a partir de l'educació infantil com un desbarat pedagògic. Aquest és el cas de Vidal Quadras i el seu grupet de seguidors que en absolut representen a la majoria de catalans. Aquesta mateixa gent veu meravellós en canvi, de forma contradictòria, que passi el mateix amb el francès o l'anglès quan és el mateix problema, per als menuts, si és que n'hi ha qualcun!

El primer punt que tocarem serà el de la psicologia evolutiva, és a dir, la ciència que estudia el desenvolupament psicològic dels al·lots al llarg de la seva vida. Bé, segons aquesta ciència el nen no només té capacitat abastament per aprendre una segona llengua abans dels 10 anys sinó que és quan podrà assimilar amb més facilitat aquesta informació, ja que després el cervell ocupat per la fonètica de l'idioma matern i li serà més difícil acceptar-la. Per tant, és una iniciativa molt positiva de la conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya de fer les hores lectives en català a tots els infants des de la primera etapa escolar, l'educació infantil. Això permet la plena integració dels xicots catalans de pares procedents d'altres contrades d'Espanya i d'altres països.

Quan pegam una ullada a la pedagogia comparada ens adonem que hi ha estats del món on ha funcionat amb èxit la iniciativa d'ensenyar una segona llengua a l'escola quan a la llar els pares empenen un altre parlar normal-

ment, aquest ha estat el cas d'Israel. Ja és un tòpic sobre Terra Santa el dit que Israel és l'únic país del món on els pares aprenen la llengua materna dels seus fills. Aquest dit té la seva història i aquesta comença a l'època dels pioners sionistes, a finals del segle passat. A la Palestina otomana del 1890 ja es plantejava la problemàtica de l'enteniment entre els distints immigrants, de la llengua comuna que hauria d'unificar un possible estat jueu. Ja que els distints palestins hebreus parlaven distintes llengües segons el lloc de procedència, així doncs, la gent procedent d'Europa Central i de l'Est xerrava jiddish i la procedent de Grècia, Turquia o el Nord d'Àfrica, sefardí...

No obstant això, hi havia un parlar comú que els unia a l'hora de pregar, l'hebreu. Va ser iniciativa d'un grup d'intel·lectuals de Jerusalem, crear el Consell de la Llengua Hebrea (28-8-1889), el principal promotor del qual va ser Eliezer Ben Jehuda, qui teoritzà sobre la introducció de l'hebreu dins l'ensenyament i la vida quotidiana, creant paraules i adaptant d'altres a la vida moderna. Però els vertaders protagonistes de la resurrecció de l'hebreu parlat van ser un grup de mestres i pedagogs d'aquesta terra de Canaan. Aquests, sense cap mitjà didàctic, com per exemple, llibres de text, ensenyarien en hebreu. Al principi els al·lots deixaven de parlar en hebreu quan arribaven a casa seva. Aquest problema es va solucionar quan es crearen "escoles d'infants" on únicament s'impartien les lliçons en hebreu, d'una forma amena i divertida per als nens, de forma que el pre-

ferien al jiddish o al ladí que xerraven a la llar. D'aquesta forma els pares estaven obligats a entendre l'única llengua que empraven els seus fills. Els primers centres d'aquest tipus foren: el de Iafo (actualment forma part de Tel Aviv), obert el 1893, i el de Rishon Letzion, obert el 1898.

Una d'aquestes professionals de l'ensenyament pioneres en aquestes "escoles" o "kindergartens" ve ser Lia Mazia que, procedent d'una família amb fortes arrels nacionalistes, va obrir la de Iafo. Molts esdeveniments han passat dins la història del petit Estat hebreu però el que no es pot negar és que l'esforç de tota la gent que va fer feina per la resurrecció de l'hebreu com a llengua d'ús quotidià ha tingut els seus fruits, quatre milions de parlants en l'actualitat tenint en consideració la petita extensió del país són bastants. Bé, el dit popular sobre l'hebreu de ser l'única llengua al món que s'aprèn de fills a pares, seria tal volta la veritable curiolla que mou les afirmacions de l'Aleix Vidal Quadras. Per a mi el que passa és per a la obligació d'entendre la llengua que parlen els fills. Si aquesta gent es volgués integrar plenament a la societat catalana no diria això. No ens deixem enganyar per aquesta gent que fuig de la integració real. La Llei de normalització lingüística no és cap desbarat pedagògic com afirma i segueix afirmant aquest polític, malgrat l'hagin engegat del poder els mateixos del PP a Catalunya. A l'inrevés, és una llei i una postura avalada científicament. El contrari és una manipulació ideològica dels centralistes de sempre. **Marina Ferrà**

Atacs contra la llibertat d'expressió

Hèctor Hernández.

M. de la Pau Janer.

Els sotasignants, preocupats per les restriccions i els atacs a la llibertat d'expressió:

a) Constatam una greu deculturació i espanyolització, que es palesa en les constants sortides de to que suposa el fet de respondre les manifestacions literàries amb accions de força, que darrerament el repeteixen (demandes judicials, amenaces paternalistes, fets policials), per comptes de respondre-hi, com és usual en la cultura catalana, amb rèpliques literàries.

b) Denunciam al sentit comú els últims fets concrets:

- la prepotent retirada policial dels cartells que anunciaven els premis octubre, un símbol de la cultura catalana, precisament en la seva 25ena edició.
- l'amenaça paternalista de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana feta als joves si no rectificaven un escrit publicat a la premsa.
- l'intent de fer callar la crítica i la denúncia pública, emparant-se en processos judicials: Rubí versus Sastre/L'Estel; Forcades versus Sabei; Anson/ABC versus Palou/L'Estel.

Gabriel Oliver (Biel Majoral), professor UIB
 Antoni Artigues, professor UIB
 Llorenç Valverde, professor UIB
 Rosa Calafat i Vila, professora UIB
 Beatriu Defior, filòloga
 Gabriel Bibiloni, professor UIB
 Bartomeu Mulet Trobat, professor UIB
 Sebastià Roig, professor UIB
 Pere Palou Sampol, professor UIB
 Gabriel Fontanet Nadal, professor UIB
 Jaume Falconer, professor UIB
 Nicolau Dols, professor UIB
 Jaume Sastre, escriptor
 Josep Palou, escriptor

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

presenta dues
noves col·leccions

per a més informació,
adreçau-vos a l'editorial:
Pas d'en Quint, 5, entresòl 3

o telefonau al número
71 81 23

LA GUERRA CIVIL A MALLORCA, poble a poble

Una monografia sobre la guerra
del 1936-39 a cada poble de Mallorca.

El número 1 ja és al carrer: CONSELL. Les penes de mort

El número 2 sortirà aviat: SANT JOAN. Cacics i repressors

Seguiran: Calvià, Binissalem, Banyalbufar...

QUADERNS D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE LES BALEARS

Una col·lecció per conèixer la història contemporània de Mallorca
(segles XIX-XX)

El número 1 ja és al carrer: Mallorca durant la Guerra Civil,
de Josep Massot i Muntaner

Seguiran: El moviment obrer a les Balears, de P. Gabriel;
Mallorca durant el segle XIX, de P. Fullana; Els moviments
literaris contemporanis a les Balears, de P. Rosselló...

El dibuixant Máximo, del diari espanyol *El País*, té una gran visió de futur. En aquest acudit que publicà el passat 29 d'octubre dibuixa una Espanya formada per diversos Estats, que de moment estan adossats i més envant ni això. Però el que més ens ha agradat d'aquest mapa és que les Balears ja no hi constam. Máximo ja ens fa independents, encara que la crua realitat és que encara no ens hem espolsat de damunt aquesta paparra que és Espanya. Així i tot moltes gràcies, sr. Máximo, per encoratjar-nos d'aquesta manera. És tot un detall! **Redacció**

Josep Palou, o molts de mallorquins estam cansats d'esser agredits

JOAN LLADONET

Mentre la Comunitat Autònoma de Catalunya va esser l'única Comunitat dels Països Catalans que va defensar fermament la seva identitat, la seva nació, la seva llengua i la seva cultura, les iles dels centralistes madrilenys es varen adreçar cap al seu cap visible, Jordi Pujol. Des de molts de diaris i especialment des del diari ABC es varen dedicar (i es dediquen) a desqualificar tota persona, animal, objecte o cosa que fes olor a català.

En aquell temps, aquí teníem com a president al tot poderós Gabriel Cañellas, el qual no va fer res mai per la seva identitat, si no era falsificar-la; per la seva nació, ja que vivia en una *región*; per la seva llengua, si no era desfigurar-la, ni per la seva cultura, ja que la desconeixia i no la volia conèixer. A Madrid, a les tertúlies de Tele 5, i a les de la COPE, estaven tots cofois i s'afanyaven (i s'afanyen) a esventrar, esbudejar i llançar als quatre vents tota classe d'ignomínies contra qualsevol persona que defensàs la qüestió catalana, especialment contra el seu president.

Eren aquells temps, no tan llunyans, que aquí no passava res. Contra nosaltres, que aportàvem la majoria dels nostres esforços i estalvis a les arques de l'Estat i no reclamàvem ni reivindicàvem tot el que ens havien furtat, contra nosaltres no tenien res a dir. A aquest tema li vaig dedicar un article, en el qual vaig manllevar a l'escriptor i periodista Antoni Serra l'expressió "terra inexistent".

Però els temps varen canviar, no sé si gaire, però vàrem tenir un president, tot un president, que va començar a preocupar-se pels temes de la corrupció econòmica, pels temes de la destrucció ambiental, pels temes de les incompatibilitats dels càrrecs polítics i els negocis personals, pels temes de la conservació de la pròpia identitat, pels temes de deixar de ser *región* i passar a convertir-se en comunitat històrica, pels temes de la recuperació de la llengua pròpia, que anomenava amb orgull llengua catalana, pels temes de la pròpia cultura com a recerca i projecció de la nostra identitat.

Bona la va haver feta, el president Soler, perquè automàticament es va convertir en el punt de mira de tots aquells assedegats

centralistes, que es varen posar a escopir tota classe d'ofenses contra el nostre president. Fins i tot des d'aquí s'enviaven cartes per publicar a l'ABC i despotricar contra Soler, segurament com hem pogut comprovar després, amb el beneplàcit fins i tot de molta de gent del seu partit.

Vos destacaré unes quantes frases que publicava l'ABC, dirigit per Luis María Ansón, contra el nostre president Soler, extretes de *L'ESTEL de Mallorca*, i d'agost d'enguany:

"El presidente balear ha alcanzado el cenit de la indigencia cultural."

"No es fácil cerrar la espita de la memez una vez que se ha abierto."

"La estupidez integral es una de las vías posibles para hacerse famoso."

"En su oscurantismo nacionalista y en su fulanismo populista, atenta también contra la razón."

"Soler está promoviendo una política integrista i totalitaria de inmersión lingüística en favor del catalán y en detrimento del castellano y del mallorquín."

"La sombra de Pujol, no precisamente alargada, se esconde detrás de la ignara entelequia pancatalanista del presidente del Gobierno balear."

"Soler ofende la identidad de Baleares al plegarse al pancatalanismo de Pujol."

La llargària de l'article no permet citar més barbaritats que es varen atrevir a dir unes persones que han demostrat una supina ignorància de qualsevol cosa relacionada amb la nostra terra.

Varen esser moltes les veus de mallorquins que varen contestar totes aquestes aberracions mesetàries, periodistes com Planas i Sanmartí, Pere Fullana, Germà Ventayol, Ferran Aguiló, Pere Bonín, Antoni Serra, Miquel Segura, Antonio Pizá, Gabriel

Galmés, Raphel Pherrer i un llarg etcètera de mallorquins es varen encarregar de deixar en evidència la manipulació totalitària del diari ABC. Fins i tot des de *Ressò* es recomanava que no s'utilitzàs ni per anar a l'excusat.

Però va esser el professor i escriptor Josep Palou, defensor d'un projecte de independència de les illes i bon català de Mallorca, qui li va dedicar un article a la secció "Galeria de Fantasmes" de *L'Estel de Mallorca* que va esser capaç de ferir enmig de la diana i fer que el director de l'ABC perdés la calma i tranquil·litat, encara que no la prepotència.

En aquest article, Palou es va limitar a dir a Ansón 200 noms, com deim en bon mallorquí. N'hi havia uns com beneitarro, cap de fava amb orelles, bàmbol, pardal de soca; encara n'hi havia uns altres com mierdalenyo, xaper d'urinari del Santiago Bernabeu, motlo de fer dimonis, fanfarró, fantasma, excrement d'elefant i finalment d'altres com esquit de diarrea, aturat, colló integral, espanyol i director de l'ABC. Això fins a 200.

Això va arribar al voraviu del director de l'ABC, a qui va arribar *L'ESTEL de Mallorca* i l'article en qüestió. Acte seguit degué decidir llevar del mig aquest moscard de províncies i li va posar una querella a través de la qual demanà 15 milions de pessetes a Josep Palou i a *L'ESTEL*.

Nosaltres podrem no estar d'acord amb les paraules que va usar l'escriptor de forma directa i metafòrica contra el capítol de l'ABC, però l'únic que va fer el professor Palou va ser defensar el president Soler i l'honor de molts de mallorquins que eren i són constantment ofesos pels articles d'aquell diari. S'han escrit llibres sencers sobre la persecució de la llengua i la cultura catalanes que s'ha fet des d'aquest pamflet. Jo només he volgut contribuir a deixar constància per a la nostra història que la persecució continua. Aquesta n'és una mostra evident. Cas que l'escriptor Josep Palou sigui condemnat a pagar, tindrà la solidaritat moral i econòmica de molts de mallorquins que no volem seguir essent trepitjats i que volem exercir el dret de defensar-nos a través de la paraula. **Ω**

Article publicat a la revista *Ressò* (Campos), núm. 85, octubre de 1996.

Comitè de defensa per la llibertat d'expressió

LES PERSONES SOTASIGNANTS EXPRESSAM EL NOSTRE REBUIG PER LA DEMANDA INTERPOSADA PER LUIS ANSÓN, DIRECTOR DE L'ABC, CONTRA L'ESTEL DE MALLORCA I L'ESCRITOR JOSEP PALOU AL TEMPS QUE REIVINDICAM LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Setena relació de signants

David Ginard (historiador), Joan Marí (director d'*El Temps*), Xelo Tortosa (secretària de redacció d'*El Temps*), Rosa Serrano (documentalista d'*El Temps*), Miquel Calvet (redactor d'*El Temps*), Marc Campos (estudiant), Laia Climent (redactora d'*El Temps*), Jordi Sebastià (redactor d'*El Temps*), Jesús Prats (documentalista d'*El Temps*), Màrius Sancho (lingüista), Faust Ripoll (traductor), Manuel Jacas (comerç), Josep M. Prim (escriptor), Joan Sigró (informador turístic), Margalida Massó (bibliotecària), Xavier Deulonder (historiador), Guillem Rosselló (receptcionista), Miquel Costa (dependent), Xisco Ladaría (estudiant), Pere Ladaría (estudiant), Joan A. Servera (estudiant), Cati Gayà (caixera), Rafel Oliver (banca), Aina Galmés (dependent), Rafela Garcia (mestressa de casa), Rafel Ferrer (estudiant), Francesc Gil (estudiant), Toni Aranda (estudiant), Bartomeu Bassa (ebenista), Antònia González (perles), Jordi Garcia (mecànic), Maria del Mar Febrer (estudiant), Joana M. Huguet (estudiant), Margalida Puig (dependent), Gabriel Pont, Santi Oliver (estudiant), Nofre Pastor, Catina Roca (estudiant), Margalida Serra (estudiant), Joan Flexas, Antònia Umbert, Damiana Riera (estudiant), Petra Riera (dependent), Salvador Vadell (cuiner), Antoni Riera (estudiant), Josep M. Farré (estudiant), Daniel Martí (estudiant), Llorenç Febrer (cambrer), Joan Cabrer (administratiu), Catalina Amer (funcionària), Eva Martínez (estudiant), Miquel Mesquida, Miquel Morell (empresari), Miquel Mut (comercial), Cati Parera (dependent), Margalida Ripoll (administrativa), Joan Barceló (funcionari), Joseba Rodríguez (mariner), Marta Astigarraga (mestra), M. Clara Martínez (hostaleria), Francesca Gelabert (administrativa), Pep Bonet (fuster), Miquel Àngel Ruiz (venedor), Jaume Roig (administratiu), Maties Roig (administratiu), Jaume Riera (ebenista), Pere Estelrich (taxista), Francesca Aguiló (empresària), M. Àngela Riera (músic), Catalina Amer (jubilada), Betlem Domínguez (cuinera), Sion Fullana (industrial), Aina M. Janer (perruquera), Rafel Company (administratiu), Joan J. Tur (estudiant), Bàrbara Tur (mestressa de casa), Joan C. Escandell (arts gràfiques), Isabel Sansó, Coloma Ginard (botiguera), Maria Servera (botiguera), Clàudia Soler (estudiant), Bàrbara Sureda (estudiant), Daniel Murillo (restaurador), Cati Nicolau (estudiant), Guillem Gelabert (estudiant), Aina M. Bosch (estudiant), Margalida Bueno (estudiant), Manel Pérez (estudiant), Francesc B. Vázquez (estudiant), Pere J. Torres (estudiant), Margalida Mesquida (estudiant), Francesca Vives (estudiant), Andreu Serra (tècnic informàtic), Marc Ferrer (administratiu), Jaume Nadal (estudiant), Lluís Llull (receptcionista), Lluís Melis (estudiant), Jaume Melis (autònom), Maria J. Lorente (comerç), Joana M. Ramón (modista), Pilar López (perlera), Joan Llitesas (cambrer), Leo Lerma (estudiant), Laura López (estudiant), Àngela Riera (estudiant), Joana M. Liabrés (estudiant), Mercè Pinya (estudiant), Francina Mas (estudiant), Antònia Massot (estudiant), Bàrbara Adrover (estudiant), Miquel Vives (forner), Joan M. de la Fuente (conductor), Miquel Vanrell (joier), Maria Santos (aux. veterinari), Antònia M. Oliver (estudiant), Sebastià Gayà (fuster), Antònia Riera (administrativa), Aina B. Brunet (xarcutera), Gabriel Ferragut (picapedrer), Antoni Perdigo, Josep Díaz (fuster), Maria C. Darder (governanta), Francesc Cortès (fontaner), Antoni Melis (fontaner), Antoni P. Garcia (administratiu), M. Magdalena Mascaró (assessor lingüística), Margalida Mas (administrativa), Aina Teresa Sánchez (receptcionista), Bernat Morey, Francesca Gelabert (estudiant), Neus Andreu (estudiant), Rosenda Terrassa (estudiant), Joan Femenias (estudiant), Dídac López (estudiant), Joan Girart (publicitat), Xesca P. Grimalt (estudiant), Xesca Brunet (estudiant), Santi Huertas (cambrer), Pere Puigròs (fuster), Antoni Llull (mecànic), Biel Joan (ferrer), Antoni Pujadas (perler), Guillem Duran (constructor), Gabriel Galmés (banca), Margalida Llitesas (mestra), Catalina González (aux. infermeria), Llorenç Mascaró (informàtic), Xesca P. Febrer (estudiant), M. Josep Reyes (estudiant), Carles Sansó (carnisser), Magdalena Duran (estudiant), Miquel Bassa (estudiant), Tomeu Jaume (estudiant), Frederic Álvarez (estudiant), Toni Bauzá (militar), Domingo Barragán (militar), Carles Garcia (estudiant), Tomàs Rullan, Mercè Flórez (venedora), Robert Mosquera (arquitecte), Catalina Garau (caixera), Josep M. Umbria (tècnic d'àudio), Isabel Pinya (llicenciada en dret), Albert Murillo (estudiant), Antònia Matamalas (mestressa de casa), Esperança Parera (estudiant).

SUBSCRIPCIÓ POPULAR

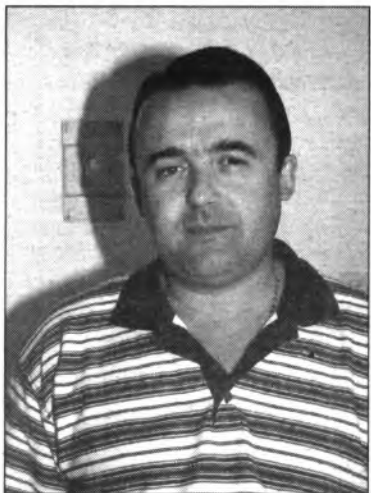
Arran de l'oferiment que ens han fet lectors i simpatitzants de col·laborar econòmicament amb les despeses del judici per la denúncia de Luis M. Anson, hem obert una subscripció popular

Podeu fer l'ingrés a la llibreta d'estalvi de la Caixa de Balears "Sa Nostra" núm. 0007 33 3.062.791-69

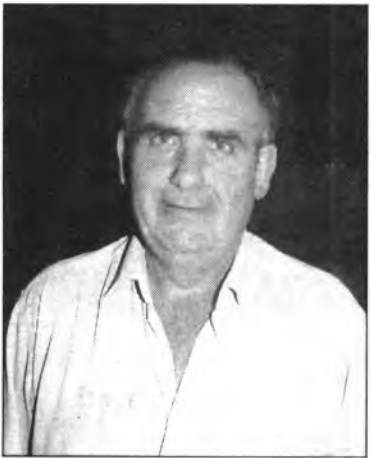
Us agraïm per endavant la vostra aportació

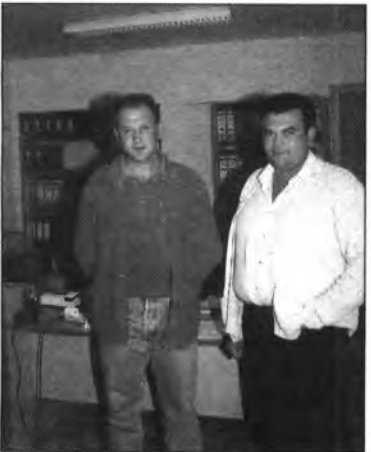
Fa sis anys que en Cristòfol Soler s'ha fet càrrec del **Restaurant Canyamel** a l'avinguda d'Alcúdia, a Inca.

Fa dos mesos que en Josep Bauçà, natural de Sineu, ha obert l'agència oficial **Toyota** a la ciutat d'Inca.

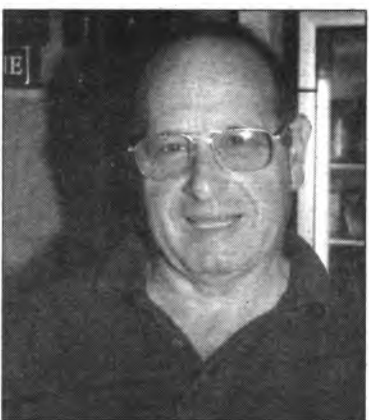
En Bartomeu Capó, natural de Lloseta, fa vint-i-tres anys que va obrir la **Fàbrica de Rajoles Tomeu Capó** a la barriada del Rasquell, a Inca. Amb l'ajuda dels seus fills, fabrica rajoles hidràuliques de tota classe.

Els germans Amer són els amos joves de l'empresa **Excavacions i Obres Públiques Amer i Fills**, a la barriada del Rasquell, a Inca.

Sor Aina M. Rodríguez, de l'orde de Sant Francesc, és la directora del **Centre d'educació especial Joan XXIII** d'Inca, que va obrir ara fa sis anys, a la barriada del Rasquell. Els alumnes d'aquest centre són deficients psíquics, que si hi van de petits i la seva lesió no és massa profunda, surten de l'escola amb bons resultats.

Fa sis anys que en Gabriel Alzina va obrir la **Pastisseria Es Punt Dolç**, al carrer de Lluc, a Inca.

La ceramista **Magdalena Barceló** té botiga oberta de venda de la seva producció a l'avinguda d'Alcúdia, a la ciutat d'Inca.

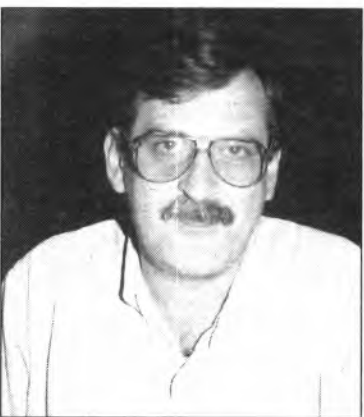
Fa tretze anys que n'Antoni Ramis regenta la distribuïdora de vins, caves i alimentació en general **Majorica Centre**, a la barriada de Crist Rei, a Inca.

N'Andreu Arrom és des de fa onze anys l'amo de **Can Ribera**: fontaneria, calefacció, gas, aire condicionat, etc. Té el despatx a la barriada de Son Amonda, a Inca, i una sucursal a Llubi.

En **Miquel Llompart**, natural d'Inca, fa trenta anys que fa instal·lacions elèctriques. Té botiga oberta al polígon de Son Castelló i sucursal al Port d'Andratx.

Fa quinze anys que en Josep Perelló regenta la **Fusteria Perelló** a la barriada de Son Amonda, a Inca. Abans la regentava son pare, en Mateu Perelló "Bonafé", qui l'havia heretada de son pare, en Josep Perelló.

Fa trenta-dos anys que en Rafel Bernardino, natural de Castella, va obrir el taller de motos **Bernardino**, al carrer de Lluc, a Inca.

La màfia a Mallorca

Nissaga de "caliqueños"

PERE GRI

La nissaga mallorquina dels "caliqueños" comença amb en Joan March i Ordines, conegut a l'illa pel malnom "en Verga". Nasqué el segle passat a Santa Maragallida, a una família de mercaders dedicada sobretot a fer viatges amb el carretó, del poble a Ciutat o a altres viles. Aquell infant, que corria per les fires de Binissalem, Inca, Vilafranca i Manacor, es convertí amb el temps, segons uns, en "el darrer pirata de la Mediterrània". El seu primer negoci l'havia fet seguint els carros carregats de blat, que anaven a embarcar-lo a Son Real, i robant una petita part de la càrrega a cada un d'ells. Diuen que amb els doblers guanyats amb aquella primera malifeta, en March adquirí el seu primer manat de "caliqueños", uns cigarros que l'acompanyaren tota la vida. Fumava "caliqueños" al mateix temps que empastissava les finances espanyoles i de tota Europa amb l'aroma fètid del contraban. Dirigides per en Verga, a Mallorca es constituïren, ja en el segle passat, companyies que explotaven el negoci del contraban i que es varen mantenir en actiu fins als primers anys de la dècada dels seixanta d'aquests segles. Popularment, en Joan March és considerat el fundador de la màfia mallorquina, i avui pot assegurar-se que alguns dels seus successors no fan més que continuar la tasca que ell inicià.

Existeix una certa semblança entre el primer negoci "legal" que va muntar en Verga: comprar grans extensions de terra sense parcel·lar, encarregar a un tècnic que les mesuri, fixi i assenyali els límits i les seves característiques, per llavors revendre-les en petites parcel·les; i el fet d'actuar com a intermediari a l'actualitat en la venda de finques rústiques a estrangers o ésser promotor d'urbanitzacions en terrenys agrícoles.

En March sempre va estar content de la seva condició de mafiós, però això no li impedí en ocasions de donar mostres de penediment, la més coneguda de les quals fou la construcció d'un hospital especialitzat en malalts pulmonars, per tant, un lloc per tractar de curar els perjudicats pel tabac de contraban que ell venia en quantitats industrials. Es tractava del sanatori, encara existent, que els mallorquins coneixem com Caubet.

El contrabandista March, que es convertí en banquer, milionari, fabricant de productes químics, accionista de les indústries elèctriques de les Balears, diputat, navilier, finançador de guerres i promotor d'obres socials, adquirí a poc a poc el nom del financer, quan s'havia de fer referència a les seves activitats, i avui en dia es coneix d'aquesta manera els seus principals successors. Els de can Verga i altres contrabandistes esdevingueren financers, gent com Déu mana, però per això no han deixat de donar-nos disgustos. Ara saben que aquesta classe de gent no obeeix altres estímuls que la seva cobdícia i que, tant Joan March i Ordines com els seus successors, sempre han procurat eliminar tots els obstacles interposats en les seves aventures de negociants. Així i tot, malgrat els seus procediments mafiosos, les seves fortunes ja estan entre les majors del món.

Podem parlar clar, no tenim per què tenir-los un respecte desmesurat. Segons deia Marx: "Tal home és rei perquè els altres es comporten amb ell com a súbdits. I ells creuen ésser súbdits perquè l'altre és rei". A Joan March i Ordines se'l va suposar implicat en obscures venjances. Deien que sempre va ésser un assassí, però els mòbils pels quals cometia els crims no quedaven suficientment clars. Ansies de poder? gelosies, rivalitats comercials, plantejaments polítics feixistes?

Es coneixen els favors mutus que es feien el financer i els polítics, governants o no. No debades l'amistat de la família March amb els alts estaments de l'Estat espanyol ve del temps d'en Primo de Rivera. Feia un doble joc. En Verga no cregué en la República, i va ésser un dels principals culpables de l'esclafit de la guerra civil i de l'enderrocament d'aquest règim, però un temps abans havia conspirat per la seva proclamació.

Morí a la dècada dels cinquanta, com aquell que diu cridant "abaix el marxisme!", en aquell temps havia acabat de formalitzar les relacions amb la família Franco i amb la Casa Reial espanyola. La seva defunció coincidí amb l'acabament de l'època dels "caliqueños", quan començava l'hora dels negocis "legals" de la màfia de sempre. Ω

Entrevista amb Bernat Amengual

Bernat Amengual és el portaveu del PSM a l'ajuntament d'Inca. És regidor des de les eleccions del 1991. Durant la passada legislatura ocupà el càrrec de primer tinent-batle i de regidor d'Urbanisme. Pel fet de no reeditar-se el pacte de progrés, pel canvi d'orientació del Partit dels Independents d'Inca, ara està a l'oposició.

Pregunta: Com veus la fira del dijous Bo?

Resposta: El Dijous Bo, per ser una tradició ancestral té l'èxit assegurat. És la fira de mostres de Mallorca. Tothom que té qualque cosa per vendre, és veu obligat a venir a presentar-ho a Inca, atesa la gran concurrència de gent; sobretot la pagesia, gent gran i estudiants. A la passada legislatura vàrem allargar el dia de fira per transformar-la en la setmana gran. Una setmana farcida d'activitats, sobretot de caire cultural, i d'esbarjo.

P: Quines novetats hi ha enguany?

R: L'única que ha anunciat l'actual equip de govern és tornar a exposar les vaques frisonas. A la passada legislatura les substituïrem per una mostra de les races autòctones i potenciació del porc negre, atès que la promoció de vaques lleteres no tenia cap sentit quan l'administració ordenava la retallada de producció de llet i penalitzava la superproducció.

P: Com vala gestió municipal?

R: L'equip de govern que tenim, sembla que ens vol fer viure una realitat virtual. Si miram els mitjans de comunicació, les realitzacions fetes son interminables. Els projectes a fer son faraònics.

La realitat, però, és ben diferent: encara no tenim la terminal d'autobusos ni les reformes de la carretera de Palma-Alcúdia. Unes obres que s'havien de fer de forma immediata, ni tan sols s'han

començat. Igual ha passat amb la resta d'obres que havia d'investir el Govern. Desconec si és que el Govern ha castigat el poble d'Inca per ser solerista. Cada quinze dies, el batle anuncia un nou projecte. A cada un més ambiciós. Però, d'obra, no se'n fa cap. Si no, mirau el convent de Sant Domènec. Quan el PP entrà a l'ajuntament es paralizaren les obres i no s'ha donat una palada més; quan el que havia promès era que, gràcies al finançament del Govern Balear, estaria rehabilitat en un any. Les obres de gestió directa de l'ajuntament segueixen el mateix ritme. Quan arribaren a l'ajuntament ja estava adjudicada l'obra de instal·lació de l'ascensor de l'escola de música. Encara ara no està acabada.

El bus urbà era una altre actuació estrella, ha deixat de marxar per inanició a causa de la pèssima planificació.

Inca està més bruta que abans. Sembla ser que hi ha proveïdors que ja no volen servir a l'ajuntament a causa del retard en el pagament. Ha minvat molt el dinamisme cultural. Els actes que es fan, quasi bé, son solament per cobrir l'expedient, estadísticament. Els fan perquè no els puguem dir que no fan cultura.

Tampoc estan motivats per la conservació del patrimoni arquitectònic. El passat consistori deixàrem aprovada, inicialment, la revisió del Catàleg d'edificis d'interès històrico-artístic. No han continuat la tramitació un any i mig després.

P: Com està el tema de l'hospital?

R: La reivindicació de l'hospital comarcal d'Inca era una repetició continuada, fins dia 3 de març. Des que José M. Aznar és president del Govern central, sembla que al PP local li hagi pegat un atac d'amnèsia. Ja no se'n recorden de la necessitat de l'hospital.

P: No està d'acord el PSM a ampliar el cementiri municipal?

R: El PSM està d'acord amb l'ampliació del cementiri. De fet el projecte d'ampliació el va redactar el nostre equip de govern. També estam d'acord que es realitzi per fases. Amb el que estam en desacord és amb el fet que l'ajuntament no aprofiti l'avinentesa d'ampliar per construir un tanatori i unes instal·lacions de comiat dignes i que, per contra, faciliti que el construeixi la iniciativa privada. El PSM també està en desacord amb el fet que l'ajuntament vulgui fer negoci amb l'ampliació.

P: Sembla que hi hagut discrepàncies amb una donació d'una fundació per ampliar la residència d'ancians...

R: El PSM separa els dos temes. L'ampliació de la residència cal emprendre-la urgentment, amb finançament municipal. Una altre tema és la donació de la fundació Alzina. El que defensa el PSM és que, si dita fundació no ha pogut complir els fins fundacionals, cal dissoldre-la i entregar tots els béns al que s'assembla més als desitjos de la fundadora: la residència Miquel Mir, que és l'única residència d'ancians del terme d'Inca. Si la fundació no es vol dissoldre i no vol donar tot els béns, que entregui el que vulgui, però, sense posar condicions. Segons la seva actuació, ja estudiarem si demanar la intervenció tutelar del Govern.

P: Sembla que descriguis un des-govern...

R: Amb un ajuntament ben organitzat com es trobaren i amb l'ajut que reben del Consell Insular i del Govern Balear, és molt magre el balanç aconseguit. Vist des de fora, sembla ser que els defectes més grans de l'equip de govern són la seva poca dedicació i la gran descoordinació, tant a nivell personal com entre les diverses àrees de gestió. El que resulta més curiós és que el batle, per salvar-se de les crítiques, no dubta a qualificar les actuacions dels seus companys de vergonyoses o impresentables, fins i tot davant els mitjans de comunicació. **Redacció** Ω

En Mariano Fernández, natural de Castella, fa tres anys que regenta el **Bar Can Gori**, just devora l'Institut Pare Casesnoves, a la barriada de Son Amonda, a Inca. És un bar del Madrid.

Fa setze anys que en Ramon Capó va obrir el taller de planxisteria **Capó**, a la barriada de Son Amonda, a Inca.

Fa quaranta-un anys que na Maria Barceló regenta el **Forn Can Lluís** a la barriada de Son Amonda. Aquest forn el va obrir el seu sogre l'any 1938.

En Gabriel Jaume és l'amo del **Celler S'Hostalet** i la madona és n'Elisabet Martínez. Fa vuit anys que el regenten. És un celler antic que va esser obert fa devers cent anys.

Na Maria-Antònia Carrion, natural d'Inca, fa mig any que ha obert l'**Òptica Plaça 26**, a la plaça de l'Ajuntament, a Inca.

Fa denou anys que el matrimoni Matamala-Truols va obrir la **Critalleria Matamala** a la barriada del Barracar, a Inca.

MODES FRANCIS

ROBA DE DONA • COTILLERIA
TALLES GROSSES

Avinguda d'Alcúdia, 141 • 07300 INCA (Mallorca)
Telèfon 50 13 45

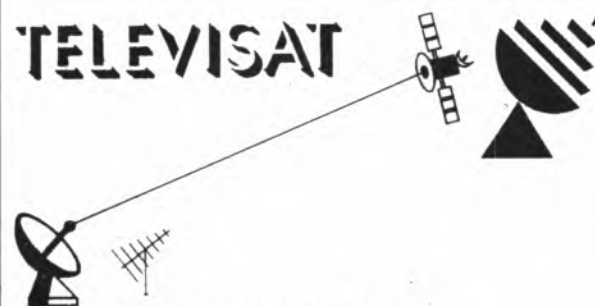

Jaime Grimalt Massot, c.b.

**TRANSPORTS I MATERIALS
PER A LA CONSTRUCCIÓ**

Tel. 55 44 61 • Fax 55 04 71
Avda. Baix des Cós, 82-84
07500 MANACOR

TELEVISAT

Guillermo Bosch
DIRECTOR DE VENDES

TELEVISAT S.L.

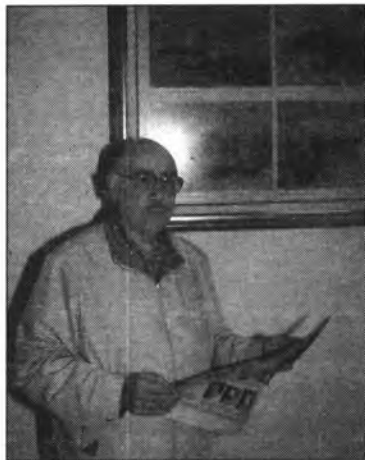
c/ Capità Cortès, 43 • 07300 INCA (Mallorca)
Tel. (971) 502 787 • Fax 88 00 14 • Mòbil (908) 532 557

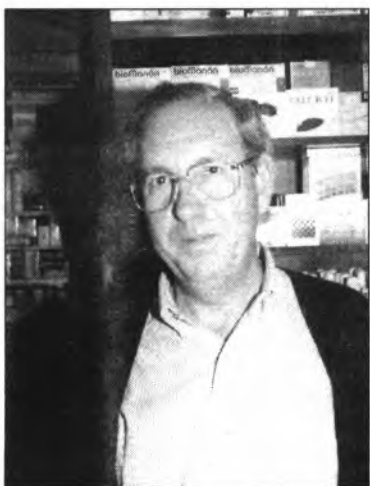
Na Francisca Banús és la madona de les sabateries i de productes de vímet **Can Blancos**, a Inca. Tenen tres botigues, la primera de les quals la van obrir els seus sogres, n'Andreu Ramis i na Maria Martínez, ara fa quaranta-cinc anys.

Fa trenta anys que en Florenci Prat regenta les botigues de teixits i confecció **Casa Florencio** a Inca. Aquesta casa la va fundar el seu avi, en Florenci Prat, que va venir de Barcelona ara fa cent vint-i-cinc anys.

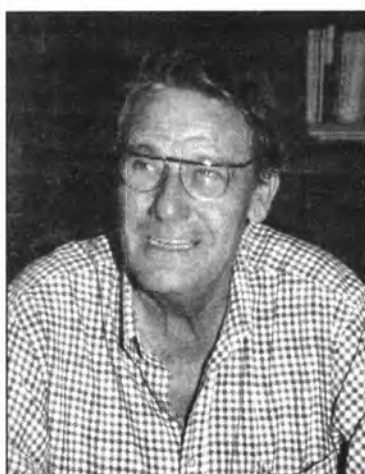
En **Miquel Aguiló** ha exposat les seves fotografies (marines, paisatges i flors) a una casa al costat de l'església de Santa Maria la Major d'Inca, amb motiu del Dijous bo.

En Josep Siquier és el titular de l'**Apotecaria Siquier**, al centre de la ciutat d'Inca. Son pare, Gabriel Siquier, la va comprar ara fa trenta-vuit anys a l'apotecari Tries.

Na Maria del Carme Heras, natural de Castella, fa un any que va obrir la llençeria i cotilleria **Maryel**, devora l'església de Santa Maria la Major d'Inca.

Fa trenta-cinc anys que en Bernat Mateu és l'agent oficial de la casa **Renault** a Inca i comarca. Quatre anys abans ja tenia el local de reparació i custòdia de cotxes al mateix indret, a l'avinguda d'Alcúdia. L'any 1974 la Fassa Renault el va nomenar concessionari oficial.

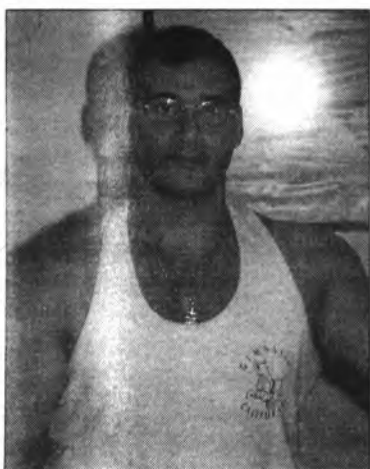
Fa dos anys que na Maria Martín va obrir la **Floristeria Nou Art** a la plaça de l'Aigua, a Inca.

Na Joana Estrany és la madona del **Forn Can Miquet** des que es va casar ara fa trenta-tres anys. Aquest forn el va obrir el pare de la seva sogra, en Miquel Crespí, fa més de cent anys.

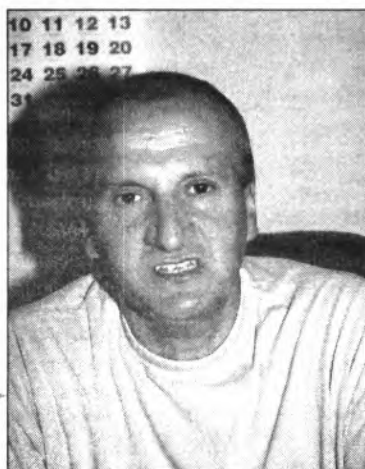

N'Elisabet Cladera, nascuda a Sencelles, fa dos anys que regenta el bar **Les Tapes**, a la barriada de Sant Francesc, a Inca. És un bar del Barça.

N'Angel Gil va obrir ara fa deu anys el **Gimnàs La Cima**, al carrer del Torrent, a Inca. N'Angel és campió de les illes Balears de culturisme tres vegades. Ensenya jiu-jitsu, gimnàstica sueca i culturisme. Té un minibalneari per fer sauna, hidromassatge i solàrium.

En Josep Canyelles és l'amo de **Can Coronat**, magatzem de cereals, llegums, adobs i fruites seques. Son pare, en Rafel Canyelles, va obrir aquest local com a farinera fa una quarantena d'anys.

PUGEN

DAVALLEN

L'Associació per a la Defensa dels Itineraris de Mallorca (ADIM), acabada de crear per denunciar el tancament de finques i el barrament del pas.

ΩΩΩ

L'Ajuntament de Pollença, per aprovar la creació d'un registre de parelles de fet a instàncies del PSM-NM.

ΩΩΩ

El Suplement **Balears Cultural** que el *Diari de Balears* treurà cada diumenge.

ΩΩΩ

El superior del monestir de Cura, **Bartomeu Sans**, per denunciar l'abandonament amb què les administracions tenen la casa de Ramon Llull.

ΩΩΩ

TeleNova, el canal de TV en català que ha posat en marxa el Grup Serra.

ΩΩΩ

Telefònica, per anunciar que oferirà els seus servicis en llengua catalana.

ΩΩΩ

Els ciutadans i ciutadanes de les **Balears**, els que se senten menys espanyols de totes les comunitats autònomes, segons una enquesta de la Unió Europea.

ΩΩΩ

Joan Flaquer, conseller d'Educació, per anunciar que el proper curs s'impartirà el 50% de les assignatures en català. El mal és que Madrid l'ha deixat amb el cul a l'aire i li ha dit que no.

ΩΩΩ

Esquerra Unida, per anunciar un projecte de Països Catalans. Veurem què hi dirà l'imperialista espanyol Julio Anguita.

ΩΩΩ

L'**Ilifit Na Gaelique**, el primer canal de TV d'Irlanda que emetrà en gaèlic, després de vint anys de campanyes populars. El lobby irlandès d'Estat Units ha estat decisiu.

ΩΩΩ

Els **diputats de CiU, ERC i Partit per la Independència** que abandonaren el Parlament català quan un diputat espanyol del PP es posà a xerrar en foraster a la tribuna.

ΩΩΩ

L'**OCB**, per demanar a tots els partits polítics de les Balears que donin suport al règim fiscal diferenciat.

El gonella foraster lligat als sectors ultres feixistes, **Bartolomé Poquet**, per fer campanya contra *La Balanguera*.

ΩΩΩ

El Mallorca del botifler **Bartolomé Beltrán**, per posar-se el nom en foraster al cadastre.

ΩΩΩ

El col·laboracionista **Javier Bru de Sala (Brut de Fava)**, per qualificar la independència de Catalunya com "**la más cándida de las credulidades**".

ΩΩΩ

El reinici de les extraccions d'aigua de sa Marineta.

ΩΩΩ

Gabino de Lorenzo, batle d'Oviedo, per donar la medalla d'or de la ciutat a **Anson** amb els vots a favor del PP i el PSOE, i amollar que "**Luis M. Anson es, sin duda, uno de los más importantes periodistas españoles de este siglo, y decir periodismo es decir cultura y libertad**".

ΩΩΩ

La batlessa espanyola de València, **Rita Barberà**, per fer retirar del carrer les banderoles dels premis Octubre.

ΩΩΩ

Ferran Aguiló, per donar una ditada de mel al periodista espanyolista Andrés Ferret, recentment traspasat, i dins el mateix article referir-se als mallorquins com "**la nostra mesquina societat**".

F. AGUILÓ

ΩΩΩ

Andreu Buenafuente, per dur al programa *Sense títol* més convidats espanyols que catalans o d'altres països del món.

ΩΩΩ

El capità dels lladres del PSOE, **Felipe González**, per oposar-se al concert econòmic per a Catalunya.

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

CAFETERIA ES REIGUER

Menú Dijous Bò: 1.500 ptes.

c/ Santiago Russiñol, 102 • 07300 INCA (Mallorca)

L'ESTEL de Mallorca

EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI
DE LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

TINTORERIA MANACOR

c/ Antoni Galmés, 1B • Tel. 55 18 03
MANACOR

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

Camí Vell de Costitx, 1

07510 SINEU

Tel. 85 52 46

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i
mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

MALLORQUINS
MALLORQUINES

COMPRAU
PRODUCTES DE
MALLORCA

SÓN ELS MILLORS
DEL MÓN

És un suggeriment de
L'ESTEL de Mallorca

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca

Na Catalina Rosselló, nascuda a Santa Maria del Camí, germana del conegut cantautor en Llorenç de Santa Maria, fa vint-i-sis anys que regenta la Tintoreria Inca, al centre de la ciutat.

Fa vint-i-cinc anys que n'Elisabet Martorell va obrir la perruqueria Isabel a la barriada del Blanquer, a Inca.

En Miquel Pol i na Victòria Llabrés regenten des de fa un any la botiga Pol-Capó de serigrafia i publicitat a la Gran Via Colom, a Inca.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

A la plaça des Banc de s'Oli, lloc primer pis per trenta mil pessetes. Tel. 665336.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380. La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

**PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS**

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Insero o hotels. Preus econòmics, Tel. 652672.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·larí.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Si voleu un cuset petener de 4 mesos ben agut, telefonau al 265005.

PERSONALS

Industrial de 50 anys. 500.000 al mes. Desig conèixer dona senzilla, no fa res si té fills, que sia amorosa i dolça. 717354.

Estudiant de medicina, sense problemes econòmics, desig amistat amb fins matrimonials amb al·lota amorosa i educada de 20 a 25 anys. 719534.

Vidu, 61 anys. Bons ingressos, xalet, cotxe... vull la meva felicitat amb senyora casolana, amorosa i amable. 719534.

No ho tenc fàcil per entaular una amistat. Som jove i tímida, tenc 27 anys i una bona feina. Desig conèixer-te amb els millors fins. De 30 a 50 anys. 712064.

Relacions públiques viuda de 41 anys, bona situació, bona presència, esdevenidor resolt, desig amistat amb senyor culte d'edat similar a la meva. 717354.

Arquitecte, 49 anys, bona presència, 500.000 al mes, desig amistat senyora culta, formal i sense problemes. 719534.

Viuda 65 anys, molt distingida, bons ingressos i un cor gran. Desig conèixer senyor culte, 712064.

Industrial, 47 anys, ingressos elevats, pisos, cotxe, negocis; desig amistat amb senyora de 30 a 40 anys, que sia seriosa i sense problemes. 719534.

Atreix-te a cridar-me! Jo també ho necessito, me trobo sola. Tenc amistats, però me manca l'amor. 716385.

És que l'amor no té poder damunt tu? Industrial de 39 anys. 500.000 al mes, pis, xalet, cotxe. Desig casar-me. 717354.

Viuda, 55 anys, sense fills, negocis propis, pisos, estalvis; desig refer la meva llar amb senyor culte entre el 55 i els 68 anys. 717354.

ATS, 32 anys, viuda i amb una nina, sense problemes econòmics, desig amistat amb senyor formal. 719534.

Separat de 28 anys, tenc una bona feina, som senzill, amant de la llar i tenc la vida resolta. Desig refer la meva llar amb al·lota de la meva edat. 712064.

Enginyer de 36 anys, fadrí, futur assegurat, bona presència i molta d'il·lusió. Me vull casar amb al·lota seriosa entre el 25 i 36 anys. 719534.

Senyora de 27 anys, alta i atractiva, desig amistat formal amb senyora i senyoreta entre els 20 i els 40 anys. 726385.

Divorciada de 57 anys, 1'70 d'alta, currota i elegant amb estudis superiors, pis i estalvis importants. M'agradaria refer la meva llar amb senyor culte. 712064.

Separada de 32 anys, estudis universitaris, cotxe i apartament, visc sola. Vull amistat amb senyor formal, m'és igual el seu estat civil. 726385.

Viuda de 57 anys, 1'65 d'alta, sentimental, pis, cotxe, estalvis... M'agradaria conèixer senyor mallorquí, culte i sense problemes. 726385.

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosals.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

tres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al·lots i al·lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Senyoreta de 25 anys, morena, amorosa, simpàtica i amant de la llar. Bona situació, estalvis i cotxe. Cerc company fins els 40 anys. 712064.

Administratiu fadrí de 26 anys. Bon lloc de feina, estalvis, cotxe... M'agradaria trobar una al·lota formal per casar-m'hi. 712064.

Modista, separada i sense fills, de 31 anys. Pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor culte per refer la meva vida. 712064.

Empresari de 43 anys. Divorciat sense fills. Casa,

cotxe i un parell de negocis. Vull conèixer al·lota sense fills ni problemes. 712064.

Fadrina de 62 anys. Tenc pis, xalet i cotxe. Vull conèixer senyor viudo o fadrí, culte i sense fills. 712064.

Viuda de 56 anys, encara som ben guapa i tenc la vida resolta amb xalet, pis i estalvis. Vull conèixer senyor. 712064.

Fadrina de 31 anys. Curra i culta. Tenc pis i estalvis. Vull trobar un al·lot formal. 712064.

Estudiant de 22 anys. Som curro i culte. Vull trobar una al·lota de 18-20 anys. 712064.

Divorciat de 42 anys. Alt, culte i amant de la llar i dels nins. Cerc senyora dolça i afectuosa. 712064.

Viuda de 49 anys, joliva, cultivada i de poble. Tenc cotxe i vull refer la meva llar amb senyor bona persona i treballador. 712064.

Separada de 40 anys. Amorosa i simpàtica. Vull refer la meva llar amb senyor formal. 712064.

Metge retirat. Som ben curro i agradable, 1'76 d'alt. Vull conèixer senyora de gran cor. 712064.

Me trob ben tota sola. Tenc 52 anys i visc de rendes. Pis, xalet, estudi, cotxe... te faré feliç. 712064.

Militar fadrí de 29 anys, joliva, amorós i agradós. Me vull casar amb al·lota seriosa entre els 25-29 anys. 712064.

Divorciat de 65 anys: negocis, pis, xalet, cotxe. Vull conèixer senyora per no estar tot sol. 712064.

Senyoreta de 25 anys. Som morena, galanxona, simpàtica, d'1'65 d'alta. Tenc estalvis i cotxe. Cerc company fins als 40 anys. 712064.

Senyora de 63 anys. Tenc una bona pensió. Som jovial, atractiva i encara estic per jugar a conillons amagats. Cerca'm al 712064.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.

ATENCIÓ • Escriviu un sol anunci per cupó
• Usau lletres majúscules
• Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

PETITS ANUNCIS

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

ENSENYANÇA

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat,

socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337. 200 Rosario-Argentina.

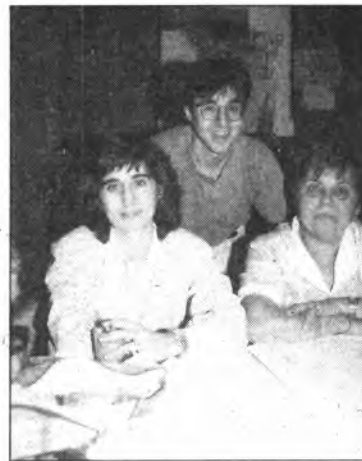
Na **Maria del Carme Sastre**, nascuda a Selva, fa dos mesos que ha obert, juntament amb en Carles Llabrés i en José Cascales, una botiga de portes i motlures a la barriada del Blanquer, a Inca.

En **Joan Ramon Torres**, natural de Múrcia, fa un mes que ha obert el bar **El Pimiento**, a Inca. Un bar de tapes murcianes i música flamenca. Tanmateix és un bar del Barça.

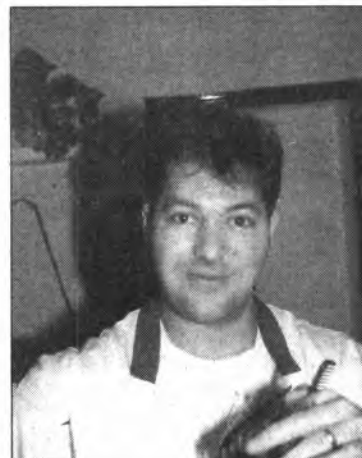
En **Sebastià de la Torre**, natural d'Andalusia, regenta des de fa tretze anys el **Bar Sebastià**, a la Gran Via Colom, a Inca.

Na **Catalina Gomila** és la madona del **Celler Can Ripoll**, a Inca. Fa vint-i-vuit anys que va venir de sa Pobla amb el seu home, que és de Mancor, i els seus dos nins, que eren com el puny. Els ho va traspasar en Miquel Bóta, que ja és mort.

En **Joan Rubert** és l'amo de **Tot Servei**, al carrer de la Mostra, a Inca. Fa tota classe de serveis si està al seu abast, i si no, té informació d'on trobar-los.

Fa setze anys que en **Josep Pisà** té barberia oberta a la barriada de Crist Rei, a Inca.

SABÍEU QUE...

... foravila ha perdut un **34%** de pagesos en els últims cinc anys?

ΩΩΩ

... els mateixos gonelles forasters (Felisa Antón, José Anguera Juan, Ángel Sbert...) que s'han significat per atacar la unitat de la llengua catalana ara es fan notar per la seva campanya contra la proposta de declarar **La Balanguera** com a himne de Mallorca?

ΩΩΩ

... Balears ha superat els **200 casos** de tuberculosi en els últims anys?

ΩΩΩ

... **Umberto Bossi** ha anunciat eleccions legislatives a la Padània per a la primavera vinent?

U. BOSSI

ΩΩΩ

... l'any que ve el PP destinarà **7.000 milions** a una autovia gratuïta per a Extremadura?

ΩΩΩ

... el rei d'Espanya rebrà **990 milions** dels pressuposts generals de l'Estat el 1997?

ΩΩΩ

... la infanta Elena llogarà un pis de 300 metres quadrats a la zona més cara de Madrid, que costa **500.000 pessetes al mes**?

ΩΩΩ

... el Parlament valencià aprovà per unanimitat demanar al rei d'Espanya que derogui el **Decreto de Nueva Planta**?

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

L'ESTEL de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

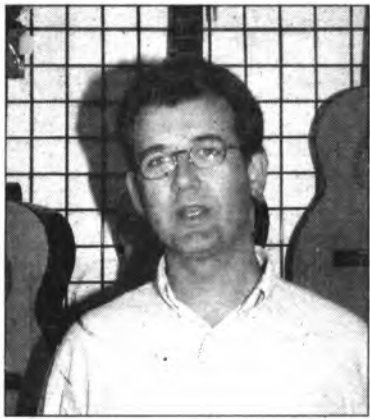
L'ESTEL de Mallorca

NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?

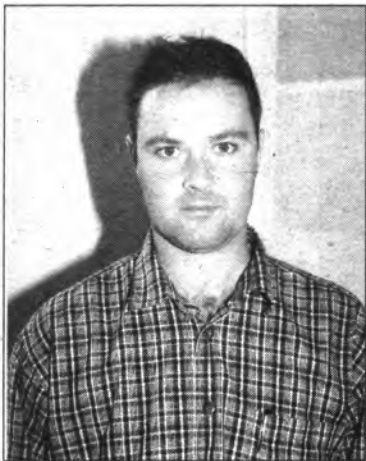
No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

Fa vuit mesos que en Joan Llabrés ha obert la **General Music**, una botiga on es venen tota classe d'instruments musicals, situada a la Gran Via Colom, a Inca.

N'Esteve Mercé, natural de Caimari, és un dels amos de la botiga de pintures **Incacolor**, a la barriada de Crist Rei.

Na Clara Alorda, que viu a Biniamar, és l'administradora de la botiga **Subministraments i Maquinàries Industrials**, a la barriada de Crist Rei, a Inca. Fan i venen encunyats per tallar la pell (no oblidem que Inca és la ciutat de la pell).

En Joan Sastre, natural de Selva, regenta des de fa cinc anys la casa de menjar per endur-se'l **Lipari**, a la Gran Via Colom, a Inca. La seva dona, na Joana M. Fiol, regenta la **Pizzeria Stromboli** a la mateixa avinguda.

Fa vint-i-set anys que en Gabriel Sampol va obrir l'**Estudi de Fotografia Sampol** a Inca. Abans havia fet feina als laboratoris Icaria i a Publicitat Matas de Ciutat.

Na Danidi Wisén, de nació danesa, és dissenyadora i acaba d'obrir la botiga **Fidelio** (altaveus amb imatge i llum) a la Gran Via Colom, a Inca.

N'Aina Oliver regenta des de fa des-set anys el **Bar Tomeu**, a la barriada de Sant Francesc, a Inca.

Fa nou anys que en Miquel Ramon va obrir el taller per adobar radiadors **Miquel Ramon**, a la barriada de Son Amonda, a Inca.

Fa tres anys que n'Antoni Mateu regenta la botiga **USM** de maquinària per fer sabates, a la barriada de Crist Rei, a Inca.

El matrimoni Bosch-Martorell regenta des de fa vint anys la botiga d'antenes i satèl·lits de tv **Televisat**, a la barriada de Crist Rei, a Inca.

En Gabriel Navarro regenta des de fa tres anys el taller de mecànica i injecció de l'automòbil **Can Biel**, a la barriada de Crist Rei, a Inca.

Na Sebastiana i na Carolina són les noves madones del **Restaurant Es Raiguer**, a la barriada de Crist Rei, a Inca. Recomanen els caragols amb all-i-oli, el frit mallorquí i els callos. Per un mil·lenar de pessetes s'hi pot menjar bé. El menú del dia en val 750 i els festius 1.000.

Sobre el concepte d'Espanya

FERRAN LUPESCU

Tota acció, i més encara tota acció col·lectiva, necessita una reflexió prèvia, un coneixement i comprensió correctes de la realitat, si no vol autoconsumir-se estèrilment. És per irreflexió que sovint hom usa certs termes, alegrament, amb tota mena de significats diversos i, sovint, incompatibles; falsaris fins i tot, a través dels quals les manipulacions ideològiques de l'opressor són conservades i transmeses en llavis de l'oprimit. Així doncs, val la pena aturar-nos a analitzar un d'aquests conceptes: *Espanya*.

1. Sovint el nom de *Espanya* és donat per l'espanyolisme (i per aquells que, acríticament, n'accepten les concepcions) al conjunt de l'Estat espanyol, tot presentant-lo com una nació: *Espanya*; és a dir: tot negant i ocultant l'existència de les diverses nacions oprimides per l'Estat espanyol, les quals són presentades com a regions nacionalment espanyoles, com a part integrant de la nació espanyola. De vegades hom reconeix l'existència dels pobles oprimits, però presentant-los com a sengles "subconjunts" de l'ètnia espanyola que, "a més" de l'espanyol, "tenen" una altra llengua (i d'ací la "nació de nacions"!); etc., etc.

És inacceptable i condemnable l'ús del mot *Espanya* amb tal accepció: constitueix una manipulació imperialisto-etnocida.

2. En realitat, *Espanya* és un país de l'Europa sud-occidental que constitueix la pàtria del poble espanyol. La totalitat d'*Espanya* (excepció feta de Gibraltar, colònia britànica) està inclosa en l'Estat espanyol, al si del qual Espanya és la nació titular, dominant i opressora.

Espanya ocupa les zones centro-septentrional, central i centro-meridional de la península Ibèrica, i s'estén de la mar Cantàbrica a la mar Mediterrània. Limita al N amb Astúries-Lleó, la mar Cantàbrica i Euskadi; al S amb la mar Mediterrània; a l'E amb Euskadi, l'Aragó i Catalunya; i a l'O amb Astúries-Lleó i Portugal. Els límits nacionals d'Espanya vénen definits pel domini lingüístic espanyol a Europa, excepció feta d'aquelles zones nacionalment euskeres i aragoneses que en l'actualitat són hispanòfones. Dit altrament, Espanya comprèn les regions històriques de Castella la Vella, Castella la Nova, meitat oriental de Lleó, la major part d'Extremadura i la totalitat de Múrcia i d'Andalusia; així com l'enclavament del Vinalopó Mitjà (voltat de territori català) i el poble de Sant Felip Neri (inclòs en el municipi catalanòfon de Crevillent). Traduint això en termes polític-administratius, Espanya és composta per: a) les comunitats autònomes de Cantàbria, Castella-Lleó (llevat del terç occidental de les províncies lleoneses de Lleó, Zamora i Salamanca, zones de llengua asturleonessa), la Rioja, Madrid, Castella-la Manxa, Extremadura (exceptuant-ne les nou poblacions portugueses que inclou, així com les asturleonesses que hi restin), Múrcia (tret de la contrada catalanòfona del Carxe) i Andalusia; b) l'extrem meridional de la "Comunidad Valenciana" (Vinalopó Mitjà inclòs); i c) la colònia britànica de Gibraltar.

En termes aproximatius, la superfície d'Espanya és d'uns 330.000 km², i la seva població s'acosta als dinou milions d'habitants, als quals caldria sumar els sis milions d'espanyols que viuen (com a col·lectius ètnics immigrants) en d'altres nacions de l'Estat.

Emmarcat amb una certa precisió el concepte realment expressat pel terme *Espanya*, creiem que resultarà útil i clarificador fer un repàs panoràmic de l'origen d'aquest terme i dels seus canvis semàntics successius, fins arribar a les manipulacions ahistòriques que ens duen a la situació actual. Ω

TONI MIRÓ. Somni d'infantesa.

FORASTERADES

Lorenzo López-Sancho (ABC): Este país o países padece últimamente de algo así como una serie de independentismos semiclandestinos, un tanto a lo Pujol (...). En cuanto un político cualquiera llega a "chuletakari" de su Comunidad se siente inundado de ansias independentistas y a poco que su Comunidad tenga un antiguo "volapuk" lingüístico, empieza a largar en sus discursos sin la menor sensación de ridículo. La epidemia es contagiosa.

ΩΩΩ

Javier Tusell (El País): El presidente de la Generalitat debe ser consciente de la profunda animadversión que causa en muchos españoles su perpetuo deslizamiento de Lituania a Quebec y del 15% del IRPF al concierto.

ΩΩΩ

Ricardo Sáenz de Ynestrillas, líder del partido nazi Alianza Nacional: Alejo Vidal-Quadras es uno de los pocos hombres honestos que le quedan al PP.

ΩΩΩ

Juan Carlos de Borbón, referint-se al genocidi espanyol a Sudamèrica: La lengua española hizo más leve el castigo de Babel.

J. C. DE BORBÓN

ΩΩΩ

Antonio Gala: Pujol, afuerza de revisar leyes estatales, conseguirá que el nacionalismo español se declare independiente de cataluña.

ΩΩΩ

Mª Dolores Travesedo, soprano: Mientras España siga en pie la zarzuela no morirá.

ΩΩΩ

José Barea, director de l'Oficina de Pressuposts de Madrid: El régimen fiscal canario no es aplicable a Baleares.

Parlen clar i llampant

La veritat és que La Balanguera com a himne no m'entusiasma

JOAN ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

“La Balanguera misteriosa, com una aranya d'art subtil...” —lletra d'un català de Mallorca, descendent, per cert de sollerics, i música d'un català del continent— ja és l'himne oficial de Mallorca. Així ho decretà, el passat dia de sant Carles, el nostre Consell Insular, on el partit de la batlessa de Costitx, Maria Antònia Munar, amb el suport del PSOE de Francesc Triay, el PSM de Pere Sampol i els vots de l'Esquerra Unida (marxista i espanyola) de Margalida Thomàs, tenen majoria. El partit de l'amo en Biel i d'en Mates —que és el que governa, per ara, la nostra comunitat autònoma— ell trobà ossos al lleu i s'abstingué.

La veritat és que, com a himne, *La Balanguera* no m'entusiasma. I no perquè els actuals missers defensors del poema del dretà Joan Alcover Maspons siguin, majoritàriament, gent d'esquerres, sinó perquè els himnes, abans de decretar-se, han d'assumir-se per la mateixa població.

És cert que a moltes manifestacions institucionals i culturals mallorquines —celebrades des de la caiguda de la dictadura— han tocat les notes musicals de l'Amadeu Vives Roig (el mateix autor musical de la sarsuela espanyola *Doña Francisquita*); mes això no significa que, el poble, s'hi hagi sentit mai identificat. La majoria de vegades ni tan sols el públic sabia la lletra —la qual és molt maca i gens complicada— i, de no haver-se posat drets els dels primers bancs, molts es quedaven asseguts. Òbviament aquest no és el cas de *La Marsellesa* per als francesos, *Germans d'Itàlia* per als italians o, per descomptat, *Els Segadors* per a la gent del Principat i tots els patriotes dels Països Catalans sense oblidar-nos de *Per ofrenar noves glòries* per als valencians, encara que algú es molesti perquè l'ofrena sigui dedicada a Espanya.

Francesos, italians, alemanys, catalans, valencians, asturians... saben quin és el seu himne —l'himne dels seu país, de la seva terra— i el canten sense necessitat d'haver de llegir la lletra damunt un paper ni necessitat d'aixecar-se de sa cadira perquè ho fa el veïnat de davant o el del costat. Canten i es posen drets per respecte, perquè ha d'esser així i perquè els surt de l'ànima. De moment, no és el nostre cas. Ens manca molts anys de formació patriòtica pròpia i tenir més sentiment nacionalista que el que tenim. És una tasca que caldrà fer acceptant, aprenent i respectant —com es deu— l'himne que ha aprovat i, després, ens ha decretat i enflocat el nostre Consell Insular.

Pel que fa a la cançoneta *Pàtria*, no facem cas de la *cursileria* dels indocumentats ni de les ganes d'empipar dels qui, en comptes de voler una Mallorca de parla catalana, voldrien una Mallorca eixorca i forastera on l'estimació, tant forta, per la Roca, la se passarien pels folros.

Madrid no fa cent anys que té bisbe propi

Madrid, la gran capital del “Estado español” i capital “de la Humanidad del año del V Centenario”, tan sols no duu cent anys que té bisbe propi.

Fins el 7 de març del 1885, la “villa y corte” del rei Alfons XII i de “doña Virtudes” depengué, en matèria religiosa catòlica, de l'arquebisbe de Toledo. Fou en aquell dia que, per la butlla *Romani Pontifices Romanorum*, el papa Lleó XIII creava la diòcesi de Madrid-Alcalà, sufragània de l'arquebisbat toledà. El primer bisbe propi de Madrid fou monsenyor Narciso Martínez Izquierdo, el qual prengué possessió del càrrec dos dies després.

El primer bisbe de Barcelona data de l'any 347 i fou sant Sever; el primer de València fou un deixeble de sant Jaume, devers els anys 60 de l'era cristiana; i el de Mallorca fou Ramon de Torrella, amb la conquesta de Jaume I. Feis comparacions si vos agrada. Ω

Fidelio

ALTAVEUS ESPECIALS LLUM I IMATGE

GRAN VIA COLOM, 145 • Tel. 88 32 14 • INCA

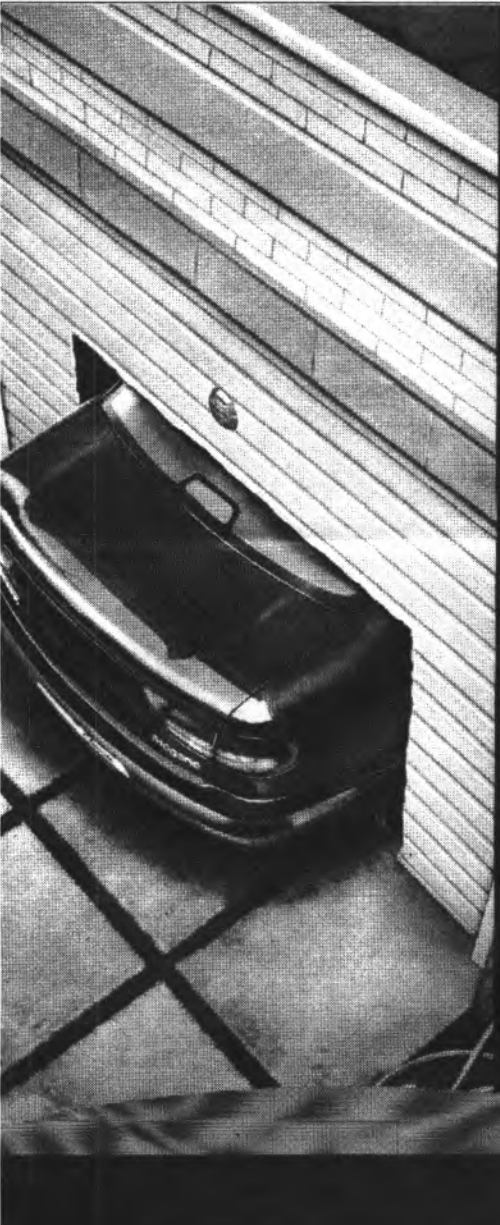
VOLVO TOYOTA HYUNDAI

EXPO+CAR INCA

vehicles nous i d'ocasió

BARTOLOMÉ MARQUÈS AMER

Avda. d'Alcúdia, 226 • Tel. i Fax 88 12 70
07300 INCA (Mallorca)

NUEVO
Mégane
Classic

Si els vols veure,
vine a

RENAULT INCA

RENAULT
L'ESTEL
de Mallorca

Les àvies de la plaça de Mayo

Reflexions d'un psicoanalista argentí entorn de la mentalitat del "punt i final"

Una reflexió que també val per als qui ens neguen una indemnització per la destrucció moral, cultural, lingüística, política i física que el franquisme va ocasionar a Catalunya tota

El comentari sincer, ingenu i potser pietós d'una dona a les "Abuelas de la plaza de Mayo" es referia als infants com a *coses* i a les famílies de militars que presumptament assassinaren llurs pares, com el lloc on són.

Com s'ha de respondre? Com trobar la bona resposta? Entre moltes de les possibles, com evitar la fàcil, l'òbvia? Com es pot eludir el fonament contundent, normatiu, el que fa ús del dogma per a lluitar contra d'altres "veritats" monolítiques i completes? Quina ha de ser, doncs, la resposta (que és també interrogant) que obre pas a la polèmica, a la confrontació, i que restitueixi el caràcter pertinent —rescati la legitimitat— de la qüestió plantejada: en definitiva, la resposta que ens ajudi a explorar el que és impensable?

Atrapats, sense sortida, donarem una opinió d'esquerra a dreta, neutral o compromesa; en tot cas radicalment diferent si es fa des del terrorisme d'Estat no superat encara del tot, o des de la democràcia pluralista que no acaba de consolidar-se. Discrepar en un règim totalitari, ja se sap, no és una empresa innocent: es paga amb la desaparició o amb la mort.

Per començar, es tracta de reconèixer que hem de fer alguna cosa amb el desig i l'absència, amb l'oblit i la memòria. Que tant l'oblit com la memòria són necessaris, i que cal saber recordar per a poder oblidar.

Es tracta de pensar sense por (o amb la por inevitable) en la part proporcional de sentit i en la part proporcional d'insentatesa que hi ha en el fet de continuar denunciant l'absència, de prosseguir buscant aquests infants, de no deixar d'intentar trobar-los.

És difícil d'eludir el risc, evitar el perill. És difícil que ens dispo-

sem a pensar el que és impensable sense tenir antecedents, sense que la teoria (psicoanalítica) ens ajudi, i tenint present que la societat ens convida —ens pressiona— a abandonar aquest tema que "ja no interessa a ningú"; a més d'això, la

tre patrimoni mortífer. Aquest tret de la nostra identitat que se'ns imposa com a destí. Hi podríem pensar, no pas com il·lustració o com enciclopedisme estèril —com a racionalitat cultural—, sinó com a elaboració

pròpia por, l'horror, ens amenaça amb la fascinació "voyeurista" o la indentificació amb el patiment de les víctimes.

Gairebé no sabem res —i Déu ens deslliuri i ens guardi de saber-ho tot—, però alguna cosa podríem pensar sobre aquest nos-

simbòlica. La que permet i augura que l'espant no es repeteixi, que es conjuri la tragèdia.

Es tracta, en tot cas, de *recordar per no repetir*. De saber per poder oblidar o, almenys, per cicatritzar les ferides. Fer el treball de pensar per tal d'innovar

en el sinistre destí que tendeix a reiterar-se. Perquè, si alguna cosa sabem —poc, però alguna cosa al cap i a la fi—, és que el fet traumàtic que no s'elabora, que no és "ressignificat" (de manera individual o col·lectiva, però sobretot col·lectivament), és transmet de generació en generació i té el perill de repetir-se.

La pregunta insisteix i s'amplia: *No seria millor deixar les coses on són i no pensar-hi més?* És a dir, no seria millor acceptar el buit, allí on existeix la vida i la mort? No seria millor deixar de pensar? Deixar de furgar en la memòria d'un passat maleït? Suspendre la recerca dels fills de llur fills. Parar d'estimar-los, de desitjar-los? No seria millor resignar-se: acceptar, còmplices, el buit pel qual llurs éssers estimats s'esfumaren com humans i així poder consolidar, d'una vegada per sempre, una identificació mortal amb el poder d'un Estat sense fallades que desitja llur mort o, molt més encara, llur existència passada, llur no inscripció? Que potser aquest amor de les àvies no és un amor cec? Un amor que no va existir mai? Aquestes àvies no van conèixer llurs néts: com pot doldre l'absència d'allò que mai no es va tenir?

La proposta de *deixar les coses com són* suggereix un pacte, un acord, una complicitat. Pacte de dues parts: l'una, acorralada per l'absència, l'altra, mestressa de vida i de mort, que "suggereix" com a única sortida per a conjurar l'absència que les àvies facin seu el desig de mort. O encara pitjor, que acceptin que llurs fills no van existir mai com a éssers humans. Un acord per revalidar —deixant les coses com són— els déus en els llocs de poder. Un pacte que intenta ocultar els crims comesos pels militars o, si per cas, atribuir a les pròpies víctimes la intenció agressiva i violenta que suporten. Per això, es demana a les àvies —gairebé se'ls implora— que cessin en llur recerca, que *deixin les coses com són*, que no facin més mal, que posin fi al "segrestament d'infants". En definitiva, que en el regne del Terror, el fet de denunciar l'apropiació és cometre-la, com en aquell paradoxal joc de "el que ho diu, ho és".

El terrorisme d'Estat —més que Estat autoritari— fou l'aplica-

ció de la por com a mètode i pràctica permanent. En lloc de Lleis especials o de Tribunals especials, el terrorisme d'Estat es caracteritzà per l'aplicació d'una llei corrupta, expressió contradictòria de per si. No es tracta, només, de la violació dels drets consagrats per la Declaració universal de les Nacions Unides, l'any 1948. El que volgueren subjugar a casa nostra foren aquests drets, el respecte dels quals semblava definitivament garantit a final del segle XVIII.

El terrorisme d'Estat basà la seva eficiència en l'aniquilació física i en la destrucció dels cossos i dels símbols. Mataven cossos i mataven la pròpia mort. Ocultaren l'origen de la vida i de la mort. Els militars que imposaren el terrorisme d'Estat foren ascendits a déus. Mags de l'aparició i de la desaparició.

Desaparició dels pares com per art de màgia.

Aparició dels nens com per art de màgia.

Abans que ells fossin promoguts, no existiren ni mares ni nadons. Ells els van fer. Genitors. Els donaren nom, els batejaren, els posaren la data de fabricació i el lloc d'origen. D'uns fills en van fer uns esclaus. Després d'ells, els pares no existiren. No és qüestió d'entendre que sí que hi eren i que, suposadament, foren assassinats. No és qüestió d'entendre que sí que hi eren i que, per alguna raó més o menys convincent, cediren aquests nadons en adopció. La lògica imperant exigeix que no existiren. Inscrits negativament, són crims sense crim. Fou esborrada llur inscripció simbòlica, llur existència humana. No hi ha dol possible per a una absència així.

Aparició i desaparició. Tasca de Mags. Tasca de déus, que ocupen el lloc buit de la Llei. L'única que garanteix la condició humana.

Altres déus van precedir aquests, els nostres. Déus que van contribuir a carregar sobre les nostres espatlles la inscripció històrica de l'horror. Els colonitzadors espanyols que desembarcaren en aquestes terres inauguraren amb el "descobriment" una empresa d'extermini (que, d'altra banda, segurament va existir abans de l'arribada dels espanyols i es va fer evident en els

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

L'ESTEL
de Mallorca

EP!!!

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

enfrontaments de les diferents nacions aborígens: imperis despòtics). Ells també foren mags de l'aparició i de la desaparició.

Els espanyols "descobriren" Amèrica contra tota evidència de les civilitzacions que ja existien perquè, com es sabut, res no existeix abans que no fos creat per Déu. Així, aquests aborígens (que ells anomenaven indis), o bé els concebien com a éssers humans complets, bons per a ser batejats —idèntics a ells, però no iguals—, o bé els reconeixien com a diferents, la qual cosa es traduïa immediatament en inferiors: bons per a ser aixafats, subordinats, si no aniquilats. Qualsevol cosa menys la possibilitat d'acceptar al diferència, aquesta alteritat que els representants de Déu a la terra no permeten i que la Llei habilita.

Els aborígens foren eliminats. Llur existència corporal i simbòlica, negada (cultures tan diverses com la dels maputxes, tobos, quètxues, aimares, shuares, tettes, cofames, caiapes, misquitos, maies, entre altres, foren homogeneïtzades sota la categoria d'indis). Cultures i històries desaparegudes. En sobrevisqueren algunes, si de cas, quan llurs treballs, llurs sacrificis i llurs ofrenes eren essencials per al suport dels amos al lloc dels déus.

Juntament amb el genocidi dels "indis", devem a aquests déus el fet que centenars de milers d'africans fossin arrabassats de llurs terres, de llur cultura, de llurs famílies, de llurs noms i de llur història per a convertir-se en *coses*. Objectes d'intercanvi que, "gestats" en bodegues de vaixells, eren entregats a la "nova vida". Fills esclaus.

També, allí, l'aparició (dels negres), la desaparició (dels aborígens), que els déus imposaren des del poder.

La nostra identitat nacional, la història de la nostra cultura es forjà, igualment, amb onades d'immigrants. Supervivents i víctimes, genèralment, d'altres projectes genocides. Tot fa pensar que en sabem molt poc, de llur història (que és la nostra) mitjançant la transmissió oral dels nostres avantpassats. En tot cas anècdotes, mites que es van repetint fins al cansament per dissimular silencis, buits. Més que de relats callats, es tracta de marques no significables. Experiències aclaparadores, excessives, que s'inscriuen en la part negativa: buits. Tot fa pensar que el silenci dels supervivents i dels botxins —explicable per la insalvable dificultat de transmetre als fills el lloc actiu o passiu que els

va tocar en un projecte d'extermini—, es va inscriure en un fet traumàtic. Més eficaç encara pel fet que la causa fos muda, ja que: quina és la paraula per a designar l'horror? Quin és el relat que permet transmetre això, insuportable, d'haver estat objecte, destinatari elegit, d'un projecte de destrucció? Com se'n pot parlar des del lloc de subjectes no humans, pensats per a ser exterminats i cremats; convertits en fum per a després negar que hagin existit? Aquests déus —els nazis, per exemple— tampoc no toleraven les diferències; llur decisió estratègica fou la d'aniquilar tota la "raça" jueva. Per això la indústria de la desaparició dels cossos, aquesta màquina mortífera dels forns i dels camps d'extermini.

La nostra identitat nacional, la història de la nostra cultura es va forjar amb onades d'immigrants. La majoria, supervivents i botxins de l'holocaust, de projectes genocidis (els jueus, els armenis) o de persecucions lligades a la pobresa i les guerres (espanyols i italians).

El genocidi dels jueus i dels armenis no té gairebé res a veure amb l'extermini dels aborígens americans ni amb l'arrabassament a què foren sotmesos els

negres africans. Segurament que no es pot comparar la persecució massiva, la tortura i la desaparició, a la qual fou sotmesa la societat argentina des del 1976 fins al 1983, amb els horrors de les guerres convencionals (la del Paraguai, la de les Malvines, per a esmentar-ne només dues que ens "tocaren" molt de prop), o amb el sofriment dels immigrants i refugiats, però, tot i així, alguna cosa tenen en comú. Són part d'una història traumàtica; la nostra identitat porta a una marca letal. Hi ha un registre diferent, una inscripció particular a la individualitat psíquica i en l'*imaginari* social, per a les guerres, per a l'holocaust, per als genocidis, per al terrorisme d'Estat i per a l'amenaça nuclear, però tots posen en perill la supervivència de l'espècie i, per tant, comparteixen la mateixa impossibilitat de ser captats simbòlicament.

Deixar les coses on són significa, doncs, exposar-nos a la perpetuació de la desaparició i de la mort. Continuar oferint sacrificis als déus per a sostenir-los en el lloc de poder. Significa sotmetre'ns a l'amenaça de mort (o de desaparició), fent nostre el desig de mort i de desaparició que ens té per destinataris.

Per a les àvies, *deixar les*

coses com són significa que elles mateixes haurien de contribuir al propi anorreament. S'haurien d'evaporar. Haurien de reconèixer que mai no van tenir fills. Que ignoraven la veritable identitat d'aquells infants, aquella que posa en dubte l'omnipotència dels capturadors. Amb la recerca que no para, i amb llur ineludible reclamació, les àvies configuren el desig que s'oposa al subjugat desplegament del poder totalitari. Allò que callen, allò que les àvies denuncien amb llur incorruptible anhel de trobar-los és, senzillament, l'existència d'aquests nens, d'aquests néts. Són nens que existeixen. El que les àvies pretenen és poder cridar-los pel seu nom. Aquests nens són la prova incontestable del delictes comès. Delictes que impedeix d'anomenar als nens. Delictes que imposa d'anomenar als culpables.

Al contrari, *deixar les coses on són* convida a acceptar el silenci, la insensatesa i la mort. La mort i l'abolició de la mort. Significaria també resignar-se a la prolongació del terrorisme d'Estat que la nostra precària democràcia intenta d'interrompre. **Juan Carlos Volnovich** (traducció: Josefina Font i Bayell) Ω

INCA
CIUTAT DE LA PELL

Ajuntament d'Inca

INCA
UNA CIUTAT VIVA
I OBERTA

TOTS SOU CONVIDATS AL
DIJOURS BO

Llibres que cal llegir

Vida d'artista, l'escriptura de Miquel López Crespí

Vida d'artista, premi de literatura de la Generalitat de Catalunya

Vida d'artista, el recull de narracions de l'amic Miquel López Crespí que va rebre el premi Serra i Moret de l'any 1993 i que va ésser publicada l'any passat, sens dubte dóna testimoni de la biografia de l'autor i de la seva circumstància político-social; circumstància històrica –si no trobau massa altisonant aquest sintagma– que també és la nostra, de grat o més aviat per força.

La narrativa de M. López Crespí: denuncia i compromís autèntics

Això és especialment ver de les narracions "Cercle clos", "Abans de començar la feina", "Entorn de l'assassinat de Petra Kelly i Gerd Bastian", "La guerra quotidiana" i "El darrer resistent"... Però també de "La maleta de l'oncle", en forma de carta, que sí ho és, que sí és de les que queden més, tot provant d'explicar "la meua dèria d'escriure, aquesta beneitura d'embrutar papers" en funció del llegat familiar, de l'oncle que "va ésser l'ànima de la construcció de les Escoles Graduades" i que va acabar a l'Argentina –com tants d'altres–; del pare que va lluitar al costat dels anarquistes i que, acabada la guerra incivil, va ésser enviat a Cavorques, amb el batalló de treballadors número 151; i de l'altre oncle que va lluitar amb els comunistes i va arribar a sa Pobla amb una feixuga maleta plena de llibres prohibits, d'aquells que hi havia que guardar ben amagats, supervivents miraculosos del gloriós engronsament.

Tres narracions amb fortes ressonàncies kafkianes

També tenen tot el dret a aspirar a la permanència altres eficaços textos narratius de contingut divers, tals com unes ben realistes "Alegries del matrimoni" i, en particular, "Revolta", "Follia permanent" i "El tren"; aquestes tres darrers amb fortes ressonàncies kafkianes i amb un sentit de l'humor –a estones força negre, és clar–, que es guanya del tot la necessària complicitat del lector.

Les narracions de M. López Crespí: una festa en la què cal participar

El llenguatge hi llisca amb una facilitat que és d'agrair, sense entrebancs de lèxic literari més o manco imposat o forçat, sense sintaxis llibresques. Tot plegat, les quatre darreres narracions esmentades són una festa en la què cal participar. Que ningú deixi d'aprofitar-la pels prejudicis de l'Establishment davant l'abundor de l'escriptura de López Crespí. Tant de bo que aquestes quatre retxes animassin qualcú a la lectura de *Vida d'artista*(1). De veritat que ho paga. **Bartomeu Fiol** (Descalç). Resum d'un article publicat a *Baleares* [1-II-96] (2). Ω

(1) *Vida d'artista*. (Premi Serra i Moret de la Generalitat de Catalunya 1993). Llibres de Segle. Girona.

(2) Bartomeu Fiol. Expresident de l'OCB i un dels més importants poetes contemporanis mallorquins.

L'acció i els actes (I)

"Millor és fer qualche cosa que no fer res." (Marek Edelman, un dels caps de l'aixecament a mort del call de Varsòvia contra els nazis, 1944.)

"No dubteu gens que una petita colla de ciutadans seriosos i compromesos pot canviar el món: de fet, és l'únic que ha assolit de canviar-lo." (Margaret Mead, antropòloga nord-americana, 1901-1978.)

(Sessió de tortura): "Sent els brams del del costat. Sols falten dos o tres minuts –que ho són, de llargs, aquesta minuts– i després em copejaran a mi... Quin sentit té expressar la solidaritat amb els qui estan essent copejats? És una poca-soltada, açò vol dir: que és pura amor. L'amor no pensa en allò que en traurà, no pensa en res. No li preocupa la raó." (Richard Wurmbrand, cristià llargament incomunicat i torturat a la Romania nazi i stalinista.)

"Les voluntats febles es tradueixen en discursos; les fortes en actes." (Gustau le Bon.)

"Creure és bell, però dur aquestes creences a la pràctica és prova de fortaleza. A Muntó, en parlar, recorden els brams de la mar, tot i que llurs vides són superficials i estancades com les aigües podrides dels aiguamolls." (Gibran Khalil Gibran, escriptor libanès, 1883-1931.)

"Allò que no s'agita es corromp." (Heràclit, filòsof grec de l'escola jònica, 540-480 a.C.)

"La natura està sempre en acció i maleeix tota negligència." (J. Wolfgang Goethe, escriptor alemany, 1749-1832.)

"En ira està de Déu lo pecador / com en est món treball no li es dat; / dels bens de Déu no sia emperador: / no té lloguer que no ha treballat." (Ausiàs Marc, "el gran català", d'amor mestre", 1397-1459.)

"L'alegria rau en la lluita, en l'esforç, en el patiment que suposa el combat, i no pas en la mateixa victòria. Qui no actua, cau. Qui sols desisteix del guardó, s'enlaira." (Mohandas Karamchand Gandhi, 1869-1948, activista per la independència, reformador social i místic.)

"L'home és conforme faci, no conforme parli." (Dante Murr.)
Fons de Documentació Ω

L'origen dels mossàrabs mallorquins

Mossàrab és el nom donat a l'antic poble romànic, de religió cristiana, que habitava els terços central i meridional de la península Ibèrica i les illes Balears. Sabem que el poble mossàrab sorgí cap el segle VIII, alhora que els altres pobles romànics, en culminar la transformació del llatí en una nova llengua derivada d'aquest: el mossàrab. En els casos particulars de la Xarquia (futur País Valencià) i de les illes, els mossàrabs constituïen ja una minoria poc més que ínfima i en procés de dissolució en produir-se la conquesta catalana d'aquests territoris a principis del segle XIII. N'hi resten força testimonis en la toponímia: Portocristo, Capocorb, Campos, Muro, Campello, Pego, Alombo... Més o menys alhora que els mossàrabs es consolidaven com a ètnia, llur territori fou ocupat pels àrabs, els quals anomenaren aquest país al-Andalus entre els segles VIII i X o XI, període durant el qual la majoria dels mossàrabs anaren islamitzant-se religiosament i arabitzant-se lingüísticoculturalment, amb la qual cosa esdevingueren àrabs. D'ençà dels segles X o XI, els mossàrabs restants constituïren una minoria etnicoreligiosa massivament arabomusulmana. La llengua pròpia dels mossàrabs, el mossàrab, pertanyia, segons sembla, a la branca iberoromànica del subgrup occidental de les llengües romàniques, és a dir, era similar a l'aragonès, a l'asturleonès, etc. La llengua mossàrab es mantingué en un ús exclusivament oral (en profit de l'àrab, propi de l'Estat, socialment majoritari i de gran prestigi cultural), i llur parlants estaven bilingüitzats (conservaven i transmetien la llengua internament, però havien de conèixer la majoritària); d'aquesta manera n'han quedat pocs testimonis, per la qual cosa la ciència actual en té un coneixement imperfecte i fragmentari. És possible que, en realitat, es tractés de diverses llengües força similars entre si. Ignoram l'autodesignació o autodesignacions d'aquest poble: el nom de mossàrab li fou aplicat per la historiografia posterior, i, encara, basant-se en una interpretació errònia. El mot mossàrab és propi de la llengua àrab i significa, literalment, "arabitzat"; fou el nom que es donaren els àrabs cristians de Toledo, ja castellanocristià, per tal de distingir-se dels castellans com d'aquells que anomenaven "francs" (catalans i aragonesos). Emperò, i independentment del significat originari, fa segles que el terme ha adquirit plena carta de naturalesa amb l'accepció que li donam en l'actualitat. A conseqüència d'una arabització continuada i, també, per l'emigració als estats romanocristians, el nombre de mossàrabs anà reduint-se amb els segles, igual que llur percentatge sobre la població total de la Xarquia i de les illes. Els mossàrabs que hi quedaren a poc a poc foren assimilats per les ètnies romanocristianes. D'aquesta manera l'ètnia desaparegué cap al segle XV. La historiografia espanyola dóna als mossàrabs el nom de "mudejar". Pensam que en el marc de la historiografia catalana hauríem d'abandonar l'ús del terme mudèjar. Com diu Carme Barceló, tal denominació "no té cap tradició a la cultura catalana i ha estat imposada com a calc de la nomenclatura utilitzada modernament pels historiadors de la Corona de Castella". Per la seva banda, M.T. Ferrer Mallol precisa: "La paraula 'mudejar' no apareix mai als documents catalans medievals ni tampoc als aragonesos, ni, naturalment, a les nostres cròniques. Els sarraïns que vivien al País Valencià –i, hi postil·lam a Catalunya en general– foren anomenats sempre, simplement, sarraïns o moros". **Miquel López Crespí** Ω

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic,
si no en fas la col·lecció,
regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

L'ESTEL de Mallorca
EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI DE
LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA

**L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA
(1950-1970)**

III PART

de **M. López Crespí**

Cada quinze dies a **L'ESTEL de Mallorca**
(d'agost del 1996 fins a l'agost del 1997)

Per demanar números endarrerits, telefona al
26 50 05

La cuina de na Tonina Fruites de Tardor

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Si, a la tardor, volem preparar una decorativa, acolorida i al mateix temps saborosa fruitera tenim al nostre abast prou productes autòctons com a per aconseguir-ho. I no tan sols això sinó que, amb algunes d'elles, en podrem fer delicioses conserves¹ i/o pastissos.

Caquis, castanyes, codonys, gínjols, magranes, nesples, nous, figues de moro, figues de cristià,² raïm...³

Existeixen, a més, un caramull de fruites i baies que feren la delícia de molts mallorquins, sobretot de la part forana, que servien a l'hora de llepolia⁴ i, com no dir-ho, ajudaven a l'alimentació familiar. Part de l'encant consistia, en la majoria dels casos, a anar a fora vila, al bosc o la la garriga per aconseguir-les (a vegades d'amagat de l'amo). Aglans, arboces, atzeroles, cireretes de pastor, garballons, garroves, lledons, murtons, pinyons, serves i, hi podíem afegir, les ametlles que pellucàvem pels sementers. Això constituïa una bona part de les nostres llepolies, per altra banda ben escasses.

Record el regalim, el regalèssim, els confits i els caramels. Alguns diumenges compràvem, una ruda de cacauets o de xufes remullades que compartíem amb els germans i, per les festes del poble, una bosseta d'avellanes, clovella inclosa, que trencàvem amb les dents.

Per acabar us diré un parell de refranys relacionats amb les fruites que anomen:

Això són figues d'altre sostre!

D'un lledó fer un sermó.

Figuera, magraner i codonyer volen l'amo carnisser.

Mal de cagar no hi valen serves.

Murta, l'amor es fuita.

Quan es codony madurarà, es pèl li fugirà.

Perdre s'ase i ses magranes.

Per fam de garballó, roseguen palmes.

Per sant Lluç, nesples pelluc.

Pes maig murta, pes setembre fruita.

Tirar un aglà per agafar un porc senglar. Ω

¹ Codonyat, melmelada, gelea.

² Figs forasteres, entre d'altres, que són tardanes.

³ Per a exemple, el calop blanc.

⁴ És el cas de les arboces. Hom en menjava i a més se'n feia una melmelada molt bona (això sí, colant-la amb un fogacer).

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE S'ARENAL

c/ Berga, 64 • Tel. 44 06 41

Obert de dilluns a divendres de 15:30 a 20 h.

Dissabtes de 10 a 13 h.

Novetats

Llibres

Francesc RIERA, *La causa xueta a la Cort de Carles III*

Bartomeu PROHENS, *Inquisició i bruixeria a Mallorca (1578-1650)*

Antoni GILI, *Aportació al Cançoner Popular de Mallorca*

Bartomeu RIERA, *Ciutat ha seixanta anys 1850-1900*

Andreu BIBILONI, *El comerç exterior de Mallorca. Homes, mercats i productes d'intercanvi (1650-1720)*

Gina GARCÉS, Ramon Aguiló: *Memòria sentimental del canvi*

Francisco OLLER, *Vocabulari de navegació*

Pere Calders, *Cartes d'amor*

Joan GUASP, *Fa molt de fred al nord de Quebec*

Antoni MARI, *El camí de Vincennes*

Miquel BEZARES, *Plaça d'Àfrica*

Jordi COCA, *Dies meravellosos*

PONS, ARDERIU, GARCÉS, *Poesia*

Jaume SANTANDREU, *Tristesa amant*

Elvira POMAR, *Transparències*

Miquel LÓPEZ CRESPI, *Punt final*

Miguel SÁNCHEZ-OSTIZ, *Un infierno en el jardín*

David TRUEBA, *Abierto toda la noche*

Umberto ECO, *La isla del día de antes*

També tenim novetats infantils i juvenils

Vídeos

La España de Franco, I i II

Molt soroll per no res

Robin Hood, Príncep dels lladres

CD

Jaume SUREDA, *Un cel més blau*

Tomeu PENYA, *Balades*

MÚSICA NOSTRA, *De dia i de nit*

Banda sonora de *Carrington*, Michael Nyman

Duke Ellington

Stephane Grapelli

Django Reinhardt

Consell Insular
de Mallorca

CONDEMNÀ

A LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Peritatge lingüístic realitzat per:
Antoni Artigues
Gabriel Oliver (Biel Majoral)
Maria Conca

Condemna a la llibertat d'expressió inclou una crònica del judici feta per Carles Hèctor Hernández i Maria Teresa Sureda, el peritatge lingüístic dels articles denunciats realitzat per Antoni Artigues, Gabriel Oliver i Maria Conca, els articles de Jaume Sastre denunciats per Ventura Rubí, retalls de premsa, dibuixos i fotografies. El preu és de 700 pessetes; també hi ha un preu d'ajut de 1.000 pessetes. El podeu trobar a les llibreries de Ciutat o telefonant al 26 50 05.

FERRERES. LA VANGUARDIA

G l o s e s

Durant la Guerra Civil (VIII)

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Un amic me convidà
pujar a Serra Cavalls,
hi tenia dos germans
i els volia saludar.
Al mateix temps observar
cosa que els hagués passat,
era tan gros es combat,
tot mal hagués pogut passar.

Per un tal Toni Redon
allà dalt demanàrem,
dins sa trinxera entraríem
amb moltes precaucions.
Donarem ses solucions
an es germans saludar;
aquell moment comentà
que era molt perillós.

Espitlleres hi havia
de roca ben foradada,
allà sa molta metralla
esflorada quedaria.
Sa intenció me duria
an es forat guaitar-hi,
gran sorpresa vaig tenir,
sa mortaldat que veuria.

An el germà li vaig dir:
Com pot ser tants d'homes
morts?!
Es fet los ha anat molt tort,
cap a noltros arribar-hi.
Avui, en bon dematí,
un assalt han intentat
que ha donat per resultat
uns quants cents morts sucumbir.

En es mes de juliol
aquest cas va succeir:
No se podrà resistir
s'olor de mort amb so sol.
Pudirà aquest redol
que no es podrà aguantar,
sa trinxera sofrirà
pesta, no tindrà consol.

Amb so capità parlaren
per dar-li sa solució:
Tendrem una discussió
perque es morts se retirassin.

En aquell moment parassin
un i s'altre de tirar,
això se va concretar,
tal treball realitzassin.

Era un fet ben lamentable
es contemplar tants de morts,
homes joves, bons i forts,
que allà estirat estava.
Sa mare, que els esperava,
perque a ca seva tornàs,
contemplar aquell trist cas
era cosa que indignava.

Dels germans ens despedírem
amb un adéu bastant trist,
ens veurem un altre pic
si de la mort en sortíem.
An això ho dubtaríem
amb tant combat encarnat,
veiem amb dificultat
que veure-mos repetíssem.

De Serra Cavalls baixàvem
amb un gros remordiment
de pensar amb tanta gent,
que allà tants de morts quedaven.
Els combats continuaven
allà a Serra Pandols,
segur que n'hi havia molts
que la mort allà esperaven.

Noltros vàrem arribar
allà a sa bateria,
sa gent mos demanaria:
Dalt la muntanya, com va?
Lo que vàrem observar
era caramulls de morts,
homes joves i molt forts
sense poder alenar.

A pocs moments d'arribar
es xiulets ja mos cridaven
que a sa bateria anàssem
pel foc poder començar.
Sa lluita es desenrotllà
amb foc ràpid de valent.
Hi havia moviment
de feixistes, concentrar.

Quatre dies estaríem
pendents de ordres majors,
tot moment nostres canons
sa calor no perdien.
El mateix punt serviríem
controlant sa carretera,
que era Móra la Vella
per on feixistes vendrien.

Ordres varen arribar
de fugir d'aquell sector,
la nostra aviació
no mos podia ajudar.
Sa seva va augmentar
de mode vertiginós,
era el moment perillós,
mos podien aplastar.

Vàrem fer sa retirada
aquell pont de fusta era,
era s'única manera
que el riu Ebre se creuava.
En sa nostra retirada
cap a Tivissa partírem,
als feixistes impedíem
sa seva gran avançada.

Cap enrera partírem,
direcció a Balaguer,
aturada vàrem fer,
sa nit allà romandríem.
A la Bauma seguiríem,
punt de concentració,
per completar s'esquadró
de gent que hi afegirien.

Quan ja tot fou reforçat
a Tarragona partírem
perque allà falta faríem,
estava amenaçat.
S'emplaçament preparat,
projectils mos mancarien,
els camions anirien
a cercar-los aviat.

Es tanques ja 'acostaven
disparant molta metralla,
nostra vida perillava
si a ells mos oposàssem.
Se ordres que mos donaren:
que féssim sa retirada,
sa munició faltava,
era per demés lluitàssem

Que se salvi el qui podrà
s'oficial mos va dir,
ses peces queden aquí,
no les podem retirar.
Cada qual va carregar
amb sa roba que tenia,

tota sa nit trescaria
fins Vilanova arribar.

Anàvem en retirada
molta de gent en sa nit,
l'aviació molt de pic
mos feia sa metrallada.
Aquell que la mort trobava
ningú se n'empatxaria,
la gent de pressa seguia
de veritat assustada.

Un grup nostre va seguir
amb ses ordres que rebíem,
a un punt ens uniríem
pel feixisme resistir.
Sa orde se va complir
fins arribar a Barcelona,
hi havia molt desordre,
ningú servava es camí.

En Durruti resistí
amb sa seva Divisió
en el front de l'Aragó
que molt se va distingir.
Un dia s'apercibí
què passava a Barcelona,
hi va anar una estona
per jutjar el procedir.

Els feixistes dominaven
tota sa situació,
a cada cap de cantó
un control allà posaven,
a tot carrer instal·laven
un rigorós comitè,
de tot ell s'enterà bé,
de ses ordres que s'empraven.

En Durruti assabentat
d'aquesta situació:
Partiré cap a Aragó
tornaré ben preparat,
una orde de combat
daré a sa Divisió
de control i comissió
de viu no en quedarà cap.

Els feixistes s'enteraren
que en Durruti havia pensat,
que fos ell l'afusellat,
aquell fet no descuidaren,
ses pases li controlaren
i en el moment oportú
un tir de bala segur
es seu cap li foradaren. Ω

Passeig literari

Per mor de ma depressió
som començat a escriure,
poemes de tots colors
per intentar-hi trobar
sentit a la meua vida.
A principis dels noranta
vaig començar a descobrir
meua enclotxa literària
que me va ajudar a seguir,
pel meu túnel de tenebres
caminant fins a la fi.

Sort del jorn
que en ma ploma
un vaixell hi recalà,
dins *S'Arenal mallorquí*
i, escriure que escriuràs,
que ton demà llauraràs,
i veient els meus treballs
a *S'Arenal* publicats
ni que fos per una estona
vaig sentir-me persona.
Des d'aquelles planes,
per a mi tan benivolgudes,
una *Nau* vaig saludar
desitjant-li lo millor,
però per mor de la maror
a bon port mai va arribar.
Com qui la cosa no ho vol,
a *Migjorn* hi vaig anar,
tot quedant-hi una setmana,
el sol deixà d'escalfar.
Davant tan estrany fenomen,
ni un instant ho vaig dubtar,
vers tramuntana anar
i entre *Noves i Papers*,
el fet poder contrastar
i sense moure'm de l'entorn
un tomb avui he donat,
tot passejant per *Sa Plaça*
amb un tros de pa en la mà
ben untat de *Mel i Sucre*,
que al rebost sempre n'hi ha.
I com ben bé diu l'adagi:
cansat de pel món voltar
al Born jo hi som tornat,
és a dir a *S'Arenal*,
tot i que ara, reciclat
en *L'ESTEL de per Mallorca*
malda per volar ben alt.
Això sí, sense oblidar
a l'hora dels treballs lliurar
de signar com a...
En Vicenç de son Rapinya Ω

Freedom
Spanish optative
No more imposition of spanish
spanish volunteer and optative

We are in Europe
We want english or german
better than spanish

In Spain, spanish
In Mallorca, catalan

Llibertat
Castellà optatiu
No a la imposició del castellà
Castellà voluntari i optatiu

Som a Europa
Volem l'anglès o l'alemany
millor que l'espanyol

A Castella, castellà
A ca nostra, català

Freiheit
Spanisch optativisch
Wir sind gegen die unterrichtet
der Spanisch

Wir sind in Europa
Wir Wollen besser Deutsch
oder Englisch als Spanisch

In Spanien, Spanisch
In Mallorca, Katalanisch

FORAST
ERADES

Francisco Umbral: Ya com-
prendre uno que a Pujol, que
va por la pela alegre, le parece
que Murcia y León son ruinas
agrarias, aldeones moriscos,
risco de cabras, pero si tene-
mos un gobierno españolista e
incluso españolista, la verdad es
que nos ha decepcionado con
sus concesiones de barrio
chino y percanta vieja a la
ambición de Pujol, ambición
típica de los bajitos, los tende-
ros y los calvos. La única
misión que tenía el PP, como
tal partido español (recorde-
mos las banderas del 3/M) era
patrocinar el españolismo de
Castilla, Aragón, Extrema-
dura, etc. contra el talibanis-
mo fundamentalista del pe-
queño rey. (...) Pujol es grave,
antipático, enredoso, sabio,
quinqui de bien, liantillo y ar-
bitrista. Su arbitrista le lleva
a regenerar Cataluña me-
diante el fraude y la permuta.
Viajante de hilaturas de tar-
rasa, lo mismo le vende unos
calcetines a González que
unas bragas a Ana Botella.

ΩΩΩ

Felipe Alcaraz (Partido Co-
munista de Andalucía): Javier
Arzallus utiliza una especie
de racismo político contra los
andaluces y nos viene a lla-
mar vagos.

ΩΩΩ

Julio Anguita: El Estado de
las autonomías amenaza con
llevar a España a una espiral
de nacionalismos catetos y
tribus ibéricas.

J. ANGUITA

ΩΩΩ

Alejandro Muñoz-Alonso (ABC):
No hay más que oír hablar a
ciertos municipios o presiden-
tes autonómicos para com-
prender que la nostalgia de la
taifa —apenas diferente del
tírón de la tribu— y las enso-
ñaciones cantonalistas son el
mobiliario intelectual que más
abunda en el cerebro de dema-
siados políticos en ejercicio.
Sólo cambia que en el tribalis-
mo primitivo los "hechos dife-
renciales" se concretaban en
plumajes y abalorios y aquí
todo acaba centrándose en la
tajada presupuestaria.

Els acudits d'en Balutxo

SABEU EL DARRER DE L'ESTEL?

En Màtigues va de viatge a l'Àfrica equatorial i el captura una
tribu de caníbals. El cap de la tribu l'informa: *Amb els teus ro-
nyons, cor i fetge farem freixura; de les popes, croquetes; dels ossos,
sabó i eines; de la pell, en farem una barca. Vols formular un darrer
desig?* En Màtigues demana una forqueta. Quan li donen se la clava
a la panxa, a les cuixes, a l'esquena mentre crida: *Una merda fareu
una barca, una merda!*

ΩΩΩ

Un home que va en un globus aerostàtic davalla a un sementer. Per
allà passeja Nadal Batle. L'home del globus li demana: *Escolti,
em pot dir on som?* En Nadal Batle està una estona i respon: *Dins un
globus!* L'home li replica: *Vostè és matemàtic!* En Nadal, sorprès,
demana com ho ha endevinat i l'home del globus ho explica: *Per tres
raons. La primera, ho ha pensat una estona; la segona, ha dit una
gran veritat; la tercera, no em serveix absolutament de res!*

ΩΩΩ

En Pere Sampol va a una discoteca i veu dues al·lotes. S'adreça
a la primera i li demana què nom. —*Bàdbada!* En Pere pregun-
ta: —*Ets estrangera?* Na Bàrbara respon: —*No, tzom tetapègica!*
Aleshores en Pere s'adreça a l'altra al·lota: —*Itu, què noms?* Aquella
diu: —*Hedena!* —*Ah!* —diu en Pere—, *també ets tetraplègica, no?* —*No,
tzom una infanta!*

ΩΩΩ

En Soler, en una mà la maleta i a l'altra una carpeta, demana a
Verger que cridi l'ascensor. —*Ascensor! Ascensor!* —cria en
Verger—. En Soler l'escomet: —*amb el botó, home!* En Verger, s'esti-
ra la camisa cap a la boca, s'acosta a un dels botons i torna cridar:
—*Ascensor! Ascensor!*

ΩΩΩ

Sabeu per quin motiu n'Anson és director de l'ABC i no d'un altre
diari? Sopes? Perquè, amb els anys, ha arribat a aprendre les tres
primeres lletres de l'alfabet! Ω

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic,
si no en fas la col·lecció,
regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

E P ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Ba-
lears, és oficial a Mallorca. Els teus fills te-
nen el dret i el deure de saber-la. Exigeix
escoles catalanes al teu poble o barriada.

El funeral

ES GALL

No veus que el mort és pudent?
Enterrau-lo, tothom diu.
Es que no és mort, diu la gent.
Doncs, que faci testament,
si en vol fer, i l'enterrau viu.

I a la seu d' Agricultura
la mimà sense mesura.
En va pagar un fotimer!

L'olor que envolta en Cañellas
és l'olor d'un mort que riu.
Ja en pot fer de tombarelles,
ja en pot moure de titelles!
Ha gastat tot el lleixiu.

A Yanko, quines propines!,
hi gastà dos mil milions.
N'han cantat galls o gallines?
Han volat com les gavines
que es perden pels horitzons.

Si veu forat ja s'hi afica,
si hi pot tallar el bacallà;
no s'hi posa per cap mica...
I ara en Vellibre l'implica
en la feta de Calvià.

Cañellas no va tot sol,
és el pastor dels germans;
li fa pinya tot l'estol
i vigilen el redol,
defensant els seus aglans.
I, si hi guaita un esquiol,
li acabussen els seus cans.

Temps fa que "Es Gall" no té rucs
i que escaina en el corral;
no són poques, no són dues,
per tot ja li surten bues
com a un malalt terminal.

Si hi ha cap mallorquí encara
que amb el seu vot els ampara
i els torna deixar al camp,
que Déu faci o santa Clara
que a la mà li pegui un llamp. Ω

Cert és que a nostra cultura
la tractà com a un femer...

Mallorca ha canviat

Escandell

Ses vinyes abandonades
els camps molt apreciats
són estampes degradades
de sa nostra societat.

Dels altres llocs se n'adonen
que no estan gens endreçats
no los llauren ni los sembren,
romeguers no estan 'xarmats.

Els arbres també se moren
per no estar exequellats
ni los 'xarmen, ni los caven,
tampoc no ho són regats.

Allò que millor funciona,
és sa droga a tot arreu,
poc respecte a sa persona,
això també trobareu.

Sa delinqüència és estada
com cavall desenfrenat,
sa feina ha mancada,
sa gent desencarrilada,
roba per ésser drogat. Ω

Pollença, 24 juliol-7 d'agost 1905

Entrevista amb Pere Rotger, batle d'Inca

Senyor batle, vos sou amic d'en Cristòfol Soler, ex-president del Govern Balear. De quina manera valorau el fet que el cessassin de president?

—Efectivament, som el seu amic i pens que el meu partit va actuar d'una forma molt negativa. El partit ha patit molt per aquest motiu i sobretot ha patit la societat mallorquina, que veia amb bons ulls la seva manera de governar.

—Parlau-nos de Quarter General Luque d'Inca.

—El quarter es nostre, tenim l'escriptura de propietat i ara hi posarem dues escoles de formació professional.

—I dels polígon industrial, què ens en deis?

—El polígon va millor que mai. Basta passar-hi per veure que moltes obres estan en marxa. L'any 1987 el 80% de la primera fase del polígon estarà acabada, llavors començarem la segona fase. La situació del polígon, a mig camí entre Ciutat i Alcúdia, amb una bona autopista d'enllaç,

Per Rotger, batle d'Inca pel PP.

ha fet que els industrials l'hagin vist com un bon lloc per la seva indústria o servei.

—Es construirà l'hospital, ara que comanda el PP a Madrid?

—Estic molt interessat en el tema, ben prest anirem, jo i el conseller de Sanitat, Francesc Fiol, per parlar amb el ministre. Si no ens fa cas, no descart cap casta de pressió o protesta per aconseguir-ho.

—Parlau-nos del projecte de peatonitzar el carrer Major d'Inca.

—És un projecte per a l'any 1997, ho volem fer de manera gradual i amb el consens de veïns i comerciants.

—Alguns pares inquers matriculen els seus fills petits a pobles veinats perquè aquí no hi ha ensenyament en català. El Consell Municipal d'Ensenyament, hi pot fer alguna cosa?

—No sabia això, però m'informaré i miraré que no hi hagi d'haver cap pare que hagi de matricular els seus fills a fora terme per aquesta causa.

—Com vos duis amb l'oposició, senyor batle?

—Afortunadament les relacions amb el PSOE, PSM i Independents són cordials.

—Com serà el Dijous Bo d'enguany?

—Impulsam la ramaderia organitzant la Primera Mostra de Races Autòctones de les Illes Balears. Són trenta races que estaran exposades a Inca, acompanyades del material didàctic corresponent. **Mateu Joan i Florit** Ω

EL DIJOUS BO

És Inca la capital de Mallorca, el Dijous Bo. Ara, ja no és igual... només ens queda el ressò d'aquella fira cabdal.

Antany nostra pagesia omplia carrers i places amb productes d'alegria. El poble tot, en gaudia i no planyia les passes. Tothom comprava i venia.

Carretades de bessó, a'ametlles i de garrofes,

Grans multinacionals ens fan més mal que la pesta.

Venen aliments forans, amagats en lluent plàstic, que, al natural, són un fàstic. No en menjarien ni els cans.

I allò que repugna més i dóna molt per pensar és on anam a parar si ens foten els doblers.

Mallorquins i menorquins, formenterens i eivissencs,

En Joan Rosselló, "es rei des botifarró", i altres empresaris de la barriada es reuneixen tots els divendres dematí al restaurant S'Aturada, a l'avinguda d'Alcúdia, a Inca, per berenar i canviar impressions.

porcs grassos, feixucs d'arroves, feien una processó...

Si entràvem dins sa Quartera: muntanyes de gra novell, d'ordi, de civada i blat, veces, faves i ciurons, eren demostracions del que s'havia aplegat i ben passat pel garbell a l'estiu damunt la era.

Les figues seques i olives verdes, negres o pansides—pels cantons ben repartides perfumaven nostres fires. Ara, ja no és igual...

Més que fira és una festa per oblidar nostres mals.

bons germans i tots illencs, no vulguem ser pelegrins!

Podem ésser europeus però amb molta dignitat. Si no ho som en igualtat aquí mostrarem els peus...

Basta de reflexions. A ca nostra, que és ca vostra, servam les tradicions.

Client, amic o veïnat, vos ho deim de tot bon cor: dematí del Dijous Bo trobareu taula parada a la nostra berenada. Tothom queda convidat. Ω

J.R.: King of the Botifarró

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F. Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

N'Antoni Ferrari és la quarta generació d'adroguers de l'**Adrogueria Ferrari**, davant l'església de Santa Maria la Major d'Inca. Fa quaranta-sis anys que la regenta. El seu repadrí, Antoni Ferrari, i dos germans seus varen venir de Nàpols l'any 1850; n'Antoni es va establir a Inca i els seus germans un a Ciutat i l'altre a Manacor. Els Ferrari d'Inca varen començar fent d'esmoladors, però poc temps després varen començar a vendre ganivets i d'aquesta manera va començar l'adrogueria que conserva el mobiliari de fa cent cinquanta anys. Ara, l'ajuntament hi té un expedient d'expropiació forçosa per eixamplar la plaça, per una vintena de milions de pessetes, de manera que a finals d'any aquesta adrogueria passarà a la història.

**NECESSITAM
PROMOTORS I PROMOTORES
de L'ESTEL de Mallorca**

a les illes Balears i a la resta dels Països Catalans

Tel. 26 50 05